

Tidskriften *Kommentar* om den vietnamesiska revolutionen

Innehåll

Förord	1
Befrielsen av Saigon: Det begynnande slutet på en historisk epok.....	2
USA-imperialismen övertar brittiska imperiets ledande roll	3
USA förhindrar en revolutionär utveckling och rustar Europa ekonomiskt	3
Revolutionära rörelser på frammarsch i Sydostasien – USA-stöd åt franska kolonialkriget i Indokina.....	4
Militära doktriner för att ”hålla tillbaka” Sovjetunionen, Kina och nationella befrielse-rörelser	5
Tet-offensiven en vändpunkt.....	6
USAs framtida politik: seger för den ”hårda linjen”.....	7
Den vietnamesiska revolutionen, del 1: Med Ho Chi Minh framåt mot Augustirevolutionen ..	7
De revolutionära krafterna.....	8
Nationellt oberoende och internationalism	9
Den nationella frågan och marxismen.....	10
Det allmängiltiga och det säregna	11
Från revolutionärt uppror till folkkrig	11
Den rätta tidpunktens betydelse	12
Kampformernas betydelse.....	12
Handelskapital, världsmarknaden och samhällsutveckling.....	13
Bourgeoisien som progressiv kraft.....	14
Nykolonialismen och debatten i Asien och Latinamerika	14
Militanta bönder eller revolutionär klass	15
Den vietnamesiska ekonomin under kolonialtiden	16
Den vietnamesiska nationalismen	17
Tan Nien i Vietnam 1926-1929.....	18
Revolutionär strategi i Vietnam 1930-1951	18
Bondesovjeter och folkfrontspolitiken 1931-1939.....	19
Den nationella frågan i förgrunden	20
Revolutionärt uppror – Augustirevolutionen 1945	20
Huvudsaklig litteratur.....	21
Den vietnamesiska revolutionen, del 2: Segern vid Dien Bien Phu och utvecklingen i norr 1954-1972.....	22
USAs mål: frihandel och fria kapitalrörelser	22
Revolution och kontrarevolution i södra Vietnam	23
Republikens första år: 1945-1946	23
Den franska reaktionen.....	23
Folkkrigets strategi i Vietnam 1947-1951.....	24
Förenta staterna, Europa och Vietnam	25
Partiet och Revolutionen	25
Frankrike–USA förbereder avgörande offensiv	25
Dien Bien Phu – ”ett avgörande nederlag för USA”.....	26
Den sociala revolutionen i norr	27
Förenta staternas reaktion.....	27

Jordreform och återupprustning av ekonomin	28
Den borgerliga revolutionen övergår i socialistisk	28
Bönderna och kollektivt arbete	29
Kollektiviseringens problem	30
Revolutionen går vidare: 1961-1965	30
Förenade staternas angrepp mot norr 1965-1968.....	31
Privathandeln tyglas och socialistiska förhållanden fördjupas	32
Grundvalarna för motståndet mot imperialismen.....	32
Huvudsakliga källor	33
Den vietnamesiska revolutionen, del 3: USA kastar ut Frankrike. Motståndet utvecklas i söder	33
Förenade staterna kastar ut Frankrike	35
Det koloniala arvet och kampen om jordarna	35
Repression och motstånd i söder 1955-59.....	39
Befrielsekrig och arbetarkamp	42
Huvudsakliga källor:	45
Den vietnamesiska revolutionen, del 4: ”Myten om USA-imperialismens oövervinneliga makt har krossats”	46
Krigets politiska ekonomi 1965-1968	47
Revolutionens grundvalar och strategi	48
Nykolonialismens sociala grundvalar	52
Den amerikanska anstormningen	53
Nixondoktrinen 1969-1972	56
Huvudsakliga källor:	62
Den vietnamesiska revolutionen, del 5: Allt för produktionen! Allt för det socialistiska uppbygget!.....	63
Partiets politiska linje och den fortsatta kampen.....	64
Den politiska rapporten	66
Den ekonomiska planen 1976-1980	67
Den tunga industrin skall tjäna jordbruket	67
Den tekniska revolutionens grund och dynamik	67
Övergången till socialism: några problem	68
Utveckling och reproduktion av sociala förhållanden.....	69
Revolutionen på landsbygden	70
Den nya jordbrukspolitiken	70
Vietnam och revolutionens möjligheter	71
Den vietnamesiska revolutionen, del 6: Proletär diktatur och internationalism	71
Proletär diktatur och demokrati	72
Nationalism och internationalism.....	74
Vietnams nya ekonomiska politik	78

Förord

Den ”oberoende socialistiska tidskriften” *Kommentar* spelade en viktig roll i den anti-imperialistiska kampen under särskilt 70-talet, med välinformerade bakgrundsartiklar och analyser. Tidskriftens främste Indokina-expert var Sven Ekberg, som skrev och översatte artiklar, gjorde intervjuer m m. Nedan har vi samlat sju av hans Vietnam-artiklar från *Kommentar* 1975-77.

Den första (fristående) artikeln (”Befrielsen av Saigon”) gör ett försök att summera den vietnamesiska revolutionen och dess konsekvenser efter befrielsen av Saigon våren 1975, då marionettregimen i Saigon störtades och USA tvingades lämna Vietnam. Artikelns grundton är optimistisk, vilket tyvärr kom på skam pga den senare utvecklingen (främst konflikten Vietnam-Kampuchea, Vietnam-Kina).

De sex övriga artiklarna är en artikelserie som behandlar revolutionens historia under 1900-talet, fram till 1977, två år efter segern i maj 1975.

Det är givetvis omöjligt att på mindre än 100 sidor skriva en heltäckande historik över en kamp som pågått i över 50 år – det måste till förenklingar och ett strängt urval av fakta. Det gäller helt naturligt också Ekbergs artikelserie.

Ekbergs utgångspunkt är ”provietnamesisk”, dvs hans historik står i det stora hela i samklang med den bild som de vietnamesiska kommunisterna vill visa upp. Detta är särskilt tydligt i den första delen av artikelserien, där i synnerhet 30-talet, men även perioden 1945-46 var mycket mer sammansatt och konfliktfylld än som framgår av Ekbergs artikel – exempelvis fanns på 30-talet i Vietnam en inflytelserik trotskistisk strömning, som faktiskt under 3 år arbetade ihop med det stalinistiska kommunistpartiet i valfronten ”La Lutte”, som fick stora valframgångar (man gav även ut en gemensam tidning under samma namn). Ekberg nämner inget om detta och de politiska alternativ som trotskisterna stod för – denna intressanta historia behandlas i flera artiklar på *marxistarkiv.se*.¹

Från 1947 och framåt hade det vietnamesiska kommunistpartiet i praktiken hegemonin i befrielseörelsen och därmed blir också historieskrivningen mindre kontroversiell, även om det givetvis även här finns problem som det finns anledning att titta närmare på, t ex det politiska spelet kring Genèveavtalet 1954² och relationerna mellan Vietnam och Kina som bara hade börjat komma upp till ytan när Ekberg skrev sin artikelserie och som han bara berör i förbigående när han talar om ”Nixondoktrinen”.³

Martin Fahlgren (11/3-08, tillägg 3/4-09)

¹ Se [Trotskism och stalinism i Indokina](#), av Stig Eriksson, [Historien om Vietnams trotskister](#) av Laurence Coates, samt [Mordet på Tha Thu Thâu](#), som innehåller intervjuer med Ho Chi Minh om mordet på den mest kände trotskistledaren.

² Detta behandlas i detalj i artikeln [Genèveavtalet 1954](#) av Stig Eriksson

³ Se artikeln [Rötterna till konflikten mellan Kina och Vietnam](#) av Martin Fahlgren och [Nixons Kina-politik: En ny kontrarevolutionär taktik i Asien](#) av Dick Roberts

Ur *Kommentar 7/75*

Befrielsen av Saigon: Det begynnande slutet på en historisk epok

Den vietnamesiska revolutionen har haft långtgående verkningar på utvecklingen av både revolutionära och kontrarevolutionära krafter i världen. Med denna utgångspunkt gör Sven Ekberg en första bedömning av vad segern i Vietnam betytt för USA-imperialismens globala politik.

Den vietnamesiska revolutionen symboliseras av två historiska segrar; Dien Bien Phu den 7 maj 1954 och Saigon den 30 april 1975. *Slaget om Dien Bien Phu* i norra Vietnam liksom *Ho Chi Minh-kampanjen* i Södern, vilka båda pågick under 55 dagar och nätter, utgör syntesen av mångårig segerrik kamp mot den franska kolonialismen och den amerikanska imperialismen.

Den första av dessa revolutionära offensiver var en följd av 24 års revolutionär kamp under ledning av Indokinas Kommunistiska Parti (Vietnams Arbetarparti) vars kadrer skolats under Ho Chi Minhs ledning och i hård politisk kamp mot franskt kolonialvälde och japansk ockupation. Segern vid Dien Bien Phu befäste Demokratiska Republiken Vietnam som av president Ho Chi Minh hade utropats den 2 september 1945 och erhållit befolkningens massiva stöd i allmänna val den 6 januari 1946.

Segern vid Dien Bien Phu lade vidare grunden för socialismen i Norr och gav eko bland de förtryckta folken över hela världen. Detta revolutionära genombrott följdes av resningen mot den franska kolonialmakten i Algeriet, fortsatt kamp på Kuba och i andra områden och mötet mellan alliansfria stater i Bandung 1955. Dien Bien Phu blev en symbol för de förslavade folkens beslutsamhet att ta sin framtid i egna händer.

Den andra revolutionära offensiven, 1975, efter ytterligare 21 års än hårdare och än mer krävande kamp mot vår tids mäktigaste imperialistmakt, innebar att det vietnamesiska folket tillkämpat sig fullständigt oberoende och lagt en stabil grund för revolutionens framåt-skridande, i *Vietnam och i världen*. Den 15 maj 1975 förklarade förste partisekreterare Le Duan det Vietnamesiska Arbetarpartiets syn på denna seger:

”I likhet med vad de amerikanska angriparna själva sagt, var Vietnam den plats *där USA-imperialismens makt och prestige sattes på prov ...*

Därför är Vietnams seger inte bara en seger för det nationella oberoendet och socialismen i Vietnam, utan har också en stor internationell och djupt epokgörande betydelse: den bringar oreda i USA-imperialismens globala strategi. Den bevisar att de tre revolutionära strömningarna (de socialistiska staterna, de nationella befrielseströrelserna, arbetarklassen och det arbetande folket i de kapitalistiska länderna, vår anm) i vår epok, i en offensiv position, steg för steg håller på att bit för bit krossa imperialismen ...” (vår kurs)

Le Duan talar om en seger av ”stor internationell och djupt epokgörande betydelse”, han anlägger ett *globalt och historiskt perspektiv*. Han preciserar det globala perspektivet genom att tillägga att ”segern bringar oreda i USA-imperialismens globala strategi”.

Befrielsen av Saigon symboliserar det begynnande slutet på den historiska epok, som inleddes av Oktoberrevolutionen, en epok där de revolutionära krafterna idag har kommit att inta en offensiv position. Det är visserligen för tidigt att överblicka följderna av den omvälvning som världens arbetande folk jublande kunde hälsa i gryningen den 30 april 1975. Det är inte heller någon lätt sak att förstå innebörden av våra vietnamesiska kamraters långa och tålmodiga kamp. Trots detta skall vi försöka göra en första preliminär bedömning av den vietnamesiska revolutionens verkningar.

Kampen i Vietnam har inte utkämpats isolerad. Den vietnamesiska revolutionen har under en följd av år haft djupgående verkningar på utvecklingen av både revolutionära och kontra-revolutionära krafter i världen och för hela det komplex av motsättningar som kännetecknar den revolutionära kampen i vår tidsålder. Vi skall i det följande ta fasta på de verkningar revolutionen haft för kontrarevolutionens krafter, det vill säga USA-imperialismens globala politik.

USA-imperialismen övertar brittiska imperiets ledande roll

Vilken var USA-imperialismens globala strategi och på vilka förutsättningar grundades den?

Det första världskriget innebar i Europa å den ena sidan att det organiserade proletariatet drevs ut för att förblöda på slagfälten och att de arbetarrevolter som följde i krigets spår brutalt krossades. Å den andra sidan innebar Oktoberrevolutionen ett nytt hopp för de förtryckta i hela världen, att en ny historisk epok inleddes. Genom motsättningarna mellan imperialistmakterna fick de nationella rörelserna i kolonierna en större handlingsfrihet och kunde mobilisera ett avsevärt stöd för nationellt oberoende. Ur dessa nationella rörelser kom snart de kommunistiska partierna att växa fram som under 1920-talet anslöt sig till Komintern. Den revolutionära rörelsen erhöll därmed ett världsomfattande organisatoriskt uttryck. Den utveckling som därefter följde i Kina hade två sidor. Dels ledde Kominterns politiska strategi till att Kinas Kommunistiska Parti alltmer underordnade sig Kuomintang, d v s den nationella bourgeoisin, vilket resulterade i blodbadet i Shanghai 1927. Dels formulerade de kinesiska kamraterna ur denna blodiga erfarenhet en helt ny revolutionär strategi, som kom att leda fram till upprättandet av Folkrepubliken Kina 1949.

Slutligen innebar det första världskriget att Förenta staterna trädde fram med anspråk på att överta det skakade brittiska imperiets ledande roll i världen. Den ekonomiska och politiska doktrinen bakom dessa anspråk var ”den öppna dörrens” politik som formulerats redan 1899 i samband med de gamla kolonialmakternas gemensamma uppstyckning av Kina. Men den ekonomiska utvecklingens inneboende motsättningar skulle under 1920n och 1930-talet komma till uttryck som en allt hårdare strid om marknader och råvaror mellan de europeiska kolonialmakterna och det framträngande amerikanska kapitalet och senare de tyska och japanska. I samband med den ekonomiska krisen upprättade Storbritannien 1931-1932 det s k ”sterlingområdet” med en yttre tullmur på 10-20 procent. Samtidigt bildades i USA exportkarteller och 1933 vägrade USA-regeringen vidare samarbete och förde en allt mer protektionistisk politik. Följden var att mot slutet av 1930-talet skedde 40-50 procent av all handel genom bilaterala avtal eller karteller och att världshandeln minskade kraftigt. I denna situation började råvarorna betraktas som livsviktiga för den amerikanska ekonomin, råvaror som genom karteller och andra former av produktionskontroll kontrollerades av engelskt, holländskt och franskt kapital. 1939 importerade USA 50 procent av sina industriråvaror från Asien, varav det mesta från Sydostasien.

Efter andra världskriget var kapitalet och regeringen i Washington beslutna om att förhindra en liknande utveckling. I december 1944 förklarade utrikesdepartementets talesman målsättningen för politiken efter kriget:

”En omfattande expansion av handelsvolymen kommer att vara nödvändig efter kriget för att uppnå full sysselsättning i USA och på andra platser, för att bevara privat företagsamhet, och för att skapa ett framgångsrikt internationellt säkerhetssystem för att förhindra ytterligare krig.”

USA förhindrar en revolutionär utveckling och rustar Europa ekonomiskt

Vid utgången av andra världskriget var USA-regeringen beslutna att använda makt för att när de allierade var svaga definiera de ekonomiska och politiska resultaten av kriget. Först vid slutet av kriget började krigets sociala verkningar i Europa att klarna för ledningen i

Washington. Därför kom de motsättningar som *före* kriget dominerat förhållandet mellan de amerikanska och europeiska kapitalen att underordnas uppgiften att hålla tillbaka och krossa varje revolutionär resning i Europa. Detta innebar en amerikansk ekonomisk upprustning av Europa, som t o m blev viktigare än de långsiktiga planerna att skapa en världsekonomi dominerad av Förenta staterna. Men redan i denna kompromiss fanns de motsättningar mellan Förenta staterna och Europa, som senare skulle fördjupas med den ekonomiska utvecklingen.

I *Europa* innebar Förenta staternas politik stöd åt reaktionens och den gamla ordningens krafter för att krossa partisaner och organiserade militanta arbetare. Det kom att innebära en återupprustning av Västtyskland. Det innebar att frihetskampen i Grekland krossades. Det kom att innebära att trupp och pansar sattes in mot gruvarbetare i Frankrike samt ett stöd åt reaktionen i Frankrike och dess kolonialkrig i Indokina.

Denna politik, vars väsentliga innehåll var att ”hålla tillbaka” Sovjetunionen och alla revolutionära rörelser som ansågs hota den ”fria världen”, formulerades 1947 som *Truman-doktrinen*. Förutsättningarna var främst Förenta staternas ekonomiska och militära styrka och dess monopol på kärnvapen. För att befästa den militära styrkan och förankra den militära politiken med den inhemska ekonomin genomfördes 1947 *National Security Act*, en lag som formellt samordnade det samarbete mellanindustri, forskning och militär strategi som utvecklats under andra världskriget. Denna koncentration av makt till den verkställande makten i Washington kom sedan att ytterligare befästas under tidiga 60-talet och den planering och organisation som föregick angreppskriget i Vietnam.

Revolutionära rörelser på frammarsch i Sydostasien – USA-stöd åt franska kolonialkriget i Indokina

I *Sydostasien* hade de vietnamesiska revolutionärerna genomfört Augustirevolutionen och den 2 september 1945 grundat Demokratiska Republiken Vietnam. I Malaya hade det malajiska kommunistpartiet varit ledande i kampen mot den japanska ockupationen och hade kontroll över större delen av området. Den 17 augusti hade Sukarno utropat Republiken Indonesien och rent allmänt var den nationella revolutionära rörelsen på frammarsch över hela området.

I Indonesien tvingade USA-regeringen fram en förhandlingslösning mellan den holländska kolonialmakten och den nationella rörelsen. I Malaya inledde britererna under sommaren 1948 en brutal och blodig kontrarevolution som tvingade det oförberedda kommunistpartiet till väpnat motstånd. Samtidigt var regeringen i Washington oroad över utvecklingen i Indokina där de franska expeditionsstyrkorna mötte betydande svårigheter. I september 1948 förklarade utrikesdepartementet:

”... vi är helt medvetna om det obehagliga faktum att kommunisten Ho Chi Minh är den starkaste och kanske dugligaste ledaren i Indokina, och att varje lösning som utesluter honom är en lösning med osäker utgång ...

De ovanstående övervägandena kompliceras av det faktum, att vi har ett omedelbart intresse av att bibehålla en vänligt sinnad regering vid makten i Frankrike, för att bistå oss vid genomförandet av våra planer i Europa.”

Å den ena sidan hade Frankrike före kriget i Indokina fört en ekonomisk politik som verksamt utestängde amerikanska intressen. Men å den andra sidan betraktade USA-regeringen stödet från högern i Frankrike; ”en vänligt sinnad regering”, som viktigt för den planerade upprustningen av Västeuropa, och främst gällde det frågan om Västtyskland.

Den kinesiska revolutionens seger och bildandet av Folkrepubliken Kina avgjorde för gott USA-regeringens beslut beträffande stödet till det franska kolonialkriget i Indokina, liksom den framtida politiken gentemot Japan. Den ekonomiska upprustningen av Japan lade grunden för en framtida allierad i Asien. Av detta skäl blev det USA-regeringens angelägenhet att

Japans behov av marknader och råvaror kunde tillgodoses, en politik som på sikt även innebar en framtida rival. Politiken gentemot Japan och beslutet den 8 maj 1950 att aktivt understödja det franska kolonialkriget i Indokina innebar att de strategiska ramarna för Förenta staternas politik i Asien var mer eller mindre klart formulerade för de följande 25 åren. Denna period kännetecknades av två motsatta krafter som ömsesidigt påverkade varandra; dels förändringar av de amerikanska militära doktrinerna som löpte jämsides med en stegvis allt större insats av ekonomisk och militär makt från USAs sida, dels en allt mer dynamisk, mångsidig och kraftfull revolutionär kamp från vietnamesernas sida.

Militära doktriner för att "hålla tillbaka" Sovjetunionen, Kina och nationella befrielseörelser

Inom ramen för Truman-doktrinen att "hålla tillbaka" Sovjetunionen, och efter 1950 även Folkrepubliken Kina, formulerades under Eisenhower och Dulles den "massiva vedergällningens" doktrin. Denna militära doktrin grundades på USAs överlägsenhet beträffande kärnvapen och flyg- och flottstyrkor. Den innebar att USA hotade med att utnyttja dessa vapen, i synnerhet kärnvapen i ett förödande slag mot Sovjetunionen i händelse av "kommunistisk aggression", *varhelst i världen denna ansågs förekomma*. Med stigande kostnader för att hålla trupper och baser utomlands (NATO, CENTO, SEATO, ANZUS) och Sovjetunionens konstruktion av interkontinentala kärnvapenbärare, började doktrinen omkring 1958 utsättas för allt häftigare kritik. För detta fanns både ekonomiska och militära skäl.

Med den synbara "stabiliseringen" i Västeuropa började politiska och militära ledare i Washington allt mer betrakta de revolutionära nationella befrielseörelserna i Asien, Afrika och Latinamerika som det främsta hotet mot Förenta staternas "makt och inflytande" i världen. Till detta bidrog vidare det exempel den kinesiska revolutionens ekonomiska framgångar utgjorde i Asien och Afrika. Med president Kennedys tillträde blev doktrinen om "*flexibelt gensvar*" (d v s små rörliga militära enheter) USA-regeringens politik. Grovt sett innebar detta att den amerikanska regeringen planerade för och avdelade resurser för att kunna utkämpa två och ett "halvt" krig samtidigt, d v s en kapacitet att "hålla tillbaka" både Sovjetunionen och Kina och samtidigt bemöta revolutionära befrielseörelser varhelst de lokala regimerna inte kunde hålla dessa stängerna. En massiv insats inom forskning och militär utrustning löpte jämsides med en påskyndad utveckling av de strategiska kärnvapenstyrkorna.

Den ekonomiska strategin bakom denna doktrin var en strävan att dels garantera stabilitet för USA-kapitalet i Afrika, Asien och Latinamerika, dels minska direkta militära kostnader utanför USA (baser och trupper), och slutligen att uppmuntra det amerikanska kapitalet att investera i dessa områden. Kennedy-regeringens försök att bromsa vidare kapitalinvesteringar i Västeuropa bekämpades dock verksamt av kapitalets företrädare, eftersom de genom massiva investeringar i Västeuropa strävade efter ett stabilt fotfäste innan EECs organisation tog former som verksamt skulle utestänga detta kapital. I Latinamerika blev det främsta formella uttrycket för denna politik *Framstegsalliansen*, i Sydvietnam insatsen av "gröna basstrar" och ekonomiskt och militärt stöd åt Diem-regimen.

Med det vietnamesiska folkets allt kraftigare motstånd under början av sextitalet började den systematiska förberedelsen för insats av reguljära militära styrkor i stor skala. Insatsen av stora markstyrkor och flyg- och flottstridskrafter från 1965 innebar att den militära doktrinen *de facto* övergavs, även om de metoder som tillämpades för folkmflyttningen, "pacifiering" och folkmordspolitikerna var ett direkt resultat av den forskning som utförts inom ramen för "flexibelt gensvar".

Tet-offensiven en vändpunkt

Den 7 april 1965 meddelade president Johnson officiellt USA-regeringens planer för ”en ny ordning” i Asien. Denna innebar fortsatt tillbakahållande av Kina och miljardinvesteringar i ”en avsevärt utvidgad gemensam ansträngning för utveckling av Sydostasien”.

Men med Tet-offensiven 1968 slogs hela denna storslagna plan i spillror.

Den genomfördes nämligen samtidigt som motsättningarna mellan de amerikanska kapitalen och de västeuropeiska tilltog, mycket som en följd av de väldiga direkta kostnaderna för kriget i Vietnam. Dessa motsättningar kom främst till uttryck genom ”dollarkrisen”, dvs USA-nvalutans snabba försvagning i förhållande till andra valutor, en kris som kulminerade genom att dollarn från 1971 inte längre kunde lösas in i guld.

Tet-offensiven blev en vändpunkt, därför att den tvingade USA-regeringen att börja dra tillbaka sina trupper för att minska såväl sina ekonomiska som politiska kostnader. Men den politiska *målsättningen var densamma* och skulle nu nås genom en större insats av eldkraft och terror i Sydvietnam.

Offensiven blev en vändpunkt också därför att den tvingade Pentagon att ompröva hela sin militära doktrin. USA hade inte längre resurser att föra krig mot Sovjet och Kina samtidigt. Därför måste en omfördelning av resurserna göras. Politiskt byggde denna omfördelning på att splittringen mellan Sovjet och Kina bestod och möjligen vidgades. Det skulle ge USA möjligheter att manövrera med relativt mindre resurser och fortfarande bibehålla den ekonomiskt förankrade politiska strategin. Denna politik formulerades i *Nixondoktrinen 1969*.

Det första grundskottet mot denna doktrin kom med den stora offensiven våren 1972, en offensiv som effektivt påvisade att ”vietnamiseringen” av kriget hade misslyckats. USA-imperialismen kunde svara med omfattande terrorbombningar, men tvingades trots detta att genom Parisavtalet i januari 1973 erkänna Vietnams ”oberoende, suveränitet, enhet och territoriella integritet”.

Det andra slaget var vietnamesernas ihärdiga försvar av Paris-avtalet som under hård politisk kamp lade grunden och förutsättningarna för den snabba offensiven under våren 1975. Detta slag var av än mer avgörande betydelse, eftersom själva grunden för Nixondoktrinen underminerades.

Vi kan således konstatera att den avgörande kampen i Vietnam utkämpades under en tid då USA-imperialismen koncentrerade sina ekonomiska och militära resurser där dess ”makt och prestige sattes på prov”. Vidare att den vietnamesiska revolutionen utvecklades samtidigt som de ekonomiska motsättningarna mellan kapitalen i Förenta staterna å den ena sidan och de i Västeuropa och Japan å den andra fördjupades och började anta former av öppen rivalitet och politisk konflikt. Detta påverkades direkt av den revolutionära kampens utveckling i Vietnam som innebar att USA-imperialismens ekonomiska position undergrävdes ytterligare.

Den revolutionära utvecklingen i Vietnam inspirerade andra revolutionära rörelser, som fr a i Afrika erhöll en större rörelsefrihet tack vare att Förenta staternas resurser var bundna till Sydostasien. Av samma skäl har de råvaruexporterande länderna inom OPEC t ex kunnat utmana USA-imperialismen på det ekonomiska och politiska området och kunnat utnyttja motsättningarna mellan USA/Västeuropa/Japan.

Det är främst av dessa skäl Förenta staternas imperialism i dag står inför allvarliga och djupgående ekonomiska, politiska och militära svårigheter; den övergripande politiska strategin är under omprövning i Washington. Vi kan redan i dag skönja konturerna av USAs framtida politik:

USAs framtida politik: seger för den "hårda linjen"

1. Redan i augusti 1971 inledde USA-regeringen en ekonomisk politik vars främsta syfte är att genom ökad export förbättra betalningsbalansen. På det handelspolitiska planet har den inneburit en systematisk valutadumpning för att vinna fördela gentemot Västeuropa och Japan, samt åtgärder för att "öppna" Japan för amerikanska kapitalinvesteringar. Beträffande EEC kan åtminstone två mål klart urskönjas, att krossa den gemensamma jordbrukspolitiken och att förhindra varje utveckling mot en valutaunion i Västeuropa.

2. På det militära området är det främst en fråga om att omfördela resurser och utforma en doktrin som omspannar de ekonomiska och politiska mål regeringen formulerar. I enlighet med råvarornas ökande betydelse har flottan intagit en allt viktigare plats i den militära planeringen efter 1969 och denna tendens fortsätter.

3. På det politiska planet piskar monopolkapitalet på USAs statsledning för att säkra USAs roll som ledare för den "fria världen" och framför allt för att återupprätta dess trovärdighet som garant för den rådande "ordningen" i världen.

Den härskande klassen i USA är enig om att utgången av kampen om inflytande i den "tredje världen" kommer att bli avgörande för USAs möjligheter att återupprätta sin hegemoni. Det finns emellertid meningsmotsättningar om vilka medel som skall användas för att nå detta mål. En grupp inom det sk liberala etablissemanget önskar en mjukare, mer förhandlingsvillig attityd till den "tredje världen". En annan, bl a representerad av den nuvarande statsledningen, driver en hårdare, kompromisslös linje. Efter nederlaget i Indokina vill denna grupp gå till samordnad, *politisk, ekonomisk och ideologisk offensiv*.

Efter en period av hård maktkamp och förvirring i utrikesdepartementet tycks nu den "hårda linjens" män ha sekrat. Utrikesminister Kissinger höll den 14 juli ett tal i Milwaukee där han signalerade en ideologisk offensiv bl a för att öppet försvara "sant amerikanska värden" samt de transnationella bolagens välsignelser. Det är därför sannolikt att FN:s extra generalförsamling om råvaror och utveckling i september kommer att bli skådeplatsen för en hårdare ideologisk konfrontation än på många år.

För den "tredje världen" innebär detta att många regimer m utsätts för hårda påtryckningar från imperialismen för att välja "rätt sida". I den kampen utnyttjar USA alltmer livsmedel och teknologi som vapen för att få Japan, Europa, men främst den "tredje världens" länder på knä. Sammanhållningen inom den alliansfria rörelsen sätts därför och kommer att sättas på hårda prov. Det är en situation i vilken de progressiva krafternas ledarskap kan bli avgörande.

I det perspektivet är det vietnamesiska folkets seger ett mäktigt vapen och ger de progressiva krafterna inom den alliansfria rörelsen, de socialistiska länderna, de nationella befrielse-rörelserna, arbetarklassen liksom det arbetande folket i de kapitalistiska staterna en ny styrka i kampen för en ny ekonomisk världsordning, nationellt oberoende och socialism.

Kommentar 11-12/75

Den vietnamesiska revolutionen, del 1: Med Ho Chi Minh framåt mot Augustirevolutionen

I ett tidigare nummer av Kommentars (7/75) beskrev Sven Ekberg den vietnamesiska revolutionens betydelse för USA-imperialismen. I detta nummer inleder han en artikelserie om den vietnamesiska revolutionens utveckling, innehåll och betydelse för revolutionen i världen.

I en inledande analys av den vietnamesiska revolutionen försökte vi ange de huvudsakliga verkningarna för USA-imperialismens globala politik och strategier (Kommentar 7/75). Denna artikel riktar uppmärksamheten på revolutionens utveckling och innehåll. I detta företag kommer vi först att ange våra grundläggande utgångspunkter och redovisa de teoretiska frågor vi väljer att behandla för att sedan övergå till analysen.

Vår första och viktigaste tes är att kampen i Vietnam i koncentrerad form avspeglar utvecklingen av de tre avgörande revolutionära krafterna i världen i dag: de krafter som verkar för socialism och mot kapitalism, för nationellt oberoende och mot imperialism samt de som verkar för fred och demokrati och mot fascism. Det är på denna grundval revolutionens utveckling och historiska och internationella betydelse skall förstås. Denna grundläggande tes innebär samtidigt att det historiska sammanhanget definieras till den epok då dessa krafter samtidigt är i rörelse.

Av detta följer politiska ställningstaganden om strategier och taktik för revolutionärt arbete. Det gäller här frågor som rör det nationella oberoendet och socialismen, den nationella frågan och den proletära internationalismen samt uppfattningen om politiska allianser inom och mellan nationer. Det ligger slutligen i sakens natur att revolutioner aktualiserar frågan om tradition och förändring i samhällets utveckling, om det allmänt giltiga och det som är säregnet för ett visst samhälle. Detta kommer att behandlas inom ramen för frågor som rör marxismens allmänna giltighet och den vietnamesiska revolutionens säregna former.

De revolutionära krafterna

Inför Nationalförsamlingen i Hanoi förklarade premiärminister Pham Van Dong den 3 juni 1975 att det vietnamesiska folkets kamp var ”en bild av den omfattande konfrontation som pågår i hela världen emellan å den ena sidan de socialistiska, nationella och fredliga krafterna och å den andra imperialismen med USA-imperialismen i täten och (mot) andra reaktionära krafter.” Det är i detta ”betydelsen av vår seger i denna epok ligger och vi är fullständigt medvetna om den roll och det inflytande vår kamp utövar på de revolutionära målen för världens folk.” Den 18 juli kommenterade folkarméns tidning Quan Doi Nhan Dan den vietnamesiska kampen som ”en styrkemätning mellan det vietnamesiska folket och USA-imperialismen ... ytterst en historisk sammandrabbning mellan vår tids mest revolutionära krafter och dess mest reaktionära krafter, en historisk nödvändighet, *en följd av utvecklingen av vår tids grundläggande motsättningar.*” (vår kurs.) Den teoretiska grunden för denna uppfattning om motsättningarna och de tre revolutionära krafterna i världen har bl a formulerats av Le Duan, förste sekreterare i Vietnams Arbetarparti:

Leninismen utgick från tre grundläggande motsättningar: den mellan proletariatet och kapitalen, den mellan de förtryckta nationerna och imperialismen, och den mellan imperialisterna själva. Efter Oktoberrevolutionen 1917 har ytterligare en grundläggande antagonism uppkommit, den mellan de två världssystemen: det socialistiska och det kapitalistiska. *Utvecklingen av dessa motsättningar som helhet skapar styrkeförhållandet mellan revolutionen och kontrarevolutionen i världsomfattande skala* (vår kurs).

Motsättningen mellan ”proletariatet och kapitalet” utgör den grundläggande motsättningen i det kapitalistiska produktionssättet. Den mellan de ”förtryckta nationerna och imperialismen” kan i sista hand härledas ur kapitalets koncentration, centralisering och expansion i form av tex monopolföretag och insats av militär makt å den ena sidan och det organiserade motståndet mod det följande förtrycket och exploateringen å den andra. Konkret uppträder det senare som utbildning och organisering av arbetare och bönder i fackföreningar, bondekommittéer, det revolutionära partiet och folket i vapen. Motsättningen mellan de två världssystemen, det socialistiska och det kapitalistiska, utgör även den en grundläggande motsättning som kommer till uttryck på det internationella området.

Motsättningen mellan kapitalen, mellan kapitalister i olika länder, grundas på utvecklingen av kapitalens centralisering, strider om marknader för varor och kapital, rivalitet om redan skapat mervärde och politisk makt. Detta är inte en *kamp mellan klasser* och av detta skäl definieras de tre revolutionära krafterna ur de tre tidigare motsättningarna, dvs klasskampen på det nationella och internationella planet. Vid en analys av motsättningar mellan kapitalister och deras politiska företrädare är det därför av vikt att hålla distinktionen mellan kapitalets koncentration och kapitalens centralisering i minnet.

Med koncentration förstår vi ackumulering av mervärde som exploaterats under förhållanden där motsättningen mellan kapital och arbete utgör den grundläggande förutsättningen. Med centralisering menar vi däremot tillägnelse av redan skapat mervärde under förutsättningar av tilltagande kamp och rivalitet mellan kapitalister, inom eller mellan nationsstater.

Ur definitionen av de tre revolutionära krafterna följer att de alla riktas mot kapitalism och imperialismen. Kampen mot imperialismen med USA-imperialismen i ledningen kan därför sammanfattas i parollen ”Samma fiende, Samma kamp!”. Vidare följer att den internationella utvecklingen inte kan särskiljas från den nationella, att dessa motsättningar utvecklas ojämnt men däremot samtidigt i global omfattning.

När således motsättningen mellan de ”förtryckta nationerna och imperialismen” träder i förgrunden i form av befrielseörelsernas aktiva kamp innebär detta alls inte att andra motsättningar träder tillbaka i betydelse. Tvärtom, när motsättningarna mellan revolutionära nationella rörelser och imperialismen skärps och utvecklas alltmer innebär detta att krafter som rör sig inom ramarna för andra motsättningar inte bara utvecklas och fördjupas enligt inneboende lagbundenhet. Det betyder även att de i hög grad påverkas av den allt skarpare, allt häftigare konfrontationen mellan revolutionens och kontrarevolutionens krafter.

Så innebar de avsevärda materiella resurser USA-regeringen avdelade för kriget i Vietnam att rivaliteten mellan kapitalen i Förenta staterna, Västeuropa och Japan fördjupades och ytterligare skärptes. Detta korn till uttryck som inledande ekonomiska stridsåtgärder och att dollarns ställning som reservvaluta undergrävdes. Med den fortsatta utvecklingen och den allt fastare organisationen av ekonomierna i Västeuropa samt Japans ekonomiska politik uppträdde dessa motsättningar under början av sjuttioalet som direkt politisk konfrontation.

Avdelningen av mänskliga resurser i form av stridande amerikanska förband och följande höga förluster, innebar inom Förenta staterna en social och politisk utveckling av sådan betydelse att statsledningen tvingades att drastiskt omfördela resurser.

Det blir således möjligt att se hur kampen mellan revolution och kontrarevolution inom nationer bestämmer och påverkar den internationella utvecklingen, och hur den internationella å den andra sidan påverkar den nationella. Att betrakta utvecklingen inom och mellan samhällen historiskt, att uppfatta ”utvecklingen av dessa motsättningar som helhet.”

Nationellt oberoende och internationalism

Den syn vietnameserna omfattar beträffande de tre revolutionära krafterna bestämmer också den ledande principen för utrikespolitiken. Den 4 juni 1975 förklarade Demokratiska Republiken Vietnams utrikesminister Nguyen Duy Trinh grunderna för denna. Det är en politik, sa han, ”som förenar vårt folks styrka med de tre revolutionära strömningarna och som utgör en enad kraft, förmögen att besegra vilken fiende som helst... Vår utrikespolitik är definierad på basen av en harmonisk förening mellan vårt lands intressen och världsrevolutionens, mellan den äkta patriotismen och den proletära internationalismen.”

Med detta har revolutionen definierat sin syn på frågan om nationalismen och socialismen, det nationella intresset och revolutionens internationella förpliktelser. Den patriotism som innebär

kamp för politisk självständighet och ekonomiskt oberoende, som utgår från det arbetande folkets intressen och historiska uppgifter, står inte i motsats till den proletära internationa- lismen. Den syftar i stället till att skapa förutsättningar och lägga en stabil grund för denna politik. Förutsättningar för en framtida samverkan mellan de arbetande folken och nationerna i världen. I ett anförande den 15 maj 1975 underströk Le Duan att det ”kan inte existera något verkligt nationellt oberoende om det arbetande folket inte frigör sig från förtryck och utsugning. Likaså är det omöjligt att frigöra arbetarna från förtryckets och utsugningens bojor så länge landet inte är oberoende och fritt.”

Den vietnamesiska revolutionens grundläggande princip beträffande det nationella oberoendet avspeglar dels den långa kampen för detta oberoende, dels de politiska principer som för Vietnams del först formulerades av Ho Chi Minh. Eftersom politiska principer för marxismen endast är historiskt relativa och inte några absoluta sanningar, finns det skäl att kort återge bakgrunden hur frågan om det nationella oberoendet utvecklats.

Den nationella frågan och marxismen

Bolsjevikernas principer om det nationella oberoendet var en produkt av en omfattande debatt mellan marxister under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Denna debatt var nära förbunden med frågan om imperialismen. Utgångspunkten var tesen i Kommunistiska Manifestet (1848) att ”arbetarna har intet fädernesland”. Bidragande var också uppfattningen om bourgeoisins och kapitalismens historiska uppgift som civilisationens vägröjare ur efterbliven feodalism och barbari.

Marx gav uttryck för denna uppfattning bl a genom sin hållning till Förenta staternas krig mot Mexiko 1846 – 1848. I november 1947 förklarade emellertid Engels att ”en nation kan inte vara fri och samtidigt fortsätta att förtrycka en annan nation”.

Marx och Engels kom senare att inta en helt annan hållning. Det var frågan om Irland och den engelska arbetarklassens nationella chauvinism som blev avgörande. Inom den tyska social- demokratin hävdade Karl Liebknecht och Rosa Luxemburg att det inte var arbetarklassens uppgift att propagera för nationellt oberoende. Luxemburg hävdade att detta nationella oberoende var omöjligt under imperialismens epok. Hon grundade sin hållning på en ekonomisk och social analys av utvecklingen i Polen och beroendet av Ryssland efter 1861. Hennes formella överlägsenhet vid presentationen av sitt argument framtvängde en mer djupgående teoretisk prövning av frågan.

Karl Kautsky höll med om den polska bourgeoisins ekonomiska svaghet och beroendet av den ryska marknaden. Men, sade han, Luxemburg underskattade bourgeoisins politiska betydelse och att industrins beroende av den ryska marknaden var en övergående företeelse. Detta bemötande vann vid denna tid Lenins fulla gillande och utgjorde en av grundvalarna för bolsjevikpartiets politik och program i den nationella frågan.

Det bör dock understrykas att medan Luxemburg utgick från arbetarklassens historiska uppgifter betonade Kautsky bourgeoisins roll. I förlängningen av detta följde den politik som innebar stöd för en politik som drev ut miljoner arbetare som kanonföda på Europas blodsbesudlade slagfält.

Det var emellertid utifrån en kolonial situation denna fråga ytterligare utvecklades. Det var på Irland som socialistledaren James Connolly angrep frågan med utgångspunkt från arbetar- klassens roll. Han avvisade med skärpa tanken om att frågan om det nationella oberoendet kunde särskiljas från frågan om socialismen. Tvärtom, förklarade Connolly, arbetarklassen borde vara den ledande kraften i den nationella revolutionen. Annars skulle *ledningen av denna övergå till bourgeoisien* och situationen för arbetarna inte i grunden förändras.

På grundval av erfarenheterna under Oktoberrevolutionen 1917 och revolutionens nederlag i Europa formulerade Lenin vid Kominterns andra kongress teserna i den nationella och koloniala frågan. Det var dessa teser som hade en sådan djupgående betydelse för Ho Chi Minh och genom hans förmedling fick en bestående verkan för den vietnamesiska revolutionens program och praktik. På så vis fördes traditionen från det koloniserade Irland vidare i den vietnamesiska praktiken. På denna grundval definieras politiken: *frågan om det nationella oberoendet kan inte särskiljas från frågan om arbetarklassens historiska uppgifter under imperialismens epok, och därmed inte från frågan om socialismen.*

Det allmängiltiga och det säregna

Den 19 maj firades i Vietnam årsdagen av Ho Chi Minhs födelse. Vid ett möte i Hanoi förklarade Truong Chinh, medlem i Vietnams Arbetarpartis politbyrå, att Ho Chi Minh klart insåg imperialismens dubbla förtryck och exploatering i global omfattning. ”I hans ögon var (därför) revolutionen i kolonierna och den proletära revolutionen i metropolerna två sidor av världsrevolutionen.” Hans ”första och största insats för den vietnamesiska revolutionen”, förklarade Truong Chinh ”var att på ett skapande sätt tillämpa marxismen-leninismen på de konkreta förhållandena i vårt land, och för vårt folk visa den rätta revolutionära vägen.”

Truong Chinh formulerar här två grundläggande principer som varit vägledande för revolutionens ledning under den långa och komplicerade kampen. För det första grunden för den proletära internationalismen och för det andra tillämpningen av marxismens revolutionära teori på konkreta förhållanden i Vietnam. Eller med andra ord, revolutionen är allmängiltig som en del av världsrevolutionen och som ett konkret exempel på marxismen tillämpad på säregna, historiskt utvecklade sociala och kulturella förhållanden i Vietnam. Vi kan därför säga att revolutionen är allmängiltig till sitt historiska innehåll men säregen beträffande formerna.

Det är detta, den vietnamesiska revolutionens allmänna giltighet, som utgör grunden för solidariteten med Vietnam liksom för solidariteten med kampen för en mänsklig tillvaro i Afrika och Latinamerika.

Det säregna erbjuder exempel på hur en självständig politik och framför allt formerna för kampen kan formuleras och tillämpas på grundval av den revolutionära marxismens allmänna giltighet. Det var säkert inte en tillfällighet att Ho Chi Minh, när han 1957 kommenterade erfarenheterna av Oktoberrevolutionen, valde att återge en anmärkning av Lenin 1919:

Här åläggs er en uppgift, som kommunisterna i hela världen ännu inte stått inför: ni måste med utgångspunkt från den allmänna kommunistiska teorin och praktiken förstå att anpassa denna till specifika betingelser som inte existerar i de europeiska länderna. Till förhållandena där befolkningens stora massa utgörs av bönder och där det inte gäller att föra kampen mot kapitalet utan mot medeltida kvarlevor.

Från revolutionärt uppror till folkkrig

”Upproret”, sade Engels i mitten av 1800-talet, ”är en konst likväl som krig eller något annat”. Så snart upproret inletts måste man ”handla med största beslutsamhet och gå till offensiv. En defensiv inriktning betyder döden för varje väpnat uppror, slaget är förlorat redan före den första sammandrabbningen med motståndaren.” Engels talade här om proletariatets resning i Europas städer där frågan om den politiska makten stod på dagordningen, där tidpunkten för resning var beslutad.

I ett samhälle där befolkningens flertal utgörs av bönder, där revolutionens sociala bas är förankrad på landsbygden, är problemen delvis andra. Bönder som grupp har historiskt uttryckt politiskt missnöje främst på två sätt. Genom lokala upplopp som under vissa omständigheter utvecklats till bondekrig. Dessa har normalt varit kortvariga och krossats av

den centrala makten. Undantagen i modern tid utgörs av Ryssland 1905 och 1917, Zapata i Mexico, Kina efter 1926/27 och Vietnam. Den andra formen av politiskt motstånd är böndernas passivitet, förmågan att återgå till självförsörjning och vägra att leverera spannmål. Detta kan vara ett mäktigt politiskt vapen vilket utvecklingen i Ryssland efter Oktoberrevolutionen eftertryckligt demonstrerade.

Gerillakriget är både den äldsta och lämpligaste formen för böndernas väpnade motstånd. Men samtidigt som detta utgör dess främsta styrka är det också en svaghet. Böndernas bundenhet vid jorden och regelbundna uppgifter förhindrar en långvarig militär kamp samtidigt som de saknar enhetlig ideologi och nationell målsättning. Dessa svagheter kan övervinnas om ledningen ligger i händerna på en målmedveten grupp som har förmåga att omforma en bonderevolt till målinriktad politisk handling. Av detta skäl är den politiska ledningen helt avgörande för att mobilisera massorna på landsbygden i varaktigt politiskt och väpnat motstånd.

Av detta följer att den politiska mobiliseringen som i olika former föregår den väpnade kampen utgör en absolut förutsättning för denna. General Giap understryker att "för att väl förbereda den väpnade resningen är den första och viktigaste uppgiften propagandan bland folkets massor, inom organisationer, att utöka och befästa patriotiska organisationer." Bara på grundval av "starka politiska organisationer var det möjligt att bygga små gerillagrupper fast förankrade hos de revolutionära massorna, och följaktligen förmögna att föra väpnad kamp och öka sin styrka."

Den rätta tidpunktens betydelse

Men även vid resningar på landsbygden är bedömningen av tidpunkten avgörande för revolutionens seger eller nederlag. Det gäller främst att rätt bedöma utvecklingen av samhällets sociala krafter, utvecklingen av styrkebalansen mellan revolutionens och kontrarevolutionens krafter. Här måste både objektiva och subjektiva faktorer medtas i beräkningen. "Erfarenheten har visat", säger Duan, "att en revolutionär rörelse kan stå och stampa på samma fläck, eller till och med misslyckas." Inte på grund av brist på en klart definierad inriktning och målsättning, "utan huvudsakligen för att det inte har funnits lämpliga principer och metoder för revolutionär handling." Detta är inte bara en vetenskap, "utan även en konst".

Eller med andra ord, det är å den ena sidan nödvändigt att förankra den revolutionära praktiken i teori och konkret analys av den rådande situationen. Men å den andra är detta inte tillräckligt. Tidpunkten för handling är en avgörande svårighet. Le Duan understryker t ex att en "åtskillnad måste göras mellan propagandaparoller och handlingsparoller för att undvika att sätta in massorna i avgörande slag för tidigt eller för sent." Ho Chi Minh ägnade detta problem stor uppmärksamhet och Augustirevolutionen 1945 utgör ett lysande exempel på hur valet av rätt tidpunkt följdes av revolutionens snabba seger.

Kampformernas betydelse

Kampen kan emellertid inte upphöra på grund av att den rätta tidpunkten inte behagat infinna sig. En väntan är detsamma som passivitet och oförmågan att gripa tillfället när det kommer. Ett angrepp vid fel tidpunkt är detsamma som ett säkert och blodigt nederlag för revolutionen. Det avgörande blir därför att kunna anpassa kampens former vid olika tidpunkter. "Om upproret sägs vara en konst", påpekar Giap, "är det huvudsakliga innehållet i denna konst att veta hur man ger kampen *former som är lämpliga för den politiska situationen vid varje stadium, hur man bibehåller ett riktigt förhållande mellan formerna för politisk kamp och de för väpnad kamp i varje period.*"

Det är inte frågan om ett enkelt förhållande mellan politisk och väpnad kamp, utan just formerna när kulturell, politisk och väpnad kamp pågår samtidigt, på flera olika fronter, under helt olika förhållanden beträffande den ”politiska situationen”. Det är detta som är själva kärnpunkten i den vietnamesiska revolutionens bidrag till utvecklingen av revolutionär kamp. Att finna *de former för kampen som vid varje tillfälle svarar mot den politiska situationen*, som svarar mot utvecklingen av styrkebalansen i samhället.

Den militärstrategiska tes som säger att kriget är en fortsättning på politiken med andra medel är ofullständig och kan misstolkas. Tesen får inte tolkas som om politiken övergår i kriget, att kriget ersätter politiken. Tesen är ofullständig i den meningen att politiken i sin tur avspeglar givna produktionsförhållanden och utvecklingen av kampen mellan de sociala krafter som står mot varandra inom ramen för dessa samhällsliga förhållanden – klasskampens utveckling i samhället. Av detta följer att krig i allmänhet och folkkriget i synnerhet inte kan reduceras till bara en politisk och militär fråga, utan att det långvariga kriget måste vara fast förankrat i produktionen och grundas på rådande produktionsförhållanden i samhället.

I en analys av utvecklingen av revolutionen i söder under tiden 1959 till 1965 förklarade Giap att det revolutionära kriget ”utvecklats från politisk kamp till väpnad kamp och en kombination av väpnad kamp och politisk kamp, från väpnad resning till ett befrielsekrig och en kombination av befrielsekrig och väpnad resning, från gerillakrig till regelrätta bataljer och en kombination av regelrätta bataljer och gerillaattacker.” Det vill säga att när kampen utvecklas från en form till en annan så *ersätter inte den andra den förra*.

Slutligen har den vietnamesiska revolutionen i söder förts på tre strategiska fronter samtidigt. Dessa fronter är landsbygden, bergen och städerna. Kampens former har vidare utvecklats olika på dessa frontavsnitt, och slutligen har de tre revolutionära krafterna, som uppträder med revolutionens utveckling inte utvecklats enhetligt i hela landet. Av detta framgår utan vidare kommentarer den komplexitet som kännetecknar den vietnamesiska revolutionen och de krav som ställs på dess ledning.

Handelskapital, världsmarknaden och samhällsutveckling

En förståelse av utvecklingen i de samhällen som underordnades imperialismen och vars ekonomi knöts till den kapitalistiska världsmarknaden måste utgå från kolonialmakternas politik i olika områden och under olika perioder. Former för kolonial förvaltning och former för ekonomisk och politisk kontroll varierade i tid och rum beträffande kolonialismens och imperialismens utveckling under 1800- och 1900-talen. Trots detta finner vi en liknande utveckling t ex i Latinamerika efter de nationella revolutionerna 1810 till 1830 och i Asien i områden kännetecknade av direkt kolonial förvaltning. En orsak till detta står att finna i utvecklingen av köpmannakapital och en jordägande klass i dessa samhällen.

Köpmannakapitalet, förklarade Marx, ”framträder som kapitalets historiska form långt innan kapitalet lagt under sig själva produktionen”. Det ”utvecklas på grundval av en främmande och av detsamma oberoende samhällslig form”, och av detta skäl står utvecklingen av ett ”självständigt” köpmannakapital i ”omvänt förhållande till samhällets utveckling”. I sina studier av kapitalismens utveckling anmärker likaså Dobb att handelsmän och jordägare, vars ”rikedom tenderar att vara knuten till det existerande produktionssättet”, har intresse av att bevara den bestående ordningen och inte verka för en förändring.

Utveckling av produktion för export, uppkomsten av en klass av handelsmän och en av stora jordägare förefaller vara ett genomgående drag beträffande imperialismens verkningar i Latinamerika och i vissa delar av Asien. I Sydostasien knöts östra Sumatra, västra Malaja, Java och Filippinerna till världsmarknaden genom odling av exportgrödor. Likaså började deltaområdena vid Irrawaddys, Menams och Mekongs, och senare Röda Flodens daltaland,

producera ris för export och knöts till världsmarknaden. I södra Vietnam följdes detta av en utveckling som liknar den i Latinamerika i det avseendet att en feodal jordägarklass bildades.

Denna klass i allians med handelsmän och den franska regimen blev i Vietnam, liksom på många andra ställen, den reaktionära kraft som verksamt förhindrade all utveckling på landsbygden med följden att feodala förhållanden bibehölls trots att produktionen allt mer inriktades för export.

Bourgeoisien som progressiv kraft

Den uppfattning som Marx och Engels företrädde i mitten av 1800-talet var ett uttryck för synen på bourgeoisiens progressiva roll i historien. Detta grundades på utvecklingen från feodalism till kapitalism i Europa. Marx betonade visserligen vid ett senare tillfälle att denna utveckling inte var ”ödesmässigt föreskriven alla folk, vilka historiska omständigheter de än må befinna sig i”. Men det var först med utvecklingen inom och utanför Europa som denna syn började förändras: Lenins arbete om imperialismen, erfarenheterna av revolutionen 1917, utvecklingen i Europa och den samtida utvecklingen i Kina och Indien.

Inom Komintern utarbetades en strategi för kommunistpartierna på grundval av de politiska teser som formulerats om den nationella och koloniala frågan och det indonesiska kommunistpartiets erfarenheter av en enhetsfrontsstrategi i Holländska Ostindien. Denna politiska strategi förändrades emellertid efter 1924/25 med följden att de kommunistiska partierna mer eller mindre underordnade sig bourgeoisiens ledning av den nationella revolutionen i kolonier och andra områden.

Uppfattningen om bourgeoisien som en historiskt progressiv kraft kom således att förändras. En åtskillnad gjordes. Å den ena sidan fanns en ”kompradorbourgeoisie” som var verksam inom handel och allierad med imperialismen och de inhemska jordägarna i en strävan att bevara den bestående samhällsordningen. Å den andra sidan fanns en ”nationell” bourgeoisie som var verksam inom industri och hade intresse av att utveckla en ekonomi grundad på en inhemsk modern industri. Denna inhemska nationella klass hade således intressen som stred mot de feodala jordägarnas och imperialismens, eftersom dessa utgjorde de främsta hindren för nationell modernisering och utveckling. Därmed var den en möjlig allierad till arbetare och bönder i en nationell demokratisk revolution mot feodalism och imperialism.

Ur denna analys av ett samhälle kännetecknat av feodala förhållanden på landsbygden och en inhemsk bourgeoisie uppdelad i en kompradorklass och en nationell klass följde att revolutionen kunde genomföras i två steg: ett första nationellt och borgerligt stadium där arbetare och bönder i allians med den nationella bourgeoisien och andra skikt inom samhället omkullkastade den feodala ordningen på landsbygden, genomförde en jordreform och upprättade en nationell regering. Sedan skulle revolutionen gå vidare mot socialismen grundad på en allians mellan arbetare, fattiga bönder och skikt inom den nationella bourgeoisien och inom småbourgeoisie i städerna och på landsbygden.

Nykolonialismen och debatten i Asien och Latinamerika

Den formella politiska självständigheten för tidigare kolonier efter utgången av andra världskriget och framöver medförde inte någon avgörande ekonomisk och social utveckling. Detta gav anledning till en omfattande diskussion om orsakerna till den fortsatta underutveckling och beroende som kännetecknade dessa samhällen och de i Latinamerika. I sitt arbete om imperialismens verkningar för utvecklingen i Asien och Latinamerika pekade Paul Baran åter på det faktum att produktionen av skördar för export vidgade och fördjupade varucirkulationen i samhället. Detta främjade uppkomsten av ”spekulanter, små köpmän och svindlare av alla slag”. De utländska företagens viktigaste inverkan på dessa samhällen, sade Baran låg i att handelskapitalets värde hade stärkts. I dessa samhällen utvecklades av dessa skäl en

reaktionär politisk allians mellan stora jordägare, en kompradorbourgeoisie i städerna och imperialismen. Barans arbete följdes under sextitalet av en omfattande diskussion där nykolonialism stod i centrum för intresset. Denna politik grundas på främst följande förutsättningar:

- Imperialismens ekonomiska styrka, definierad som de stora bolagens dominans av ekonomiska och finansiella resurser och kontroll av modern teknologi.
- Imperialismens politiska och militära potential, definierad som statsmaktens aktiva politiska, ekonomiska och militära understöd till bolagen samt kontrollen av internationella organ som Världsbanken och Internationella Valutafonden.
- De inhemska regimernas sociala och politiska grundvalar och den inhemska ekonomins beroende av imperialismen.

Det är inom ramarna för dessa nationella och internationella förhållanden diskussionen förs. De centrala frågeställningarna rör samhällets ekonomiska utveckling och klasskrafterna, den statsbärande klassens karaktär och frågor som rör revolutionära strategier och allianser. Av detta skäl inriktas frågorna på bourgeoisins roll i dessa samhällen och frågan om revolutionen i ett eller två steg.

Hamza Alavi från Pakistan tog åter upp denna diskussion med utgångspunkt från utvecklingen i Pakistan. Han hävdade att i den efterkoloniala situationen utvecklades bourgeoisien verksam inom industri inte en självständig hållning gentemot imperialismen. Detta berodde på de stora bolagens kontroll av modern teknologi och ekonomiska resurser som tvingade den inhemska bourgeoisien till samarbete med de stora trans-nationella bolagen.

Andra författare har hävdad att beträffande Indien har imperialismen genom bolagens kontroll av teknologi, stödda av biståndsverksamheten och i kraft av finansiella resurser genomträngt ekonomin i en sådan omfattning att bourgeoisien inom handel och industri liksom jordägare, statsmaktens förvaltande byråkrati och militären reducerats till en reaktionär klass som är helt beroende av imperialismen.

Å den andra sidan anser ytterligare andra författare, att den tilltagande rivaliteten mellan imperialisterna innebär att bourgeoisien och byråkratin erhållit en viss handlingsfrihet och av detta skäl kan bedriva en nationell och anti-imperialistisk politik.

Nära förbunden med de olika uppfattningarna om bourgeoisins beroende eller relativa autonomi är frågan i vilken utsträckning samhällena utvecklats mot en form av kapitalism: om feodala former för exploatering kvarlever eller till och med dominerar jordbruksekonomin blir det möjligt att mobilisera bönder kring en jordreform. Om jordbruksekonomin å den andra sidan kännetecknas av en fortgående utveckling mot kapitalism blir det möjligt att mobilisera lantarbetare kring socialistiska krav.

Militanta bönder eller revolutionär klass

I en uppsats 1965 tog Alavi upp frågan om revolutionen och revolutionära klasser på landsbygden.

Med utgångspunkt från en analys av de rådande förhållandena understryker han ”mellanböndernas ekonomiska oberoende och den fattiga bondens ekonomiska beroende” och föreslår att mellanbonden av detta skäl är den mest militanta bonden i revolutionens inledande skede, men att de fattiga bönderna är de revolutionära. Alavi grundar denna uppfattning på en analys av utvecklingen i Ryssland 1905 och 1917 och Kina efter 1926. Bolsjevikerna strävade efter 1905 att mobilisera de fattiga bönderna. Trots detta övergick ledningen på landsbygden till socialistrevolutionärerna som huvudsakligen företrädde kulakerna. 1920 konstaterade

Lenin att proletariatet, halvproletariatet och småbönderna på landsbygden var ”ekonomiskt, socialt och kulturellt intresserade av socialismens seger”. Men de är ”förmögna att ge beslutssamt stöd till den (proletära) revolutionen först efter det att den senare har vunnit politisk makt, endast sedan den beslutsamt gjort upp med de stora jordägarna och kapitalisterna, endast efter det att dessa förtrampade människor i praktiken ser att de har en organiserad ledare och förkämpe, stark och beslutsam nog att leda dem och visa dem den rätta vägen”.

På motsvarande sätt analyserar Alavi den kinesiska revolutionens utveckling från 1926. Både beträffande Ryssland och Kina hävdar han att mellanbönderna till en början var de mest militanta. Men eftersom de som klass inte kan vara ”en revolutionär klass, måste det revolutionära initiativet bibehållas oberoende av dem av ledningen för revolutionen samtidigt som deras handlingskraft helt utnyttjas och utan att de stöts bort”.

Den centrala tesen är att den fattiga och förtrampade bonden ”slutgiltigt och oåterkalleligt anträder revolutionens väg endast när han i praktiken visas att hans herres makt oåterkalleligen kan krossas: det är då en alternativ tillvaro blir verklighet för honom. Mellanbönderna ä den andra sidan är till en början det mest militanta skiktet av bondebefolkningen och de kan utgöra en mäktig allierad till den proletära rörelsen på landsbygden”. När denna rörelse ”går vidare mot ett revolutionärt stadium, kan de dra sig undan den revolutionära rörelsen såvida deras farhågor inte stillas och de dras med i utvecklingen för kooperativ verksamhet”.

Den vietnamesiska ekonomin under kolonialtiden

Den franska kolonialmaktens expansion i Vietnam och Indokina inträffade under en tid av tilltagande rivalitet mellan kolonialmakterna. Under dessa förhållanden var en strävan efter monopol ett framträdande och ofta avgörande kännetecken. Detta innebar i Vietnam annektering av området och direkt kolonial förvaltning. Kolonialförvaltningen i Vietnam utformades under åren 1897 till 1903 och dominerades av franska tjänstemän. Förvaltningen liksom konstruktionen av kanaler, järnvägar och vägar finansierades genom tullar och monopol på alkohol, salt och opium. Utgifterna för den lokala förvaltningen bekostades genom beskattning. På detta vis belastades inte den franska statskassan av dryga utgifter för att hålla en omfattande kår av improduktiva tjänstemän i kolonin.

Generalguvernören tillsattes av regeringen i Paris och byten på posten förekom ofta. Detta samt förvaltningens ekonomiska ”självständighet” innebar att den utvecklades till en lokal politisk maktfaktor.

Den ekonomiska expansionen bekostades genom direkt och indirekt beskattning och genom upplåning av kapital i Frankrike. Det franska kapitalet investerades främst i gruvdrift, ett fåtal industrier, plantager, risodling och i handel och bankverksamhet. Finanser och krediter dominerades av Banque de l'Indochine och kapitalöverföringar till Frankrike var mellan 600 och 800 miljoner franc per år.

Den ekonomiska politiken garanterade franska företagare monopolställning och utestängde verksamt andra utländska intressen. Detta innebar att ekonomin isolerades från andra ekonomier i området samtidigt som den genom exporten av jordbruksprodukter, naturgummi och mineraler var knuten till världsmarknaden.

Det inhemska kapitalet investerades främst i jord och handel. Genom kanalbyggen och bevattningsanläggningar utökades jordarna för risodling från 376 000 hektar 1869 till omkring 2 300 000 hektar under trettioalet. Större delen av detta var i södra Vietnam och det var främst i Mekongdeltat jordarna koncentrerades till en inhemsk jordäggande klass. De franska kolonialisternas innehav av jord ökade från 11 000 till 800 000 hektar mellan 1890 och 1937. Av detta var omkring 245 000 hektar risjord i Mekongdeltat som innehades av endast 430 franska kolonialister.

Utvecklingen på landsbygden under kolonialtiden kännetecknades av en fortgående koncentration av jord till allt färre jordägare. Denna utveckling var mest markant i det bördiga södra Vietnam. Produktionen av ris för export innebar att bönderna tvingades sätta sig i skuld hos de stora jordägarna eller kinesiska ockrare som kontrollerade en stor del av handeln med ris liksom fiskhandeln och flodtransporterna. Med förfallna skulder övergick jordarna till kreditörerna och bönderna reducerades till arrendatorer. Under tiden 1900 till 1930 ökade exporten av ris samtidigt som konsumtionen av ris på landsbygden sjönk till hälften.

Denna situation förvärrades ytterligare under depressionen under trettioalet. Exporten av ris ökade men priserna på världsmarknaden sjönk till hälften av det tidigare. Detta innebar ytterligare skuldsättning och följande koncentration av jorden till de stora jordägarna. I norra delen av landet drabbades befolkningen dessutom av återkommande översvämningar, torka och följande svält. De höga priserna på saltet förvärrade ytterligare tillvaron. I gruvor och på plantagerna utfördes arbetet under fasansfulla förhållanden, ofta av tvångsrekryterade arbetare. Befolkningens hälsotillstånd kännetecknades av omfattande tbc, malaria, trakom, lepra och kolera.

Följden av den franska kolonialpolitiken blev således en regim med en viss politisk självständighet och intresse av att bevara sina privilegier och sociala prestige, allierad med industrimonopolister, plantageägare, spritförsäljare, opielangare som verkade under regimens beskydd och aktiva understöd, kinesiska köpmän och ockrare och en inhemsk jordägande klass som exploaterade bönderna genom höga arrenden och berövade dem allt mer av jordarna genom lån till ockerräntor. Denna politiska allians bildade den reaktionära kraften i samhället. I detta avseende skiljde sig inte det vietnamesiska samhället under kolonialtiden från andra koloniala samhällen. Det utgjorde snarare ett extremt exempel på kolonialismens förödande, brutala och förnedrande verkningar på samhället och befolkningen.

Den vietnamesiska nationalismen

Under början av 1900-talet svepte en våg av nationellt medvetande över Asien. Denna nationalism hämtade sin näring ur det rysk-japanska kriget 1905, den kinesiska revolutionen 1911 och senare den ryska revolutionen 1917. Redan 1912 bildade Pham Boi Chou i Kanton förbundet *Viet Nam Phuc Hoi* som syftade till att kasta det koloniala oket över ända och upprätta en självständig vietnamesisk republik. I Vietnam bildades under 1920-talet det borgerliga nationalistpartiet *Quoc Dan Dang* som hade det kinesiska Kuomintang som förebild. Partiet utövade under 1920-talet ett visst inflytande i Vietnam men krossades av den franska säkerhetstjänsten efter en misslyckad resning 1929.

Socialistiska tankar förmedlades till Vietnam medelst sjömän i Haiphong och Saigon, av studenter som återvände efter studier i Frankrike och av de omkring 150 000 vietnameser som under första världskriget rekryterades som arbetare i vapenfabriker och soldater för att tjäna Frankrike.

”Jag är här” förklarade en delegat med dånande stämma vid Kominterns femte kongress, ”Jag är här för att outtröttligt fästa Internationalens uppmärksamhet på det faktum att kolonier existerar ... Jag kommer att använda varje tillfälle som ges, och om nödvändigt söka sådana tillfällen, för att väcka er beträffande den koloniala frågan ... varför försummar ni kolonierna?”

Ho Chi Minh väckte inte kongressen. Men under de följande 45 åren skulle han skola en generation revolutionärer som kom att väcka en hel värld. Eller med andra ord, den vietnamesiska revolutionen kan inte särskiljas från Ho Chi Minh och hans insatser att skola den generation som i dag bär revolutionen vidare. Ho Chi Minh (Nguyen Tat Than) lämnade Saigon 1911 och arbetade under de följande åren som sjöman. 1913 mönstrade han av i

London och arbetade fram till 1918 som pannskötare, diskare och bagare på hotell Carlton samtidigt som han använde all sin lediga tid till studier. Vid slutet av kriget reste han till Frankrike där han tog namnet Nguyen Ai Quoc. Från denna tid var han ständigt verksam med att lägga en grund för den vietnamesiska revolutionen.

1920 medverkade han vid grundandet av det franska kommunistpartiet vid kongressen i Tours, grundade 1921 "Förbundet för befolkningen i franska kolonier", redigerade tidningen *Paria*, deltog i Kresinterns (Kominterns avdelning för koloniala frågor) kongress i Moskva 1923 och blev invald i dess exekutivkommitté. Mellan december 1924 fram till 1927 var han verksam som tolk åt Kominterns rådgivare Michail Borodin i Kina, startade marxistiska studiecirklar för unga vietnameser och medverkade 1925 till att bilda *Förbundet för Unga Vietnamesiska Revolutionärer (Tan Nien Cach Mang Dong Chi Hoi)*. 1926 publicerade han *Revolutionens Väg*, den text som blev vägledande för en generation vietnamesiska revolutionärer.

Tan Nien i Vietnam 1926-1929

Under åren 1926 och 1927 arbetade medlemmarna i Tan Nien i fabriker, gruvor och på plantager för att mobilisera, organisera och leda arbetarkampen och "väcka arbetarklassen till medvetande om dess historiska uppgift". Samtidigt utvecklades förbundet Tan Viet i en mer marxistisk riktning. 1929 avslöjades Tan Viet av den franska säkerhetstjänsten och flera av dess ledare arresterades liksom medlemmar i Tan Nien som vid samma tillfälle arresterades i Hue.

Nationalistpartiernas svaghet och misslyckande, speciellt Quoc Dan Dang, övertygade allt fler kadrer om behovet av ett starkt organiserat parti för att leda kampen. På grund av bristande enighet i denna fråga splittrades Tan Nien i två partier: Annams Kommunistiska Parti och Indokinas Kommunistiska Parti. Detta följdes av att Tan Viet bildade Indokinas Kommunistiska Förbund. 1929 fanns således tre kommunistiska organisationer i Vietnam, i en tid då depressionen inledde en period av fördjupade och skärpta klass-strider. Det var i denna situation Ho Chi Minh sammankallade företrädare för organisationerna till ett möte den 3 februari 1930. Vid mötet på bollplanen vid Kowlon bildades Vietnams Kommunistiska Parti (Dang Cong San Viet Nam) och ett politiskt program skrivet av Ho Chi Minh antogs. Programmet blev utgångspunkt för de politiska teser som partiets centralkommitté formulerade i oktober 1930.

Revolutionär strategi i Vietnam 1930-1951

Teserna definierade det vietnamesiska samhället som kolonialt och halvfeodalt. De två grundläggande motsättningarna var den mellan Vietnam och den franska imperialismen och den mellan folket och den feodala jordägarklassen. Dessa hade underordnat sig imperialismen och den ekonomiskt och politiskt svaga bourgeoisien tenderade att göra detsamma. "Trots att större delen av jordbrukets produkter exporteras av imperialismen har ekonomin behållit sin feodala karaktär," där jordägarna arrenderade ut jordar till höga arrenden. Ökningen av risexporten var inte en följd av ökad produktion utan av en ökad utplundring "från kapitalisternas sida som tillägnar sig en allt större del av folkets ris".

De franska imperialisterna i allians med "inhemska gods ägare, handelsmän och ockrare" exploaterade bönderna vars situation ytterligare förvärrades av alla mellanhänder. I denna efterblivna ekonomi hade styrkebalansen mellan samhällets sociala krafter ännu "inte vänt till förmån för proletariatet". Av detta skäl måste revolutionen inledningsvis vara en borgerligt demokratisk revolution. Den omedelbara uppgiften måste inriktas på "jordbruket och ha en anti-imperialistisk karaktär". Den vietnamesiska revolutionen måste således "gå igenom två stadier":

Den borgerligt demokratiska revolutionen sker i en förberedande period som skall leda till socialistisk revolution. Har den en gång segrat och en regering av arbetare och bönder upprättats, kommer industrin inom landet att utvecklas, proletära organisationer kommer att förstärkas, proletariatets ledning befästas och klassförhållandena ändras till proletariatets fördel. *Sedan kommer kampen att utvecklas* såväl på djupet som på bredden och den borgerligt demokratiska revolutionen kommer att gå vidare till den proletära revolutionen.

Denna strategiska målsättning låg till grund för politiken under tiden fram till partiets andra kongress 1951 då en viktig förändring sker. I det vietnamesiska Arbetarpartiets historia som publicerades 1970 återges i stort sett samma analys som den ovanstående, men med ett avgörande tillägg. Sedan den borgerligt demokratiska revolutionen genomförts ”kommer revolutionen att gå vidare till sitt andra stadium, då Vietnam går direkt till socialismen utan att passera ett kapitalistiskt stadium av utveckling”.

Formuleringen ”utan att passera ett kapitalistiskt stadium” innebär en teoretisk omvälvning med viktiga följder.¹ Av detta följde beslutet 1958 att genomföra kollektiviseringen av jordbruket innan industrin utvecklats och kunde förse jordbruket med modern utrustning och andra varor, innan en utveckling skett som ändrat klassförhållandena ”till proletariatets fördel”.

Bondesovjeter och folkfrontspolitiken 1931-1939

Bönder och arbetare i Asien drabbades med väldig kraft av depressionen under trettioalet. Arbetslösheten i gruvor, på plantager och i fabriker ökade våldsamt inom de ekonomier som främst inriktades på export. Under 1930 strejkade tiotusentals arbetare vid plantager i södra Vietnam, vid textilfabrikerna i Nam Dinh och vid industriföretag i Hanoi, Haiphong, kolgruvorna i Hong Gai och företag i Saigon-Cholon.

Under 1931 revolterade bönderna i provinserna Nge Anh och Ha Tinh. Den lokala förvaltningen sopades undan inför böndernas våldsamma anströmning. Under ledning av partiets kadrer upprättades bysovjeter över stora områden. Bondeföreningar övertog politiska och sociala uppgifter. Skatter avskaffades. Demokratiska fri- och rättigheter infördes. Jord delades ut till bönderna, arrenden sänktes. Extrapålagor avskaffades. Undervisning och andra sociala reformer påbörjades. De franska styrkorna krossades med exempellös brutalitet resningarna. En tid av våldsam repression följde. Under åren 1931 till 1936 hölls tusentals patrioter fängslade under vidriga förhållanden och många avrättades genom giljotiner.

I maj 1935 beslöt Komintern vid den sjunde kongressen att kommunistpartiernas och arbetarklassens omedelbara uppgift var att försvara de demokratiska fri- och rättigheterna inför fascismens anstormning. Detta innebar bredast möjliga samarbete i folkliga fronter. Fronten i Frankrike segrade i valen 1936 och en folkfrontsregering bildades. Detta medförde vissa lättnader för revolutionärerna i Vietnam.

På sommaren 1936 höll partiet sin första nationella kongress. Parollen om att störta den franska imperialismen och beslagta godsägarnas jord lades för tillfället åt sidan. Arbetet skulle föras inom *Indokinesiska Anti-imperialistiska Folkfronten*. För att ytterligare bredda fronten och om möjligt splittra de franska leden i kolonin ombildades den till *Indokinesiska Demokratiska Fronten*. Denna politik medförde att partiet under tiden 1936 till 1939 intog en tillbakadragen position och inte kunde föra fram sin ”ståndpunkt i frågan om den nationella självständigheten”.

Folkfrontsregeringen i Frankrike störtades 1939. I Indokina förbjöds kommunistpartiet, fackföreningarna upplöstes och alla möten och all kommunistisk propaganda förbjöds. Den

¹ För en som läst och förstått Trotskijs *Den permanenta revolutionen* är detta ingen ”teoretisk omvälvning”, utan snarare skåpmat. – *Red anm*

franska säkerhetstjänsten lyckades infiltrera partisektionen i Hue - Thna Tien. Ledande kadrer och medlemmar i demokratiska ungdomsfronten arresterades. Under trycket av den våldsamma repressionen och inför krav från kadrer beslöt den lokala partiledningen i Saigon att inleda en resning i november 1940. Resningen på landsbygden utanför Saigon misslyckades. I staden kom upproret aldrig igång. Medlemmar av partiets centralkommitté och ledningen inom den lokala organisationen avrättades. Åren 1939 till 1940 var en hård tid för partiets kadrer. Organisationen var delvis uppriven och ledande kadrer avrättades eller kastades att försmäkta i kolonialmaktens fängelsehålor.

Den nationella frågan i förgrunden

Efter Nazi-Tysklands angrepp mot Polen samlades centralkommittén till sitt sjätte plenum i september 1939. Revolutionens främsta uppgift definierades som den nationella befrielsen. Parollen om jordreform lades åter åt sidan. Partiet skulle emellertid bekämpa höga arrenden och skatter. Jord tillhörande kolonialister och förrädare skulle tas i beslag och fördelas bland bönderna. Alla nationella krafter skulle samlas inom *Indokinas Anti-imperialistiska Enhetsfront*.

Den 22 september 1940 hade Japan erhållit tillstånd av regimen i Frankrike att använda baser i norra Vietnam, att stationera 6 000 japanska trupper i landet och att 25 000 man skulle få passera Vietnam på väg till södra Kina. Den 26 september ingicks tremaktpakten mellan Tyskland, Japan och Italien och samma dag tågade de japanska trupperna in i norra Vietnam.

Till skillnad från den japanska politiken i övriga Sydostasien störtades inte den franska kolonialförvaltningen i Vietnam. Detta innebar att den franska förvaltningen fortsatte verksamheten fram till 1945 och inte, som på andra platser, ersattes av en inhemsk borgerlig elit.

Efter trettio års arbete utomlands återvände Ho Chi Minh den 8 februari 1941 till Vietnam för att överta ledningen för revolutionen. I maj samlades centralkommittén och fattade beslutet att bilda *Förbundet för Vietnams Oberoende (Viet Nam Doc Lap Dong Minh Hoi)*, Viet Minh.

Den 24 juli 1941 trängde japanska trupper in i södra Vietnam. Regeringen i Washington reagerade omedelbart. Japans expansion mot söder sågs som ett hot mot brittiska Malaja och holländska Ostindien som producerade 80 procent av det tenn, 95 procent av naturgummit och ytterligare många strategiska material som USAs industri var beroende av. Samma dag förklarade utrikesdepartementet i Washington att Japans invasion hotade "Förenata staternas uppköp av viktiga varor som tenn och gummi som är nödvändiga för detta lands normala ekonomi och för att bibehålla vårt försvarsprogram". Det var ett hot mot "säkerheten i andra områden i Stilla havet, omfattande Filippinerna".

Under tiden mobiliserade Viet Minhs kadrer i byar, berg och städer.

Revolutionärt uppror – Augustirevolutionen 1945

I augusti 1944 uppmanade centralkommittén befolkningen att "gripa till vapen och driva ut den gemensamma fienden". I oktober gjordes en ny bedömning av situationen. Tiden var ännu inte mogen för en allmän resning. Ho Chi Minh gav order om att resningarna i Cao Bang, Bac Can och Lan Son skulle uppskjutas. Den 22 december bildades den väpnade propagandaenheten under befäl av Vo Nguyen Giap. Under vintern/våren erövrade Viet Minh kontroll över områden utmed gränsen till Kina. Samtidigt som politisk kamp och mobilisering fortsatte och utökades inleddes sociala reformer i de befriade områdena.

Den 9 mars 1945 grep japanska styrkor makten i Vietnam. Ledningen inom Viet Minh beslöt att ersätta parollen om att driva ut fransmännen och japanerna med en paroll att driva ut de japanska fascisterna. Det nationella upproret skulle förberedas. I Saigon inledde den lokala

ledningen förberedelser genom att organisera nya celler i bostadskvarter och fabriker och genom propaganda inom ungdomsförbundet *Tan Nien Tien Phong*. Likaså påskyndades förberedelserna i Hue och på andra platser i landet. I Saigon upprättades omkring 300 fackliga organisationer som i augusti hade 100 000 medlemmar; ungdomsförbundet hade då 200 000 medlemmar. I områden där förhållandena var gynnsamma för revolutionen utökades verksamheten och de lokala förvaltningarna störtades.

Den 8 augusti förklarade Sovjet krig mot Japan och krossade inom några dagar Kwantung-armén i Manchuriet. Den 15 augusti kapitulerade Japan inför de allierade efter atombombningen av Hiroshima och Nagasaki. Tiden för resningen var inne. Den 13 augusti samlades partiets ledare och beslöt om resningen.

Den 19 hade upproret segrat i Hanoi. Omedelbart därpå upprättades den revolutionära makten i Thua Tien. Den 23 uppmanade Hues revolutionskommitté Bao Dai att abdikera och överlåta makten i revolutionens händer. Den 20 augusti uppträdde Viet Minh öppet i Saigon, den 24 fylldes stadens gator av demonstrerande folkmassor och den 25 hade makten övergått till revolutionen. Upproret hade segrat över hela landet inom 7 dagar.

Den 2 september 1945 utropade Ho Chi Minh den självständiga republiken. Han förklarade bl a att "vi är övertygade om att de allierade som i Teheran och San Fransisco har erkänt principerna för självbestämmande och nationernas jämlikhet, inte kommer att vägra erkänna Vietnams oberoende". Tio dagar senare landsteg 1 000 franska soldater i Saigon. Från norr marscherade 200 000 kinesiska Kuomintang-trupper mot den unga republiken.

Huvudsaklig litteratur

Alavi H, "The State in post-Colonial Societies: Pakistan and Bangladesh", *New Left Review* 74/1972: "Peasant and Revolution"; "Rural Bases of Political Power in South Asia", *Journal of contemporary Asia*, vol IV, nr 4 1974

Baran P, "Utvecklingens politiska ekonomi" (1957), Rabén & Sjögren 1971

Davis H B, "Nationalism and socialism: Marxist and Labour Theories of Nationalism to 1917", Monthly Review Press, New York 1967

Le Duan, "The Vietnamese Revolution: Fundamental Problems Essential Tasks", Hanoi 1973

Ekberg S, "Vietnam och USA-imperialismen" i "Vietnam visar vägen", Unga Filosofers förlag 1974

Vo Nguyen Giap, "People's War, People's Army" Hanoi 1961 "To Arm the Revolutionary Masses, To Build the People's Army" Hanoi 1975

Gough K/Sharma H P, "Imperialism and Revolution in South Asia", Monthly Review Press, New York 1973

Lenin V I, "Imperialismen som kapitalismens högsta stadium", Cavefors/ Zenit 1969

Marx K, "Kapitalet: tredje boken", Cavefors/Clarté 1973 Shanin T (red), "Peasant and Peasant Societies" Penguin Modern Sociology Reader 1971

Torbiörnsson L (red), "Tålmodets triumf", Prisma 1973 Törnquist O, "Den indonesiska kommunismen under befrielsekampen: teoretiska och strategiska problem 1914-1950", Ekonomisk-historiska institutionen, Göteborg 1975

[Vietnams Arbetarpartis historia 1930-70](#), DFFG, 1971

Ur *Kommentar* 11-12/75

Den vietnamesiska revolutionen, del 2: Segern vid Dien Bien Phu och utvecklingen i norr 1954-1972

Kampen mot de franska och nordamerikanska imperialisterna krävde att hela folket mobiliserades. Bondefrågan blev därför avgörande för befrielsearméns framgångar.

Efter segern vid Dien Bien Phu 1954 koncentrerar Sven Ekberg sin genomgång på den sociala omvälvningen i norr. Även här är bondefrågan och kollektiviseringen av jordbruket nycklar för att förstå utvecklingen.

Situationen i Sydostasien under tiden för Augustirevolutionen 1945 utmärktes av att de gamla kolonialmakterna strävade efter att återupprätta ekonomiskt och politiskt herravälde. Å den andra sidan hade utvecklingen under trettioalets depression och den japanska ockupationen utvecklats och stärkt de nationella krafterna. De kommunistiska partiernas politiska och organisatoriska styrka hade stärkts och de utgjorde nu förtruppen och förespråkarna för det nationella oberoendet och befolkningens förhoppningar.

USAs mål: frihandel och fria kapitalrörelser

Till detta kom att Förenta staternas regering hade beslutat att för världen definiera de ekonomiska och politiska resultaten av kriget. Dessa planer var långtgående och syftade i första rummet till att riva ned det gamla kolonialsystemet som verksamt hade utestängt amerikanska varor och kapital före kriget.

Historiskt hade de europeiska makterna, främst England, och Förenta staternas ekonomiska och politiska strävanden stått emot varandra i Latinamerika (1824-1920), i Västasien (1910-1947), i Ostasien efter 1895 och i Sydostasien speciellt efter 1920. Motsättningen mellan USA-imperialismen och kolonialmakterna i Sydostasien under tiden före kriget utgjorde en grundvalarna för USA-regeringens politik efter kriget.

Denna motsättning mellan USA-imperialismens mål och de gamla kolonialmakternas strävan att bibehålla sina positioner kom under kriget främst till uttryck som rivalitet mellan regeringarna i London och Washington: om den framtida politiken i Europa, där motsättningen uppträdde som oenighet om Frankrike och general de Gaulle och rivaliteten i östra Medelhavet kom till uttryck som oenighet om det militära befälet i Italien. I Ostasien uppträdde samma motsättning som en konflikt mellan USAs befälhavare i Kina, Wedemeyer, och den engelska befälhavaren över Sydostasienkommandot, Mountbatten.

Det var först mot slutet av kriget som omfattningen av krigets sociala verkningar i Europa började klarna för regeringen i Washington. Det var först då som den politiska ledningen insåg att ekonomisk upprustning av Europa måste gå före de långsiktiga målen att skapa en världsekonomi dominerad av Förenta staterna. De motsättningar som varit dominerande mellan det amerikanska kapitalet och kapital och regeringar i Europa måste träda tillbaka inför det omedelbara hotet av en revolutionär omvälvning som hotade kapitalets ordning som sådan.

Förenta staternas målsättning och politik i Europa kom av detta skäl att få långtgående och betydande verkningar för utvecklingen i Sydostasien i allmänhet och i Vietnam i synnerhet. Vid de allierades konferens i Potsdam i juli 1945 beslöts att Indokina skulle ställas under Mountbattens Sydostasienkommando. De brittiska styrkorna skulle besätta södra Vietnam medan kinesiska Kuomintang-trupper skulle ockupera i norr.

Revolution och kontrarevolution i södra Vietnam

Den 11 september 1945 befriade brittiska styrkor 7 000 franska soldater som fängslats i Saigon i samband med den japanska kuppen under våren. Dagen därpå landsteg ytterligare 1 000 franska trupper från fartyg som den amerikanske generalen Mac Arthur ställt till förfogande. Den 15 september gav det brittiska militärkommandot order om att revolutionens styrkor skulle avväpnas, den 18 infördes utgångsförbud, den 20 ockuperades polisstationerna i Saigon och den 22 angrep de franska styrkorna Viet Minh och inledde klappjakt på dess kadrer.

I Saigon organiserades motståndet omedelbart i en revolutionskommitté. Fackföreningarna utlyste generalstrejk. Arbetare organiserade stöttrupper och satte fabriker, lagerlokaler, fartyg och lastvagnar i brand. Broar sprängdes och träd fälldes över vägar för att förhindra ockupationen av staden. De brittiska styrkorna angreps av revolutionens väpnade förband. Staden var lamslagen och britterna tvingades inleda förhandlingar under eld-upphör den 26 september.

Företrädarna för den franska kolonialmakten försökte vinna tid så att förstärkningar skulle hinna till Vietnam. Den 8 oktober anlände den franske befälhavaren general Leclerc och den 10 återupptogs striderna i staden och dess omgivningar. Det brittiska kommandot under general Gracey beväpnade de japanska trupperna i striderna mot revolutionärerna som på landsbygden inlett gerillastrider. Under trycket av urskillningslösa och brutala metoder drevs Viet Minh ut ur staden och landsbygden tvingades gradvis till underkastelse.

Under tiden hade de franska styrkorna utökats och i december 1945 överlämnade Gracey befälet till general Leclerc. De franska styrkorna uppgick då till omkring 50 000 man.

Republikens första år: 1945-1946

En fruktansvärd svält under 1945 hade kostat mellan en och två miljoner vietnameser livet. Knappt var den övervunnen när översvämning och torra åter drabbade landet och hotet om svält befolkningen. Den revolutionära makten handlade snabbt och beslutsamt. Den 3 september inleddes en kampanj för att öka produktionen och bekämpa svälten. Den 8 kungjorde Ho Chi Minh att allmän utbildning skulle organiseras över hela landet. Alla arrenden sänktes med 25 procent, arbetarnas rättigheter garanterades och 8 timmars arbetsdag proklamerades. Den 25 november uppmanades befolkningen att ”befästa makten”, bekämpa de franska angriparna och förbättra befolkningens materiella villkor.

Under dessa förhållanden, med 200 000 Kuomintangtrupper i norr och våldsamma franska angrepp i söder, i ett samhälle sargat av ockupation och inför hotande svält, hölls de första allmänna valen i Vietnams historia den 6 januari 1946.

Den 6 mars 1946 slöt republiken och Frankrikes regering ett avtal som tillerkände Vietnam rätten till egen regering, att hålla en stående armé, föra en egen ekonomisk politik och en självständig utrikespolitik inom ramen för den Franska Unionen. Samma dag anlände franska trupper till Haiphong. Enligt avtalet skulle alla franska trupper dras bort från Vietnam under tiden fram till 1951 och en separat folkomröstning skulle hållas i söder. Efter en överenskommelse mellan den franska regeringen och Chiang Kai-shek avtågade samtidigt Kuomintang-trupperna. Detta innebar en ytterst kort, men dock en frist för republiken.

Den franska reaktionen

I söder genomfördes en statskupp med stöd av franska finansintressen och höga militärer. Under sommaren 1946 fortsatte förhandlingar mellan republiken och Frankrike. Men efter en dispyt om tullinspektion i Haiphong och sedan Viet Minh vägrat efterkomma fransmännens order att lämna staden, öppnade franska örlogsmän den 23 november eld mot arbetarkvarteren i staden. Omkring 6 000 människor omkom under artilleribeskjutningen.

I december angrep franska styrkor regeringens byggnader i Hanoi och i Hue tvingades revolutionärerna ut ur staden den 19 december. Vid denna tid hade 30 000 man ur Viet Minhs väpnade styrkor omgrupperats över landet. Revolutionen gick in i en ny fas. Kampen togs åter upp i byar och berg. Kadrer återvände till det underjordiska arbetet i städerna.

I tre år skulle revolutionen kämpa mot allt större franska styrkor, helt avskärmade från yttervärlden och allt materiellt stöd. Det politiska upproret utvecklades till det utdragna folkkriget. Redan under hösten-vintern slog befrielsearmén tillbaka en omfattande offensiv mot basområdet Viet Bac. Den defensiva fasen av motståndet var över. Samtidigt som kampen utvecklades i bergen och på landsbygden organiserades väpnade styrkor av arbetare i städerna. Vid slutet av 1947 bildades ett enhetligt militärkommando i Saigon-Cholon och de väpnade grupperna organiserades i den 750:e bataljonen.

Folkkrigets strategi i Vietnam 1947-1951

Det franska militärkommandot försökte koncentrera styrkor för att i avgörande slag besegra Viet Minhs väpnade styrkor och erövra kontroll över landet.

Revolutionens grundläggande militära strategi var att offensivt angripa utsatta franska positioner och militära posteringar för att tvinga ockupanterna att sprida ut sina styrkor, vilket i sin tur skulle öppna möjligheter för ytterligare offensiva angrepp. Den franska expeditionskåren stod liksom senare den amerikanska inför motsättningen att å den ena sidan koncentrera styrkorna och å den andra att avdela styrkor för att ockupera omfattande områden.

I en analys av utvecklingen av folkkriget förklarade Truong Chinh 1947 att den ekonomiska utvecklingen måste gå hand i hand med motståndskriget och att självförsörjning måste ”säkerställas på alla områden”. Samtidigt som jordbruket och hantverket utvecklades måste den kulturella kampen utvecklas för att mobilisera befolkningen: användning av konst, litteratur och sånger för politisk mobilisering, för att bekämpa analfabetism och för popularisering av hygien bland befolkningen.

”Om vi vill att folket hängivet skall delta på alla områden i försvarskriget räcker det inte med muntlig propaganda. Vi måste anstränga oss för att förbättra dess tillvaro, lätta dess bördor, reducera arrenden, sätta stopp föl ockret och intressera oss för det arbetande folkets livsuppehälle.”

I de befriade områdena fördelades mellan 1947 och 1945 omkring 102 000 hektar jord till bönderna. Merparten va: kommunal jord och konfiskerade egendomar som tillhört der franska kolonialförvaltningen. Denna politik innebar emellertid inte, förklarade Truong Chinh, att revolutionen skall avhålla sig ”från att genomföra jordreformer under försvarskrigets gång”. Men reformerna måste underordnas politiken att isolera fienden så långt det var möjligt.

Giap förklarade senare att ”bondefrågan underskattades’ under denna tid. ”Först 1949-1950 ställdes denna fråga klarare”, då jord tillhörande godsägare och samarbetsmän provisoriskt fördelades och alla skulder ingångna före 1945 ogiltigförklarades.

Revolutionen påtog sig under motståndskriget även att försvara böndernas produktion i områden som inte var befriade. Den 16 november 1949 inleddes t ex operation Le Lai i provinserna Thua Tien, Quang Tri och Quang Binh. Alla militära posteringar i dessa områden omringades och de franska styrkorna hölls låsta i sina positioner av väpnade förband. Under dessa förhållanden kunde bönderna skörda sitt ris utan att detta konfiskerades av ockupationsmakten. Hela operationen varade till den 25 december och stora delar av södra Quang Binh befriades helt från fransk militär närvaro.

Förenta staterna, Europa och Vietnam

Samtidigt som revolutionen utvecklades i Vietnam och i Kina övertog Förenta staterna en allt större del av ansvaret för kontrarevolutionen i Europa och Asien. Med utvecklingen i Grekland 1947 skred USA-imperialismen definitivt in som reaktionens försvarare i Medelhavsområdet och senare i Västasien. Politiken formulerades samma år i Trumandoktrinen. Den ekonomiska politiken i Europa erhöll formen av Marshall-hjälpen för återupprustning av Västeuropas industriella ekonomi. Detta följdes 1948 av en valutareform i Västtyskland och blockad av Berlin under sommaren samma år.

Med bildandet av Atlantpakten 1949 (NATO 1950) trädde frågan om Västtysklands militära upprustning i centrum för förhållandet mellan USA-regeringen och den franska regeringen. Motståndet mot tysk återupprustning var omfattande i Frankrike. Detta samt den kinesiska revolutionens seger innebar att USA-regeringens tveksamhet att direkt stödja den franska aggressionen i Indokina fick vika.

I början av maj diskuterade den franska regeringen och USAs utrikesminister Acheson frågorna. Den 8 maj 1950 kungjorde Acheson att USA skulle bistå den franska expeditionskåren i Indokina. Den 9 maj kungjordes i Frankrike Schuman-planen för en Kol & Stålunion i Västeuropa, dvs den ekonomiska organisation som senare utvecklades till EEC.

Under denna tid hade den amerikanska regeringen genom hot om uteblivna krediter tvingat den holländska regeringen att förhandla med den nationella rörelsen i Indonesien. I Malaja inledde vid samma tid (1948) den brittiska kolonialmakten en kontrarevolutionär offensiv som under tiden fram till 1955 terroriserade befolkningen i gerillans stödområden. I juni 1950 inleddes striderna i Korea.

Beslutet att stödja den franska politiken i Vietnam innebar att Förenta staterna och Pentagon övertog allt mer av kostnaderna för kriget och aktivt deltog i planeringen av strategin. Redan den 17 mars 1950 hade två fartyg ur den amerikanska flottan anläppt Saigon. Detta bemöttes två dagar senare av omfattande demonstrationer på Saigons gator, 500 000 människor protesterade mot USAs militära närvaro.

Partiet och Revolutionen

Den 11 till 19 februari 1951 höll partiet sin andra nationella kongress. I rapporten till kongressen definierade Truong Chinh den politiska linjen om den "nationella folkdemokratiska revolutionen". Partiet slog fast att den "borgerligt demokratiska revolutionen i ett land som vårt är en nationell folkdemokratisk revolution". Uppgiften var att driva ut de franska imperialisterna, störta de feodala krafterna som var lierade med och underordnade imperialismen, erövra det nationella oberoendet för att sedan genomföra den socialistiska revolutionen och gå mot socialismen utan att passera ett stadium av kapitalism. Partiet skulle härnäst öppret uppträda som Vietnams Arbetarparti.

Partiet korrigerade i enlighet med detta jordbrukspolitikerna, men det var ännu inte tid att föra ut parollen "Jorden till dem som brukar den". Revolutionen skulle genomgå tre "nära sammanhängande" stadier: den nationella befrielsen, den fullständiga anti-feodala revolutionen i enlighet med parollen "Jorden till dem som brukar den", och i ett tredje stadium lägga grunden för socialismen och fortsätta mot detta mål.

Frankrike–USA förbereder avgörande offensiv

1951 svarade det omfattande amerikanska biståndet för 40 procent av kostnaderna för kriget i Indokina. Trots detta utvecklades styrkebalansen allt mer till revolutionens fördel över hela landet. Viet Minh kunde snart kasta in tre bataljoner eller hela regementen närhelst och varhelst det var nödvändigt. I maj 1952 anlände general Navarre för att överta befälet över

den franska expeditionskåren. I samarbete med militären i Washington utarbetades Navarreplanen för att krossa Viet Minhs väpnade styrkor. På sommaren 1953 besökte befälhavaren för USAs styrkor i Stilla Havet, general O'Daniel, bl a Dien Bien Phu. Han förklarade att under Navarres befäl skulle Viet Minh vara slutgiltigt besekrat 1955.

Detta skedde i samband med att den franska regeringen 1953 begärde att det militära biståndet skulle ökas med 100 procent för att i en omfattande ansträngning slutföra kriget. USA-regeringen godkände planen och svarade för kostnaderna. Det avgörande strategiska slaget skulle stå vid Dien Bien Phu. USA-regeringens bedömning av situationen formulerades bl a av nationella säkerhetsrådet den 13 februari 1952:

”Om Japan utesluts från handel med Sydostasien skulle detta allvarligt påverka den japanska ekonomin och öka Japans beroende av bistånd från Förenta staterna. På sikt skulle förlust av Sydostasien, särskilt Malaja och Indonesien, kunna följas av sådant ekonomiskt och politiskt tryck på Japan att det blev extremt svårt att hindra Japans närmande till Sovjetblocket.

Sydostasien är världens huvudsakliga källa för naturgummi och tenn. Västmakternas tillgång till dessa varor och att förhindra att Sovjetblocket erhåller tillgång är viktigt ...

Kommunistisk dominans över fastlandet i Sydostasien skulle innebära närvaro av fientliga styrkor utmed de bäst utvecklade och direkta sjövägarna mellan västra Stilla Havet och Indien och Mellanöstern.”

Dien Bien Phu – ”ett avgörande nederlag för USA”

Inför slaget vid Dien Bien Phu granskade centralkommittén åter jordbrukspolitiken. Nu fattades ett beslut att massorna skulle mobiliseras för sänkta arrenden med retroaktiv verkan och för en jordreform i enlighet med parollen ”Jorden till dem som brukar den”. Inför slaget förde således partiet samtidigt fram paroller för nationellt oberoende och för en jordreform; de två första av de tre ”nära sammanhängande” revolutionära stadierna samordnades inför den väldiga uppgiften.

Inför slaget byggde trupperna hundratals kilometer vägar genom skogar och över berg och grävde hundratals kilometer löpgravar kring den ”ointagliga” basen. Artilleri släpades över otillgängliga områden och 200 000 män och kvinnor ur civilförsvaret mobiliserades för fronten. Tiotusentals cyklar användes för transport av livsmedel och ammunition, liksom transporter med oxkärror, buffelkärror och småbåtar. På landsbygden reste sig bönder över hela landet mot godsägarna.

Den 7 maj 1954 föll Dien Bien Phu efter 55 dagars våldsam offensiv. Militära experter i tjänst hos imperialismen var förstummade, medan namnet Dien Bien Phu blev en symbol för förtrampade folk över hela världen. General Giaps kommentar till beslutet om jordreformen och arméns stridsmoral förtjänar att återges i sin helhet:

”Under de första åren av motståndskriget, även om den antiimperialistiska uppgiften var klart formulerad, fördes inte den antifeodala frågan fram i förhållande till dess betydelse. Som en följd höjdes arméns nationella anda och medvetenhet men dess klassmedvetenhet var ganska svag och skiljelinjen mellan oss och klassfienden var konturlös. Sedan det ögonblick vårt parti ägnade den antifeodala uppgiften större uppmärksamhet, särskilt efter mobiliseringen av massorna för sänkta arrenden och jordreform, väcktes inte bara de breda bondemassorna i de bakre leden ideologiskt. Även vår armé, vars stora majoritet utgörs av bönder som är mycket angelägna om att erhålla jord, insåg i högre grad målet för kampen, att den inte bara stred för nationellt oberoende utan också för att ge bönderna jord. Följaktligen höjdes dess klassmedvetande och stridsanda markant.”

Segern vid Dien Bien Phu inledde inte bara en ny fas i den vietnamesiska revolutionen. Från och med denna tid hade utvecklingen i Vietnam betydelse av långt större räckvidd. Förenta

staterna skulle under de följande tjugo åren ägna alltmer av uppmärksamhet och binda allt mer av sina resurser i kampen mot den vietnamesiska revolutionen.

Den 20 juli 1954 undertecknades Genève-avtalet som stadgade att en lösning av Vietnams politiska problem skulle grundas på ”respekt för principerna om självständighet, enhet och territoriell integritet”. Det vietnamesiska folket skulle garanteras grundläggande friheter, allmänna val i hela landet hållas inom två år, och den militära demarkationslinjen vid 17:e breddgraden var ”provisorisk och inte på något sätt skall tolkas som om den utgjorde en politisk eller territoriell gräns”.

Förenta staternas regering undertecknade inte avtalet men deklarerade att den skulle ”avstå från hot om eller användning av våld” för att rubba överenskommelsen.

Vid en utvärdering av Genève-avtalet konstaterade nationella säkerhetsrådet i Washington den 8-12 augusti 1954, att Dien Bien Phu och den följande utvecklingen innebar ”ett avgörande nederlag för Förenta staterna”.

Den sociala revolutionen i norr

Segern vid Dien Bien Phu innebar ett genombrott som gav eko bland de förtryckta folken över hela världen och lade en grund för utvecklingen av samhället i norr. Republiken hade försvarats mot den franska kolonialmaktens anstormning men stod nu inför väldiga svårigheter. Det utdragna kriget hade haft allvarliga verkningar på en redan efterbliven ekonomi samtidigt som den, feodala ordningen fortlevde på landsbygden. Industrisektorn bestod av bara sju företag och ett fyrtiotal mindre verkstäder. Kolgruvorna i Hong Gai producerade för halv kapacitet, transportlederna var upprivna och produktionen av cement vid fabriken i Haiphong hade upphört 1953. Fransmännen hade monterat ner maskiner och utrustning vid textilfabrikerna i Binh Dinh och för att förhindra en upprepning monterade kadrer ner maskiner och utrustning vid pappersverket i Viet Tri. Till detta kom att landets delning innebar att norr som hade en relativ brist på jord isolerades från det bördiga söder. I oktober 1954, två veckor före höstskörden, drabbades landet av en allvarlig översvämning och svälten stod åter för dörren.

Förenta staternas reaktion

Redan under slaget om Dien Bien Phu hade regeringen i Washington övervägt olika former av militär insats i Vietnam. Den 4 april hade president Eisenhower hållit med utrikesminister Dulles och överbefälhavaren Redford om att sända amerikanska styrkor till Vietnam. Detta skulle dock ske under villkor att brittiska trupper och trupper från Australien och Nya Zeeland och om möjligt även från Filippinerna och Thailand deltog. Ett andra villkor var att de franska trupperna fortsättningsvis skulle axla ansvaret i striderna, dvs att den franska expeditionskåren skulle svara för merparten av kostnaden i blod.

Tre dagar efter segern vid Dien Bien Phu, den 10 maj 1954, sände USAs ambassadör i Paris (Dougal Dillon) på begäran av Frankrikes premiärminister Laniel en förfrågan till Washington om ”vilken, om någon, militär åtgärd USA var beredd att vidta i Indokina, och under vilka förhållanden”. Dulles svarade omedelbart att presidenten skulle begära bemyndigande av kongressen under förutsättning att USA erhöll en formell begäran och att Thailand, Filippinerna, Australien, Nya Zeeland och England också deltog. Vidare att Frankrike garanterade länderna i Indokina rätten att dra sig ur den Franska Unionen. Dessa planer förverkligades inte, främst beroende på motstånd från den engelska regeringen som bedömde riskerna som avsevärda.

Omedelbart efter undertecknandet av Genève-avtalet inledde USA-imperialismen förberedelser i södra Vietnam för att sabotera produktion och transporter i norr. Agenter

utbildades och sändes in i landet. Psykologisk krigföring användes för att skrämna katoliker att lämna det gudlösa norr, som skulle drabbas av alla helvetets fälor, för att under beskydd av Ngo Dinh Diem istället bosätta sig i det gudfruktiga söder.

I Washington planerades samtidigt en omfattande militär invasion av norr med insats av åtta stridande divisioner understödda av 35 ingenjörsbataljoner samt det artilleri och understöd som skulle krävas för ett sådant omfattande företag. Denna planering stoppades bl a inför risken av en direkt militär konfrontation med Folkrepubliken Kina under omständigheter som skulle vara ogynnsamma för USA.

Sådan var situationen under hösten 1954. Den revolutionära maktens första uppgift blev att slutgiltigt krossa den feodala ordningen på landsbygden och rusta upp den svaga ekonomin. Inför den hotande kontrarevolutionen måste partiet dessutom finna en riktig lösning på frågan om förhållandet mellan ekonomin och det nationella försvaret. Militära utgifter måste minskas för att stärka och bredda revolutionens ekonomiska och sociala grundvalar, för ”bara då kan socialismen byggas ... och samtidigt en god grund skapas för att stärka det nationella försvaret”, som general Giap förklarade.

Jordreform och återupprustning av ekonomin

Under tiden fram till april 1953 hade omkring 306 000 hektar jord fördelats bland bönder i 3 000 byar i norr. Merparten av detta var kommunal och nationaliserad jord i de befriade områdena. Under åren 1955 till 1957 genomfördes en mer djupgående och radikal jordreform som omfattade 65 procent av den odlade jorden. 800 000 hektar bördig jord, nästan två miljoner redskap och verktyg och över 100 000 dragdjur fördelades mellan 2,2 miljoner bondehushåll. Dessa utgjorde sammanlagt mellan nio och tio miljoner personer eller 70 procent av befolkningen på landsbygden i norr.

Resultaten blev omfattande. Utbytet per hektar steg med omkring 40 procent och den sammanlagda produktionen i jordbruket med 70 procent. Detta var delvis en följd av att den odlade arealen samtidigt utökades med 36 procent genom nyuppodling.

Jordreformen innebar att lantarbetare och fattiga bönder erhöill jord och att sociala förutsättningar skapades som medgav omfattande arbeten för att reparera bevattningsanläggningar och återställa de försummade jordarna.

Samtidigt som denna sociala omvälvning genomfördes på landsbygden rustades industrin upp. En statlig industrisektor upprättades genom nationalisering av företag som tillhört kolonialmakten och Bao Dai-förvaltningen samt ytterligare omkring 50 nya företag som främst utrustades genom bistånd från de socialistiska länderna.

1957 beräknades produktionen i jordbruket överstiga den för 1939 och inom industri och hantverk hade produktionen nått 76 procent av 1939 års nivå. Hantverket svarade vid denna tid fortfarande för 60 procent av den samlade industriella produktionen. Jordbruket svarade då för 70 procent av den samlade nationella produktionen.

Den borgerliga revolutionen övergår i socialistisk

Reformen på landsbygden krossade den feodala ordningen och den borgerliga fasen av revolutionen var därmed slutförd på landsbygden 1957. Eller med andra ord, den ”nationella folkdemokratiska revolutionen” i norra Vietnam hade slutförts.

Svårigheterna vid genomförandet av denna omfattande sociala omvälvning av hela samhället skall inte underskattas. För att erhålla perspektiv på frågan kan det vara värt att låta Ho Chi Minh kommentera perioden 1953-1957:

”Det är riktigt att under tiden 1953 till 1957 dödades ett ganska stort antal människor, kanske 10 000 personer. Men dessa var hänsynslösa godsägare, hårdnackade personer som vi vid jordreformens första stadier vänligt bett att självmant uppgge sin överskottsjord. Man står inför följande alternativ: om man inte är besluten att eliminera ett fåtal godsägares hänsynslösa exploatering av miljontals fattiga bönder så ger man dessa (godsägare) möjligheten att på sikt döda två eller tre miljoner oskyldiga människor, inklusive kvinnor och barn. Genom att döda godsägarna har vi eliminerat bara 10 000 onskediga personer och räddat livet på nästan tio miljoner bönder. Vi har gett dem en bättre framtid, en bättre framtid för dem och deras barn.”

I november 1958 fattade partiet beslutet att genomföra den sociala revolutionens andra fas: att upprätta socialistiska förhållanden för produktionen inom jordbruk, hantverk och industri. Detta beslut innebar ett grundläggande teoretiskt problem: kan kollektivisering av jordbruket genomföras i ett samhälle som kännetecknas av ett efterblivet jordbruk och en industri som ännu inte kan leverera maskiner och andra produkter till jordbruket? Eller med andra ord, är det möjligt och riktigt att genomföra en revolution av förhållanden för produktion innan de produktiva krafterna utvecklats till en viss nivå? Ledningen för den vietnamesiska revolutionen svarade ja på denna fråga. Konkret och praktiskt av följande skäl.

- Det höga befolkningstrycket på jordarna innebar i bästa fall en osäker tillvaro för den *enskilde småbrukaren*.
- Skuldsättning mot inteckning i jord och likvidering av dessa skulder genom överföring av jord skulle på sikt leda till en *återgång till stora privata jordegendomar* i händerna på en klass av exploaterande bönder.
- Bevattningsanläggningar och andra åtgärder i kamp mot naturen krävde *samarbete mellan fler bönder*.
- Utveckling av annan produktion på landsbygden som hantverk, verkstäder, specialisering av grödor och uppfödning av kreatur krävde en *större arbetsdelning*.
- Även användning av enklare redskap och hjälpmedel var orationellt om dessa inte utnyttjades på *större brukningsenheter* än de små lotter som blev följden av jordreformer

Produktion i liten skala med den utvecklade tekniker förklarade Nguyen Khac Vien ”var knappast förmögen att åstadkomma enkel reproduktion. Hur skulle vi under sådana förhållanden kunna tala om utvidgad reproduktion, hur skulle vi kunna åstadkomma livsmedel och råvaror som var nödvändiga för industrialisering?”

Bönderna och kollektivt arbete

Le Duan förklarade att kollektivisering av jordbruket medförde att ”koncentrationen av produktionsmedel och omorganisering av arbetskraft gör det möjligt att skapa en ny produktivkraft... För att skapa denna produktivkraft måste koncentrationen av arbetskraft uppnå en viss nivå, för att kunna frambringa en ny arbetsdelning och således resultera i snabb tillväxt av produktivkrafterna”. Med koncentration av produktionsmedel förstås här *sammanslagningen av små jordar till större brukningsenheter*. Med omorganisering av arbetskraft förstås *kollektivt arbete till skillnad från individuell brukning av jorden*.

I den situation som rådde i norra Vietnam hade vidare den revolutionära makten, ”speciellt den proletära diktaturen (...) en positiv verkan” på de ekonomiska förhållandena. Genom att omvandla dessa förhållanden, sade Le Duan ”kan vi avlägsna motsättningen mellan en avancerad politisk regim å den ena sidan och de efterblivna sociala förhållandena å den andra”. Den grundläggande svårigheten under denna utveckling i Vietnam var, liksom för revolutionerna i Ryssland och Kina, frågan om den revolutionära maktens sociala och politiska bas. Under övergången till socialismen brukar denna definieras som en allians

mellan proletariatet i städerna och fattigbönderna på landsbygden. Den ekonomiska politiken måste grundas på att bibehålla och stärka denna allians.

Det är i detta skede som frågan om mellanbönderna och de fattiga bönderna träder i förgrunden som ett politiskt problem: möjligheten att bibehålla den politiska alliansen på landsbygden under övergången till kollektivt arbete och socialistisk produktion i stor skala.

Under tiden för motståndskriget hade partiet utformat en politik för att vinna bredast möjliga stöd. 1959 förklarade Ho Chi Minh att ”vi fördelade bara överskottsjord som inte brukades av ägaren själv”. Så länge ägaren till jorden genom eget arbete bidrog till samhällets försörjning togs jorden inte i beslag av revolutionen. ”Tvärtom, vi till och med försäkrade varje familj som bestod av fem eller sex personer äganderätten till åtminstone tre hektar bördig jord.” Bönder med större ägor tenderade att exploatera andra, förklarade Ho Chi Minh, och det var av detta skäl ”överskott av jord måste nationaliseras och ställas till de jordlösa böndernas förfogande”.

Kollektiviseringens problem

Under övergången till socialistiska produktionsförhållanden uppträder ett problem som kort kan sammanfattas på följande vis: Produktionen inom jordbruket måste utgöra grunden för utveckling av industrin. För att bibehålla alliansen mellan proletariatet och bönderna på landsbygden måste detta ske utan att bönderna drabbas genom en omfattande uttaxering av deras produkt. En snabb utveckling av det kollektiva arbetet för att öka produktionen blir svaret på detta problem. Men en alltför snabb kollektivisering riskerar att splittra alliansen mellan landsbygdens fattigbönder och mellanbönder.

Av detta skäl måste kollektiviseringen ske under förhållanden som innebär en bättre materiell tillvaro för bönderna. Men om vissa eftergifter görs, med t ex en ökad brukning av privata jordlotter som följd, kan detta leda till att privata produktionsförhållanden åter utvecklas på landsbygden och i handel med livsmedel. Detta utgör en allvarlig fara för den grundläggande alliansen mellan proletariatet och bönderna, mellan stad och landsbygd, mellan industri och jordbruk. Några enkla svar ges inte här utan politiken måste anpassas efter utvecklingen av de sociala krafterna och massornas medvetenhet.

I samband med kollektiviseringen och problemet med olika skikt av bönder på landsbygden förklarade Le Duan 1958 att partiets klasslinje på landsbygden var att ”lita till den fattiga bonden och den lägre mellanbonden och nära förenas med mellanbonden”. Mellan dessa skikt fanns bara små motsättningar. Dessutom utgjorde mellanbönderna ”40 procent av hela befolkningen”, förklarade Duan.

Av dessa skäl genomfördes två former av kollektiv i norra Vietnam. Kollektiv på låg nivå där bönderna bibehåller äganderätten till jorden och erhåller ersättning i förhållande till jordens storlek och uthyrning av redskap. Kollektiv på högre nivå innebär att kollektiven äger jorden och redskapen och att ersättning utgår i förhållande till utfört arbete, d v s enligt socialistiska principer. Dessutom avsattes 5 procent av kollektivens jord för privat brukning av kollektivets medlemmar. Denna eftergift utgår från antagandet att det privata ägandet är ”djupt rotat i böndernas sinnen”. Som en följd av långvarigt förtryck har även ”den exploaterade bonden blivit misstänksam”, förklarade Ho Chi Minh vid ett tillfälle. ”Han lever i ständig fruktan för att någon kommer att beröva honom hans tillhörigheter. Han är som en schakal i öknen, berövad vatten och föda.”

Revolutionen går vidare: 1961-1965

1960 hade 86 procent av bondehushållen på landsbygden anslutit sig till någon form av kollektiv men merparten till den lägre formen. Av detta drog partiet slutsatsen att revolutionen

av sociala förhållanden på landsbygden i huvudsak genomförts. De nya förhållanden som uppträder i nationell och kollektiv form har vunnit överhanden men grundas fortfarande på främst manuellt arbete. Vidare hade 80 procent av alla hantverkare anslutit sig till kooperativ som försåg dem med råvaror och garanterade avsättning av produkterna. Hantverkets andel av den industriella produktionen hade minskat från 60 procent 1957 till 43 procent 1960 och denna utveckling fortsatte. Produktionen inom den statliga industrisektorn hade ökat från 40 procent 1955 till 65 procent 1957 och 90 procent 1960. De resterande tio procenten av produktionen härrörde från gemensamt ägda statliga–privata företag.

Slutsatsen av denna utveckling var att en ny grundläggande motsättning under övergången till socialismen nu trädde i förgrunden: den mellan den avancerade sociala ordningen och produktionsförhållanden å den ena sidan och de efterblivna produktivkrafterna å den andra. På grundval av denna analys inleddes den första femårsplanen 1961-1965. Industrin definierades som den ledande kraften och jordbruket som dess grundval. Inom ramarna för den ekonomiska politiken eftersträvades en balanserad utveckling av industrin i förhållande till jordbruket i syfte att bibehålla och stärka alliansen mellan arbetare och bönder, mellan staden och landsbygden.

Samtidigt eftersträvas balans mellan produktion och varucirkulation i syfte att garantera prisstabilitet. Den statliga industrins bidrag till statens inkomster ökade från 58 procent 1960 till 84 procent 1964. Beskattning av jordbruket svarade för 6 procent och hantverksproduktionen för 10.

Jordbrukets bidrag till kapitalackumuleringen sker genom att staten säljer varor till jordbrukssektorn och köper jordbruksprodukter. Uppköpen av jordbrukets produkter sker till två olika priser, ett för obligatoriska leveranser och ett något högre för leveranser utöver dessa. De obligatoriska leveranserna utgör mellan 12 och 24 procent av produktionen av ris och spannmål beroende på jordarnas kvalitet och antalet skördar. Genom detta system betungas inte jordbruket genom beskattning och jordbrukets utveckling harmoniseras med industrins.

Utvecklingen av produktionen i jordbruket var emellertid inte tillfredsställande och 1963 inleddes en ny kampanj för att föra upp kollektiven på den högre nivån. Detta följdes av en betydande ökning av produktionen under 1964 och 1965 och andelen familjer i socialistiska kollektiv ökade till 87 procent 1964 och 95 procent 1966.

Förenata staternas angrepp mot norr 1965-1968

Med inledningen av Förenata staternas ihållande angrepp efter februari 1965 utsattes republikens befolkning och sociala ordning för hårda prövningar. Angreppen innebar väldiga förluster i människoliv och resurser.

Revolutionen svarade genom att mobilisera hela befolkningen i försvar för socialismen i norr och i befrielsekampen i söder. De väpnade styrkorna utökades. ”Vi förändrade ekonomins inriktning, spred ut den nationella industrin och utvecklade regional industri” förklarade Giap. Vi ”samordnade kampen med produktionen, ökade produktionen till och med när vi förde krig”. Förluster av industriell kapacitet kompensades delvis genom utflyttningen av enheter, utvecklingen av regional produktion och genom bistånd från Sovjetunionen och Kina.

Men samtidigt måste omkring hälften av den manliga befolkningen liksom ett stort antal kadrer tillfälligt eller permanent avdelas för uppgifter i försvaret. Kravet på självförsörjning av livsmedel bromsade specialisering av grödor i jordbruket. På grund av den rådande situationen överläts vidare en del uppgifter inom jordbruket till familjer i stället för arbetsbrigader. Utvecklingen av privat handel med jordbruksprodukter påskyndades under påfrestningarna efter 1965. Dessa faktorer tillsammans innebar en utmaning mot det kollektiva arbetet i jordbruket.

Privathandeln tyglas och socialistiska förhållanden fördjupas

När USA-regeringen efter Tet-offensiven 1968 tvingades upphöra med angreppen mot norra kulturen i riket inriktade sin uppmärksamhet på dessa problem. Två problem stod i centrum för uppmärksamheten:

- Böndernas enda inkomst i pengar erhöles genom försäljning av produkter från de privata odlade lotterna. Dessa produkter såldes huvudsakligen till enskilda personer eftersom staten bara köpte upp omkring 25 procent (1965) av denna produktion. Detta innebar en tillväxt av privat varucirkulation utanför den kollektiva ekonomin.
- Avtalen med familjer innebar risk för utveckling av individuella produktionsförhållanden inom kollektiven.

I augusti 1968 utfärdades nya direktiv för handel med jordbruksprodukter. Privat handel förbjöds. Statliga bolag skulle i fortsättningen kontrollera all distribution av livsmedel, endast med undantag för maniok och potatis.

Det andra problemet angreps kraftfullt av Truong Chinh. På grund av krigets påfrestningar, hävdade han, "har ekonomins skötsel och kontrollen av marknaden lämnat en del övrigt att önska och detta har gynnat den spontana tendensen mot kapitalism som finns inneboende i småproduktionen ...". De grödor som odlades enligt avtal med familjer var just de produkter som trädde in i varucirkulationen. Han hävdade vidare, att uthyrning av jord till familjer mot en viss produktionskvot innebar att kollektiven "fördelade jord och upptog arrende". Detta förvandlade kollektiven till en ren formsak.

Lösningen måste vara att stärka och utvidga det kollektiva arbetet. Bara på detta sätt kunde befintliga verktyg och redskap utnyttjas rationellt: "Produktiviteten förbättras inte genom hårt arbete utan snarare genom att sociala strukturer skapas som medger bättre arbete i kooperativen."

Vad Truong Chinh slår fast är helt enkelt, att i produktionen liksom i folkkriget är det samhällets sociala ramar som hindrar eller befrämjar utvecklingen av människans skapande energi och handlingskraft.

I augusti 1969 utfärdades de nya direktiven för kooperativen. Familjekontrakten förbjöds och kollektivens överhöghet bekräftades. Vidare slog partiet fast att de lotter som avsåts för privat odling ägdes av kooperativen och inte var privat egendom. Skörden 1970 blev en rekordskörd. Det kollektiva arbetet utvecklades och den sociala sammanhållningen befestades. Befolkningen stod därför väl rustad när USA-imperialismen under 1972 återupptog angreppen mot republiken i norr, denna gång i skändligare och mer barbariska former än någonsin förr.

Grundvalarna för motståndet mot imperialismen

Vi kan således konstatera att redan 1965 hade norra Vietnam omvandlats till ett samhälle med garanterad tillgång på livsmedel för befolkningen. De sociala bojar som godsägarklassens välde utgjort hade eliminerats och småproduktionen höll på att omvandlas till socialistisk produktion, både inom industri och jordbruk. Ur dessa nya sociala förhållanden kunde befolkningens skapande energi och handlingskraft frigöras. En liten men väl anpassad industri hade skapats utan att tillvaron på landsbygden hade försämrats. Tvärtom, den hade i väsentliga avseenden förbättrats genom omfattande hälsovård, billigare kläder som en följd av att priserna på bomullstyg sjönk i förhållande till rispriset och en del förbättrade redskap inom jordbruket.

Detta innebar att alliansen mellan arbetare och bönder hade bibehållits och stärkts, att merparten av befolkningen var verksam inom ett samhälle där samverkan för gemensamma mål

allt mer genomsyrade tillvaron. Partiets prestige och sociala grundvalar hade breddats och stärkts. Partiet företrädde inte bara befolkningens förhoppningar om fred, frihet och oberoende, utan även förhoppningarna om ekonomisk, kulturell och social utveckling för en värdigare mänsklig tillvaro.

Det vietnamesiska folket var således ett folk befriat från okunnighetens bojor och från det ständiga hotet om svält och sjukdom. Det var ett folk som visste vad de hade att försvara när de gick i strid för sitt samhälle och för att delta i sina bröders och systrars kamp i söder – för att befria hela landet från imperialismens förtryck och barbari. Det var under dessa förhållanden detta folk under de följande tio åren skulle få en värld att häpna och jubla och generaler i imperialismens tjänst att slita sitt hår i förtvivlan.

Huvudsakliga källor

Chaliand G, "The Peasants of North Vietnam", Penguin 1969

Charriere J, "Socialism in North Vietnam", Monthly Review 1966

Truong Chinh, "The Resistance Will Win" (1947), DFFG 1972

Le Duan, "On the Socialist Revolution in Viet Nam" Vol II, Hanoi 1965; "The Vietnamese Revolution: Fundamental Problems, Essential Tasks", Hanoi 1973

Vo Nguyen Giap, "People's War, People's Army", Hanoi 1961; "To Arm the Revolutionary Masses, To Build the People's Army", Hanoi 1975

Gordon A, "Debate on Agriculture in North Vietnam", New Left Review nr 68, juli–augusti 1971

Utrecht E, "Interview with Ho Chi Minh", Journal of Contemporary Asia Vol III nr 2 1973

Vietnamese Studies nr 3 (1965), nr 13 (1967), nr 37 (1973)

Vietnam Courier nr 37 (1975)

Ur *Kommentar* 3/76

Den vietnamesiska revolutionen, del 3: USA kastar ut Frankrike. Motståndet utvecklas i söder

1954 införlivas södra Vietnam i Förenta Staternas imperium. Samtidigt utvecklas motståndet alltmer och får sitt politiska och organisatoriska uttryck i och med att FNL bildas 1960. Sven Ekberg fortsätter här sin översikt av den vietnamesiska revolutionen med att behandla perioden från fransmännens nederlag till USAs massiva insats av egna trupper i mitten av 1960-talet.

I en kort inledning sammanfattar författaren de tidigare artiklarna i serien.

I den första delen av vår översikt av den vietnamesiska revolutionen (Kommentar 7/1975) konstaterade vi att den haft långtgående betydelse för USA-imperialismen, bl a genom att "själva grundvalen för Nixondoktrinen underminerats". I en andra del (Kommentar 11-12/1975) redovisades hur revolutionens utveckling kunde förstås på grundval av de tre revolutionära krafternas utveckling i Vietnam och världen. Med denna tes definierades också det historiska sammanhanget. Den viktigaste politiska slutsatsen var att revolutionen i Vietnam "är allmängiltig till sitt historiska innehåll, men säregen beträffande formerna". Men också utvecklingen av kampens former har inneburit betydande bidrag till revolutionär teori och praktik, något som kamrater från Latinamerika också framhöll i Kommentar 1/1976.

Eftersom revolutionen ”i allmänhet är en politisk handling”, måste klasskampen artikuleras och organiseras som politisk kamp. Av detta skäl går det inte att komma ifrån frågan om den politiska kampens organisatoriska uttryck och frågor om politiska allianser. De hithörande teoretiska frågorna illustrerades genom en kort historisk översikt av förutsättningar för klasskampen i samhällen vars ekonomiska och sociala utveckling skett under inverkan av kolonialism och imperialism (Kommentar 11-12/1975).

Mot denna bakgrund inleddes analysen av det vietnamesiska samhället och revolutionen under tiden före augusti 1945. Som betydande framstod att den franska kolonialpolitikens följder innebar att den inhemska bourgeoisien var ekonomiskt och politiskt svag, inte förmögen att bära upp en nationell borgerlig ideologi och inte heller förmögen att inta en ledande roll i den nationella revolutionen. Den ideologiska kampen blev av detta skäl den viktigaste under revolutionens inledande skeden.

I en tredje del (Kommentar 1/1976) analyserades motståndskriget under tiden 1946 och fram till slaget vid Dien Bien Phu 1954, samt jordreformen i norra delen av landet mellan 1955 och 1957. 1958 fattades beslutet att genomföra den socialistiska revolutionen inom jordbruk, hantverk och industri. Vi behandlade det grundläggande teoretiska problem detta innebar; om det var möjligt att genomföra revolutionen av produktionsförhållanden i jordbruket innan de produktiva krafterna utvecklats.

Sedan majoriteten av bondehushållen 1960 anslutit sig till kooperativ produktion, drog partiet slutsatsen att den sociala revolutionen på landsbygden i huvudsak hade genomförts. Produktionen grundades fortfarande på huvudsakligen manuellt arbete och revolutionens uppgift definierades därför som den teknologiska revolutionen; att införa modern teknik för att inom jordbruket öka produktionen och befästa socialistiska förhållanden.

Vid övergång till socialismen definieras den sociala och politiska grunden som alliansen mellan arbetarklassen och bönderna. Eftersom den ekonomiska strategin definierar industrin som den ledande kraften och jordbruket som grundvalen för industrins utveckling, uppträder de grundläggande ekonomiska och politiska problemen inom jordbruket. I *Vietnam Courier* formulerades nyligen situationen på följande sätt:

”De nya produktionsförhållandenas överhöghet skapar förhållanden för en teknisk revolution. Å den andra sidan kommer den tekniska revolutionen att befästa de nya produktionsförhållandena.”

Lösningen av detta problem är det viktigaste och svåraste vid övergången från produktion i liten skala till socialistisk produktion i stor skala grundad på modern teknik och teknologi. Eftersom utvecklingen av jordbruket utgör grunden för industrin påverkar lösningen av problemet även det nationella försvaret och den ekonomiska utrikespolitiken. Det är i den meningen vi säger att utrikespolitiken utgör en ”fortsättning” på de i samhället rådande produktionsförhållandena. På motsvarande sätt som imperialismen är det ekonomiska, politiska och militära uttrycket för kapitalackumulation i samhällen där kapitalistiska förhållanden för produktionen råder.

I det följande går vi tillbaka till 1954 för att kort belysa hur Förenta staterna kastade ut Frankrike för att genom Ngo Dinh Diem befästa sitt herravälde i söder. Detta skedde samtidigt som USA-regeringen försökte tvinga Diem att genomföra en jordreform för att slå undan benen på revolutionärerna. Samtidigt utvecklades det politiska motståndet i byar, berg och städer i söder. Detta motstånd samlade allt bredare sociala skikt i samhället och erhöll i FNL sitt politiska och organisatoriska uttryck.

Utvecklingen i södra Vietnam mellan 1954 och 1959 kännetecknades å den ena sidan av att Förenta staterna befäste sitt herravälde och å den andra av att befolkningens politiska motstånd utvecklades på landsbygden, i bergen och städerna. USA-regeringens första åtgärder

syftade till att eliminera det franska inflytandet och genom Ngo Dinh Diem befästa det amerikanska. Motsättningen mellan USA och Frankrike utkämpades formellt som en strid om Diem. Han hade stöd av starka ekonomiska intressen i USA, var vid denna tid dess enda tillförlitliga marionett och hade inte bundit sig att respektera Genèveavtalet.

I oktober 1954 skar USA ned biståndet till de franska styrkorna i Indokina till en tredjedel av det tidigare. I november reste sig befolkningen i Algeriet och reaktionen i Frankrike reste krav på att kåren i Indokina skulle sändas till Nordafrika. Den 25 oktober 1954 utlovade president Eisenhower ekonomiskt bistånd till Diem under förutsättningen att reformer genomfördes i söder, främst en jordreform. USA-regeringen hade därmed lagt fast sin strategi i söder: att eliminera Frankrikes ekonomiska och politiska inflytande, stödja Diem och genom en jordreform undergräva revolutionens bas på landsbygden.

Förenta staterna kastar ut Frankrike

I februari 1955 kapitulerade Frankrike formellt för USAs påtryckningar, genom att medge att Pentagon och CIA övertog ansvaret för militära operationer i Sydvietnam. I maj drogs merparten av den franska kåren i Indokina tillbaka. En rad åtgärder vidtogs:

- Med USA-regeringens medverkan och understöd inledde Diem angrepp mot de väpnade sekterna Cao Dai och Hoa Hao, som hade varit lojala med den franska kolonialmakten.
- Diem avskedade ett antal pro-franska officerare och militär sändes inte längre till Frankrike utan till USA för utbildning.
- Monopolställningen för Banque De l'Indochine upphävdes och importmonopol och tullar som gynnade franska intressen avvecklades.
- Den vietnamesiska valutan skiljdes från den franska och knöts till dollarn.
- Den 23 oktober 1955 överläts den politiska makten formellt till Ngo Dinh Diem.
- Den 28 april 1956 lämnade de sista franska trupperna Vietnam, tre månader före de allmänna val som hade bestämts i Genève.

Därmed hade södra Vietnam politiskt, ekonomiskt och militärt införlivats i Förenta staternas imperium. Under de följande åren utökades Saigonarmén till 150 000 man till en kostnad av 400 miljoner dollar.

Det koloniala arvet och kampen om jordarna

Som tidigare påpekades knöts Mekongs deltaområde till världsmarknaden genom odling av ris för export. Mellan 1869 och 1930 ökade den uppodlade risarealen i deltat från 215 000 till något över två miljoner hektar. Större delen av denna jord koncentrerades i händerna på en inhemsk jordägande klass. Denna utveckling sammanföll med en kraftig ökning av befolkningen. Utvecklingen av produktion för export medförde att feodala förhållanden på landsbygden stärktes i den meningen att bönderna blev mer beroende av godsägarna.

Vid mitten av trettioalet ägde något över 34 000 godsägare tillsammans över 1,5 miljoner hektar i deltat och hälften av detta (733 800 hektar) ägdes av mindre än tre tusen godsägare som hade egendomar på över 100 hektar, d v s en procent av alla jordägare (Tabell 1). 430 franska kolonialister ägde tillsammans 240 000 hektar jord. Jordegendomar över 10 hektar arrenderades normalt ut och brukades av de 70 till 80 procent av bönderna som helt saknade jord eller inte hade tillräckligt för att försörja en familj. Arrendena utgjorde ofta upp till 60 procent av skörden.

Situationen på landsbygden förvärrades ytterligare under trettioalets depression, då ris-exporten ökade samtidigt som priserna på världsmarknaden föll. Detta innebar skuldsättning

för mindre bemedlade bönder och en följande koncentration av jord till godsägarna när skulderna förföll till betalning. Vid slutet av femtiotalet påpekade en amerikansk jordbruks-expert, att medan ”en procent av ägarna hade 36 procent av den totala jorden (733 800 hektar) före 1934 äger de nu 44 procent”.

Imperialismen och ”revolutionen från ovan”

Kampen om jordarna och den politiska makten i södra Vietnam utkämpades under förhållanden där revolutionen stod inför en ”revolution uppifrån”. Förenta staternas regering betraktade inte bara en jordreform på landsbygden som ett medel av många för att bekämpa en revolutionär omvälvning av samhället, utan denna politik formulerades som en övergripande strategisk målsättning. Under tiden efter 1947 utarbetades i Washington program för jordreformer i syfte att undergräva revolutionärernas möjligheter att mobilisera bondebefolkningen. Det amerikanska överkommandot i Japan ansåg att grunden för att utveckla ett stabilt samhälle på landsbygden var att skapa en ekonomi grundad på familj jordbruk som var nära knutna till marknadsekonomin. Den främste förespråkaren för denna politik var jordbruksexperten Wolf Ladejinsky som vid en konferens 1951 förklarade målsättningen:

”Kommunisterna är mästare på att för sina egna syften utnyttja missnöje på landsbygden. Detta var deras främsta vapen för att gripa makten i Ryssland och det var också på detta sätt de kinesiska kommunisterna besegrade den nationella regeringen i Kina. Om en jordreform för att förbättra böndernas välfärd inte genomförs ovanifrån och innan det är för sent ... då kommer dom, kommunisterna, att genomföra den. I det fallet kommer mycket mer än godsägarnas jord att gå förlorat.”

Kontrarevolutionens inneboende motsättning

Strategin syftar helt enkelt till att förekomma revolutionen genom en reform uppifrån; att som Stolypin under Tsarregimen i Ryssland försöka genomföra det borgerliga stadiet av revolutionen på landsbygden och undergräva revolutionens möjligheter att mobilisera bönderna bakom parollen ”jorden till dem som brukar den”. När detta väl genomförts under kontrollerade och ordnade former, är tanken att reformen skall befastas genom modernisering – jordbrukskrediter, maskiner och redskap, nya utsäden, konstgödseln och marknadsföring av produkten för den inhemska marknaden eller för export. Formerna för strategin varierar efter lokala förhållanden och reaktionens klassbas i olika länder.

Politiken går dock havande med en inneboende motsättning. Som vi tidigare påpekade är nykolonialismen beroende av ”de inhemska regimernas sociala och politiska grundvalar”. När dessa regimer är lierade med och politiskt beroende av stora jordägare, som i Indien, Pakistan, Filippinerna och i många länder i Latinamerika, står politiken i motsättning till det omedelbara politiska målet att bibehålla den bestående samhällsordningen. På Taiwan löste Chiang Kai-shek detta problem genom att helt enkelt låta arkebusera omkring tiotusen fientligt inställda jordägare och skapade därmed förutsättningar för en jordreform. I Indien, där de stora jordägarna utövar politisk makt genom att ”leverera” de beroende böndernas röster till Kongresspartiet, var det inte möjligt att ”lösa” denna motsättning. I stället valdes strategin, att försöka förvandla de mäktiga jordägarna till riktiga kapitalister genom den ”gröna revolutionen” på landsbygden.

Tabell 1 Jordegendom i Mekongdeltat 1934 (hektar)

BÖNDER	Jordegendom	Antal ägare	Total areal
	Mindre än 1	85 933	42 986
	1 – 5	97 060	194 120
	5 – 10	37 616	263312
Sammanlagt		220 609	500 418

GODSÄGARE	10 – 50	28 141	562 820
	50 – 100	3 613	253 910
	100 – 500	2 499	489 800
	Över 500	244	244 000
Sammanlagt		34 497	1 550 530
Totalt (bönder och jordägare)		255 106	2 050 948

Klasskampens utveckling bestämmer politiken

I Latinamerika var frågan om en social revolution uppifrån en viktig del av USAs politik under Framstegsalliansen men lades på hyllan vid konferensen i Punta del Este i april 1967. USA-regeringen började i stället understryka behovet av ökad produktion, odling av exportgrödor, förbättrade kreditvillkor, användning av modern teknik och teknologi, samt marknadsföring av produkterna. På Filippinerna yrkade USA på en jordreform så länge Hukbalahap-gerillan betraktades som ett hot mot den bestående ordningen, men intresset svalnade när hotet ansågs mindre. Rent allmänt kan sägas att USAs strategi i jordfrågan varierar med utvecklingen av styrkebalansen mellan revolutionen och kontrarevolutionen: inför ett revolutionärt hot yrkar USA-regeringen på en ”revolution uppifrån”, men om situationen anses stabil befäster regeringen den politiska alliansen med jordägarna genom att försöka utveckla ett modernt, kapitalistiskt jordbruk utan föregående social reform.

De sociala verkningarna av det senare alternativet är kända från Indien och Latinamerika – proletarisering av befolkningen på landsbygden och massvandring till städernas slumområden, arbetslöshet, svält och misär. Det bör slutligen understrykas, att inom ramen för Förenta staternas globala handelspolitik – i vilken exporten av spannmål intar en betydande plats sedan den ”nya ekonomiska politiken” formulerades 1971 – ligger det i USA-imperialismens intresse att uppmuntra produktion av exportgrödor, men inte att beroende länder blir självförsörjande beträffande spannmål och livsmedel. Av detta skäl kommer politikens tyngdpunkt allt mer att läggas på modernisering av jordbruk utan föregående sociala reformer.

”Jorden till dem som brukar den”

Under motståndskriget mot den franska kolonialmakten, fördelades i söder omkring 650 000 hektar jord som tagits i beslag av franska kolonialister och inhemska godsägare. Omkring 255 000 hektar kommunal jord fördelades också till jordlösa bönder i befriade områden. Arrendet maximerades till 15 procent. Än viktigare var förmodligen att den antifeodala kampen innebar att godsägarnas politiska makt och inflytande på landsbygden krossades. Många av dessa flydde hals över huvud in till städerna för att invänta ett lämpligt tillfälle att under ordnade former återvända till landsbygden.

Diems reform – feodala förhållanden legitimeras

På grundval av erfarenheterna från Japan, Taiwan och Filippinerna betraktade USA-regeringen 1954 jordreformer som ett universalmedel för att bekämpa revolutionen i Asien. I januari 1955 sändes därför Ladejinsky till Saigon för att biträda Diem i jordbruksfrågor. Villkoren som Eisenhower hade ställt i oktober 1954, innebar att Diem övergav en del av sitt motstånd mot en reform. De första dekreten i jordfrågan utfärdades den 8 januari och den 5 februari. Arrenden sattes till mellan 15 och 25 procent och ett skrivet avtal krävdes mellan jordägare och arrendatorer. Arrendeavtalen framställdes som en garanti för böndernas säkerhet, men blev i stället ett medel för godsägarna att med trupper bakom ryggen kräva betalning av 25 procents arrende för de gångna tio åren.

Den 22 oktober 1956, när CIA och Diem kände sig säkra i korken, definierades själva jordreformen. Maximalt jordinnehav bestämdes till 100 hektar utan hänsyn till jordarnas kvalitet. De bästa jordarna i delstat låg som regel i händerna på de stora jordägarna. Reformen berörde inte plantager, jordar för exportgrödor eller jord i centrala Vietnam, där Diem hade visst politiskt stöd bland jordägare. Staten skulle köpa upp överskott av jord och sedan sälja denna vidare till bönderna. Ersättning till jordägare utgick med 10 procent i kontant betalning och 90 procent i statliga obligationer, som kunde användas för att likvidera skulder eller för köp av aktier i företag.

Tanken var att jordägare skulle investera i industrin och därmed stärka banden mellan jordägare, tidigare jordägare och den bourgeoisie som var verksam inom industrin i städerna. Men på grund av att Diemregimens budgetunderskott finansierades genom ett program för varuimport (U S Commodity Import Program), översvämmades den inhemska marknaden av amerikanska varor och inhemska produktion stagnerade. Den bourgeoisie som var verksam inom industrin försvagades, medan kompradorerna berikade sig genom försäljning av biståndsfinansierade amerikanska varor, svindel, valutaspekulation och smuggling. Jordägarnas nya rikedom förvandlade dem således inte till industrikapitalister, utan de förenade sig i stället med kompradorerna.

Reformen och kreditvillkoren berövar bönderna jorden

Det pris bönderna hade att betala för jorden var mellan fem och tolv tusen piastrar per hektar. Betalningen skulle ske i fasta priser under en tid av sex år och rispriset var vid den tiden 2 piastrar per kilo. Översatt i risproduktion innebar detta 0,4 till 1 ton ris per hektar och år. Staten köpte upp produktionen till fasta priser och sålde sedan riset vidare till mellanhänder för försäljning på den inhemska marknaden eller för export.

För att erhålla krediter från kreditkooperativen var bönderna tvungna att inteckna de kommande skördarna, jordarna eller annan fast egendom. Under 1957 intecknade de självägande bönderna ris för 108 miljoner piastrar, 1958 för över 800 miljoner. Prissättningen och kreditvillkoren garanterade att jordarna skulle återgå till de stora jordägarna och en ytterligare koncentration av jordegendom var oundviklig inom ramen för denna reform.

Ytterligare begränsningar gällde vilka bönder som hade rätt att köpa jord. Artikel 11 stadgade att jord inte fick köpas av ”de medborgare som under händelsernas utveckling illegalt ockuperat jordarna, som inte har tecknat avtal, eller inte betalat arrende eller skatter under de senare åren, eller inte betalat dessa retroaktivt före den 31 mars 1957.” Detta uteslöt verksamt alla jordlösa bönder som erhållit jord under motståndskriget 1947 till 1954, samt alla fattiga bönder som inte hade möjlighet att betala tio års arrenden på ett bräde. General Giap förklarade att Diemregimen genom sin jordreform och krediter ”berövat bönderna i Sydvietnam två tredjedelar av den jord de erhållit under motståndskampen”.

Reformens följder och böndernas motstånd

Reformen innebar att de feudala formerna för exploatering befästes inom jordbruket. Det var således inte en kapitalistisk reform som syftade att framtvinga modernisering och ökad produktion. För även om jordägare fick möjlighet att sälja överskott av jord och placera kapital i modernisering av jordbruket eller inom handel och industri, så framtvingades inte detta genom en hård beskattning av jordarna. Under dessa förhållanden hade jordägare inga skäl att övergå från feodal exploatering av arrendatorer till modernisering och exploatering av lönearbetare. Med Diems imponerande armé, och bakom den det mäktiga USA, ansåg många godsägare att nu var tid att återvända till landsbygden och under ”ordnade former” utkräva sin rättmätiga tribut av de trilskas bönderna.

Under tiden mellan 1954 och 1959 förde bönderna legal kamp för sina rättigheter. De protesterade mot att kommunal jord auktionerades ut i syfte att finansiera den lokala förvaltningen. De organiserade protester mot rekryteringen till armén och mot att jord konfiskerades för bygge av strategiska vägar. När godsägarna krävde 37 procent i arrenden svarade bönderna med hänvisning till lagen med 15 till 25 procent. När godsägarna försökte bibehålla sin makt att vråka arrendatorer genom att bara erbjuda ett års arrende, krävde bönderna fem. Denna kamp på landsbygden erhöll under denna tid ett omfattande politiskt stöd av plantagearbetare och av arbetare i Sydvietsnams städer.

Förenta Staternas politik

Vid tiden för Kennedys tillträde hade USAs globala strategi varit föremål för omfattande debatt inom den härskande klassen i Förenta Staterna. Skälen var främst de följande:

- Sovjetunionens innehav av interkontinentala raketer innebar att USAs befolkning och industriresurser för första gången var sårbara för kärnvapenangrepp.
- Politiska och militära ledare började betrakta revolutionära rörelser i Asien, Afrika och Latinamerika som det främsta hotet mot "Förenta Staternas makt och inflytande i världen".
- Utvecklingen av EEC och den gemensamma jordbrukspolitiken aktualiserade motsättningen mellan USAs politiska mål i Västeuropa och det amerikanska kapitalets intressen.
- Den amerikanska guldreserven var 1960 mindre än utestående fordringar på denna, i form av utländska innehav av dollar. Utvecklingen hotade på sikt dollarns ställning som reservvaluta.

Den främste förespråkaren för en ny strategi för att bekämpa det revolutionära hotet i Asien, Afrika och Latinamerika var general Maxwell Taylor, tidigare befälhavare över åttonde armén i Korea och arméchef under Eisenhower. Med Kennedys tillträde som president blev denna strategi Förenta Staternas politik. Den ekonomiska och politiska målsättningen bakom denna doktrin var:

"en strävan att dels garantera stabiliteten för USA-kapitalet i Asien, Afrika och Latinamerika, dels minska kostnader utanför USA (baser och trupper), och slutligen att uppmuntra det amerikanska kapitalet att investera i dessa områden". (Kommentar 7/75)

Denna målsättning förutsatte omfattande upprustning av konventionella militära styrkor och utveckling av teknologi för att bekämpa revolutionära rörelser. Den krävde resurser för att "föra krig på vilken nivå som helst, vid vilken tid som helst, på vilken plats på jorden som helst" som en av Kennedys medarbetare uttryckte saken.

Repression och motstånd i söder 1955-59

Den 22 juli 1954 hade Ho Chi Minh i enlighet med avtalet i Genève uppmanat civila och militära kadrer att dra sig tillbaka från söder för den tillfälliga omgrupperingen norr om den sjuttonde breddgraden. Omkring 140 000 kadrer lämnade landets södra delar, för att efter valen 1956 återvända till sina boplatser, familjer och vänner. Sedan de väpnade sekterna Cao Dai och Hoa Hao hade krossats i en blodig kampanj, inledde Saigonstyrkorna angrepp mot områden där motståndet mot den franska kolonialmakten varit omfattande. I mitten av 1956 beräknades över sex tusen motståndskämpar och Viet Minh-sympatisörer ha avrättats, sårats eller rapporterats saknade, samt att ytterligare 25 tusen hade arresterats och kastats i fängelse.

Detta var dock bara inledningen av den terror som senare skulle svepa över landet. Vid FN:s första kongress 1962 beräknades 105 000 personer som sympatiserat med eller deltagit i

motståndet mot den franska kolonialmakten ha avrättats och att 350 000 då var inspärrade i Diemregimens fängelsehålor.

Kampen utefter bergsmassiven

I samband med den omfattande repressionen strävade Diemregimen efter att vinna kontroll över höglandet. USAs militära strateger och rådgivare insåg området strategiska betydelse och möjligheten att bland de etniska minoriteterna rekrytera män till armé eller specialförband. En kampanj för att vinna kontroll och få befolkningen att ”förkasta kommunismen” misslyckades. Två faktorer framstår som betydande. Av tradition medverkade inte bergsbefolkningen till att skada någon, såvida inte denna först kränkt en medlem av stammen eller gruppen som helhet. Kadrens politik att arbeta, leva och äta tillsammans med den lokala befolkningen i bergen medförde därför att omfattande angiveri inte förekom.

Diemregimen svarade med terror mot befolkningen. Detta återupplivade en annan sedvänja hos folket i bergen: att familjen eller bygemenskapen hämnades oförrätter som drabbade dem. Denna tradition legitimerade motåtgärder mot Diemregimens företrädare när dessa överskred vad som betraktades som skick och fason i bergsområdena.

Försöken att vinna kontroll över befolkningen i bergen kombinerades med en ekonomisk blockad av området. All handel med varor som salt, tyg, bränsle och jordbruksverktyg förbjöds och genom folkomflyttning försökte regimen upprätta en folktom zon mellan bergen och låglandet. Bönder som vägrade lämna sina byar förvägrades utsäde och bränsle och tvingades att flytta till områden som regimen anvisade. Som en följd av denna blockad levde en del av befolkningen i bergen i ett tillstånd av halvsvält och bara genom att bränna elefantgräs kunde de erhålla det minimum av salt de behövde för att överleva. Kadrer som arbetade i bergen gick under långa tider hungrande.

Mobilisering för motstånd i bergen

Förtrycket i västra Quang Ngai var under denna tid kanske värre än inom något annat område i centrala Vietnam. I bergen i väster upprättades emellertid läger där ungdomar arbetade, undervisades av kadrer i kulturella och politiska frågor och erhöll grundläggande militära kunskaper. Under våren 1958 började befolkningen förbereda en resning.

I avlägsna byar krossades den lokala förvaltningen. Tyger, salt, utsäde, jordbruksverktyg och andra förnödenheter lagrades för att befolkningen skulle kunna uthärda tre års blockad. Byarna organiserades gradvis och väpnade propagandaenheter började genomkorsa området och avrätta speciellt grymma tjänstemän och agenter. Den 3 mars 1958 bildades den första väpnade enheten av 45 personer, det första väpnade förbandet i centrala Vietnam sedan 1954.

Kraven på resning tilltar

Det tilltagande förtrycket följdes av en skärpning av situationen på landsbygden och utefter Truong Son-massivet. De ledande kaderna hade emellertid instruktioner att inte låta den väpnade kampen utvecklas för tidigt, innan en ny politisk linje hade utarbetats för revolutionen. I denna situation sattes kaderna på hårda prövningar. Förtrycket tilltog, folket kokade av vrede och ställde krav på motstånd och resning, men tidpunkten för en allmän resning var inte mogen. Bybor hade sett anförvanter stympas och slaktas, kvinnor våldtas och sedan brutalt skjutas ner. De hade bevittnat hur Diems trupper mördade män, kvinnor och barn i hela byar; deras krav på resning blev allt starkare, men kadrens uppgift var att hålla tillbaka en resning tills tiden var mogen.

Arbetarkampen i städerna

Under tiden efter 1955 tilltog förtrycket även i städerna. Importen av amerikanska varor medförde en omfattande ökning av arbetslösheten – från 56 000 i mars till 100 000 arbetslösa

i augusti 1955 och omkring 250 000 det följande året. Den omfattande importen av varor drabbade även den inhemska bourgeoisie som var verksam inom industrin samtidigt som den berikade kompradorerna. Utvecklingen i städerna och på landsbygden avspeglades i de krav arbetare och fackföreningar ställde. Den 1 maj 1956 demonstrerade 200 000 arbetare på Saigons gator för kraven: Fria fackföreningar! Bistå den inhemska industrin och begränsa importen! Pressfrihet! Radikal jordreform! Återförening av landet med fredliga medel!

USA-regeringen försökte splittra arbetarleden genom infiltration och bildande av rivaliserande fackföreningar. Syftet var att avleda arbetarkampen från politiska och nationella krav genom att t ex uppmuntra strejker mot inhemska och franska företag. Detta tillbakavisades med kraft av arbetarna och den 1 maj 1957 demonstrerade 300 000 arbetare, intellektuella och studenter åter på Saigons gator för demokratiska krav, för facklig frihet, för jordreform och återförening.

Facklig och politisk kamp

Samtidigt utvecklades strejkkampen. Ekonomisk och politisk kamp samordnades. Plantagearbetare understödde arbetare i städerna och arbetare i städerna stödde kampen på plantagerna. I juli och november strejkade arbetarna vid det amerikanska oljebolaget Stanvac och understöddes av arbetarna vid Caltex och Shell. Trots hård repression genomfördes 800 kollektiva aktioner av arbetare i Saigon 1957, och under våren 1958 deltog omkring 190 000 arbetare i en omfattande politisk mobilisering mot USA-imperialismen: strejker vid Caltex, Air Transport Company och vid kraftverket i Da Nang. I december 1957 deltog 300 000 arbetare, studenter och intellektuella i aktioner för hamnarbetarnas kamp och rättigheter.

Inför demonstrationen den 1 maj 1958 försökte reaktionära företrädare i fackföreningarna få med antikommunistiska paroller. Detta avvisades och den 1 maj demonstrerade 500 000 i Saigon för kraven: Facklig frihet! Kamp mot arbetslösheten! Utveckla ekonomin, minska importen från USA! Bistå bönderna, minska arrendena, jorden till dem som brukar den! Stoppa repressionen på landsbygden och i städerna! Demokratiska fri- och rättigheter! Återförening av landet!

Tilltagande terror och massornas resning

Samtidigt som böndernas motstånd på landsbygden ökade tilltog repressionen över hela landet. I maj 1959 utfärdades lag 10/59 som stadgade dödsstraff eller livstids fängelse för varje form av motstånd mot regimen i Saigon. Diem-familjens tidning *Cach Mang Quoc Gia* förklarade med bloddrypande uppriktighet lagens innebörd: ”Vi måste låta bonden förstå att han kan få plikta med dödsstraffet om han ger skydd till en kommunist eller följer hans råd. Vi måste halshugga dem och skjuta dem som folk dödar galna hundar.”

I juli 1959 kungjorde Diem vidare att bönder skulle koncentreras till nya byar, s k ”välfärdscentra”. Detta var den första antydningen om det kommande programmet med ”strategiska byar” och innebar ett direkt frontalangrepp mot bysamhället. FNL förklarade senare att denna politik, som under tiden fram till 1963 blev USAs och Diemregimens huvudsakliga strategi för att kontrollera befolkningen, inledde ett nytt skede i kampen:

”Nu var det inte bara de fattiga bönderna som såg sina intressen hotade, inte bara tidigare medlemmar i motståndskriget som ständigt löpte risk att arresteras, torteras och summariskt avrättas. Befolkningen på landsbygden som helhet, fattig eller rik, motståndare eller neutral och till och med anhängare till regimen drabbades också.”

1959 fattade partiet beslutet att ”använda revolutionärt våld för att bekämpa kontrarevolutionärt våld”. Det var dags att kombinera politisk och väpnad kamp. På sommaren erhöll kadren i bergen tillstånd att övergå från politisk till en kombination av politisk kamp och väpnat självförsvar och väpnat understöd. En ny fas i revolutionen hade därmed anmält sig.

Landsbygdens resning och FNL

Den 17 januari 1960 reste sig befolkningen i provinsen Ben Tre. Detta följdes omedelbart av omfattande resningar över hela landet. En våg av motstånd och resningar sopade undan regimen lokala förvaltningar i söder. Jordarna återerövrades av bönderna. Godsägare som hade vågat sig tillbaka till landsbygden flydde åter förskräckta in till städerna. Efter kupp-försöket mot Diem i november 1960, som öppet visade splittringen inom den sönderfallande regimen, bildades den 20 december den nationella befrielsefronten, FNL:

”Må vi resa oss! Må vi gå samman! Må vi sluta våra led och marschera för att kämpa under FNLs fana, göra slut på de amerikanska imperialisternas välde och störta dess lakej Ngo Dinh Diem! Vi måste kämpa för vår självständighet, för demokratin, för vårt dagliga ris, för freden och fosterlandets enande!”

I Förenta staterna hade senatorn från Massachusetts, John F Kennedy, en månad tidigare valts till president.

Befrielsekrig och arbetarkamp

Massornas resningar på landsbygden understöddes av väpnade självförsvarsstyrkor som organiserats i byar och berg under det tilltagande förtrycket. I de befriade områdena upprättades den revolutionära makten. Jordar togs åter i besittning och det sociala reformarbetet utvecklades återigen. Arbetet började organiseras i nya former för att medge produktion av varor som papper, textilier, redskap, mediciner och enklare vapen. Den odlade jorden i de befriade områdena ökade till 700 000 hektar 1960/61 och 900 000 hektar 1961/62.

1961 hade Diemregimen köpt upp omkring 30 procent av all risjord i Sydvietnam, men inför utvecklingen på landsbygden lades jordreformen åt sidan. Det amerikanska biståndet för jordreformen upphörde av detta skäl 1962. I stället satsade USA-regeringen på programmet med ”strategiska byar” för att på ett mera handfast sätt gripa kontrollen över befolkningen på landsbygden i söder. Syftet var att spärra in större delen av denna befolkning i elva till tolv tusen byar för att isolera revolutionärerna från folket på landsbygden.

Utveckling av kampens former

I samband med bondebefolkningens resningar och krossandet av de ”strategiska byarna” utvecklades stridande byar och väpnade styrkor. Den politiska resningen utvecklades till väpnat uppror och det väpnade befrielsekriget. Till en början hade befrielsekriget formen av gerillakrig och politisk kamp.

Under dessa förhållanden, förklarade Giap, utvecklades det revolutionära kriget i söder ”från politisk kamp till väpnad kamp och en kombination av väpnad kamp och politisk kamp, från en väpnad resning till ett befrielsekrig och en kombination av befrielsekrig och väpnad resning, från gerillakrig till regelrätta bataljer och en kombination av regelrätta bataljer och gerillaattacker”.

Den 2-3 januari 1963 utkämpades slaget vid Ap Bac, en by i My Tho där 200 FNL-soldater stod emot 2 000 Saigon-trupper understödda av artilleri, flyg, pansar och kanonbåtar. Denna händelse hade en explosiv psykologisk verkan i hela samhället och inledde en tid av våldsam social och politisk utveckling, både på landsbygden och i städerna. Allt bredare skikt i det vietnamesiska samhället drogs in i kampen. I Washington gratulerade samtidigt de ansvariga inom förvaltningen varandra över framgångarna i Vietnam – ”aggressionens spjutspets har avtrubbats i Vietnam” förklarade Kennedy den 14 januari 1963.

Arbetarkampen tilltar

Med det våldsamma förtrycket 1959 hade en tillbakagång inträtt i arbetarkampen. I slutet av 1959 hade trupper och pansar satts in mot sex tusen strejkande plantagearbetare vid Bien Hoa.

Trots det ökande förtrycket strejkade 8 000 arbetare vid plantagerna i protest mot detta mellan den 29 december till den 6 januari. 1960 deltog 165 000 arbetare i strejker och politiska aktioner, 1961 omkring 290 000 och 1962 var antalet arbetare som deltog i den fortsatta kampen 491 000.

Med resningarna på landsbygden och bildandet av FNL började kampen åter tillta i omfattning och styrka. I januari 1961 gick tiotusentals arbetare i strejk vid plantagerna i Bien Hoa och Tau Dau Mot och i mars återigen vid Tau Dau Mot i protest mot repressionen. Busschaufförerna i Saigon protesterade samma månad genom att vägra ta upp betalning av passagerare. Tiotusentals arbetare strejkade vid järnvägar och inom transportindustrier. En strejk vid Stanvac varade från september till december och understöddes av 50 000 plantagearbetare. I början av 1962 marscherade 50 000 protesterande arbetare från plantagerna i en massiv demonstration mot Saigon.

Buddister och studenter dras med i kampen

Den 8 maj 1963 firade 200 000 buddister Buddhas födelsedag vid en demonstration i Hue. Pansarvagnar gav eld med 37 mm-kanoner mot folkmassan och buddisternas ledare tillsammans med ett hundratal buddister och studenter arresterades. Detta följdes av en kampanj där buddistmunkar i protest brände sig levande på gator och torg. Under maj och juni genomfördes omfattande demonstrationer och kraven på Diems avgång och tillbakadragande av USAs soldater fördes fram allt kraftigare.

Händelserna i Vietnam efter maj 1963 väckte omfattande uppmärksamhet i hela världen och Diemregimen blev en allt svårare politisk belastning för regeringen i Washington, särskilt när Diems svägerska öppet kallade buddisternas form för protest för ”grillfester”. Situationen utvecklades mycket snabbt. I juni angrep trupper studenter i Hue, 700 000 personer demonstrerade i Saigon och detta följdes av en hänsynslös repression.

Den 1 augusti införde Diem undantagstillstånd. Natten till den 21 angrep specialstyrkorna buddistiska pagoder i hela landet och över 1 400 personer arresterades. Dessa angrepp fick USA-regeringen att slutgiltigt besluta att Diem måste bort. I Saigon och Washington inleddes intriger med deltagande av amerikanska ambassadörer, CIA-agenter, ansvariga myndigheter i Washington och generalerna i Saigon för att finna en ersättare till Diem. Den 1 november genomförde generalerna en kupp och Diem störtades. Följande dag demonstrerade nästan en miljon på Saigons gator: Ner med diktaturen och den fascistiska makten! För demokratiska friheter! USA ut ur Vietnam!

Militären och den politiska makten

Generalerna som störtade Diem och samlades under ledning av Duong Van Minh hade erhållit sin civila och militära utbildning i franska skolor och deltagit på den franska kolonialmaktens sida i kriget mot Viet Minh. De kom med bara ett undantag från besuttna familjer i södra delen av Sydvietnam. Regeringen i Washington betraktade dock Minh och hans kollegor med misstänksamhet. I december förklarade McNamara att Minhregimen var ”den största källan till oro. Den är obeslutsam och driver vind för våg ... Det finns ingen klar uppfattning om hur programmet beträffande strategiska byar ska omarbetas eller genomföras.” Regimens företrädare i provinserna fick inga direktiv ”eftersom generalerna är så upptagna av i huvudsak politiska angelägenheter”.

Den 31 januari 1964 arresterades ledarna för militärjuntan och general Nguyen Khanh ställde sig i ledningen för en grupp militärer som bildade en ”revolutionär kommitté”. Denna grupp bestod av en yngre generation av generaler och överstar, som erhållit viss militär utbildning i USA. Många av dem, som chefen för flygvapnet Cao Ky, kom från norra Vietnam och var de som främst förordade en ”marsch mot norr”. McNamara konstaterade att Khanh visserligen

inte hade någon ”bred politisk anslutning och hans kontroll över armén är osäker”. Men å andra sidan var regimen ”mycket mottaglig för amerikanska råd och har en god uppfattning om hur man på bästa sätt skall utrota Vietcong ...”

Kampen i städerna binder trupper

Samtidigt som kampen om den politiska makten rasade mellan olika militära grupper utvecklades kampen på landsbygden och i städerna. Arbetarna upprättade väpnade grupper för självförsvar i fabriker och arbetarkvarter. Granater och bomber exploderade på hotell, klubbar och förläggningar som var reserverade för amerikanska soldater och rådgivare. Den 1 maj sprängde ett arbetarkommando en amerikansk hangarkryssare i Saigons hamn och hamnarbetare vägrade lossa vapen och krigsmateriel.

På grund av det ”ökande trycket från kommunisterna”, förklarade Khanh, ”hålls många elitenheter inom de väpnade styrkorna bundna till huvudstaden och andra stora städer för att upprätthålla ordningen ... Detta försvagar de väpnade styrkornas stridskraft och tillåter fienden att utnyttja situationen.” Den 10 augusti sattes till exempel en bataljon infanteri in mot strejkande kvinnor vid en textilfabrik i Saigon. Fackföreningar, textilarbetare och tiotusentals arbetare på plantagerna i Tay Ninh och vid Tau Dau Mot stödde kvinnornas kamp.

Situationen i Vietnam ”urartade”, som saken uttrycktes i Washington, och i augusti 1964 genomförde Förenta staternas flygstridskrafter angrepp mot Nordvietnam. USA-regeringen lyckades få Tonkinresolutionen genom kongressen och därmed mandat för framtida angrepp mot Nordvietnam. I Sydvietnam försökte Khanh utnyttja situationen genom att utropa sig till ”Republiken Sydvietnams President” och kungöra en författning som gav honom diktatoriska befogenheter. Undantagstillstånd proklamerades: demonstrationer, strejker och allmänna möten förbjöds.

Trots förbudet demonstrerade mellan två och trehundra tusen innevånare i Saigon och krävde att Khanh personligen skulle förklara med vilken rätt han utfärdat påbudet av den 16 augusti. Samma dag ockuperade studenter radiostationen i Hue och sände fördömanden av diktaturen. Khanh tvingades dra tillbaka påbudet.

Samtidigt försökte en annan grupp generaler med befäl i deltaområdet utnyttja situationen och satte den 16 september sina förband i rörelse mot Saigon. Cao Ky erhöll emellertid den amerikanska regeringens stöd mot kuppgeneralerna och kunde genom kontrollen över flygvapnet rädda Khanhregimen. Den 20 september genomförde 100 000 arbetare en generalstrejk i Saigon och 200 000 arbetare, studenter och andra grupper tågade i en mäktig demonstration genom Saigons gator. Saigon paralyserades och Khanh överlämnade formellt makten till de civila politikerna. Under tiden för denna utveckling i städerna och på landsbygden erövrade några yngre militärer bakom en fasad av civila politiker ett allt större inflytande: Cao Ky, Nguyen Khang, Chanh Thi och senare Nguyen Van Thieu.

Befrielsekampens utveckling i söder

Vid en speciell politisk konferens som sammankallats den 24 mars 1964 förklarade Ho Chi Minh att utvecklingen i söder påvisade USA-imperialismens misslyckande. När dess strategi i Sydvietnam ”en gång besegrats kommer den att besegras överallt. Detta är den internationella betydelsen för de nationella befrielseörelserna i världen” av kampen i söder.

I december 1964 angrep revolutionens väpnade styrkor på eget initiativ och i fullt dagsljus två bataljoner infanteri och en skvadron M 113 vid Binh Gia. I ett slag som varade sex dagar förintades regeringsstyrkan. Detta innebar att FNLs reguljära förband hade utvecklat förmågan att besegra de av USA utrustade och ledda trupperna i regelrätta bataljer och att USAs strategi att föra krig genom ombud hade lidit nederlag i Vietnam. I januari hade regimen i Saigon förlorat kontrollen över större delen av landsbygden i söder.

I början av 1965 malde FNL-styrkorna sönder fem infanteriregementen i provinsen Binh Dinh, samtidigt som militärbaser utsattes för mördande granatangrepp och attacker. Under de första sex månaderna fortsatte FNL sina offensiva slag mot regimens styrkor. Samtidigt inledde 60 000 plantagearbetare en tre månaders kamp som fick omfattande stöd av arbetare i städerna, bl a genom en generalstrejk som paralyserade Hue och Da Nang den 11 och 12 januari. Den 1 maj demonstrerade arbetare i Saigon inför beväpnade specialstyrkor med påskruvade bajonetter.

Förenta staterna och generalerna

Redan den 8 februari 1962 hade det amerikanska militärkommandot (MACV) upprättats i Saigon. Amerikanska ”rådgivare” övertog från denna tid allt mer av ansvaret för krigföringen samtidigt som amerikanska piloter bemannade helikoptrar och attackflyg. I början av 1965 fanns omkring 23 000 amerikanska militärer i Vietnam och i februari inleddes de ihållande luftangreppen mot Nordvietnam. I mars landsteg de första stridande marinförbanden vid Da Nang och redan i januari hade de första sydkoreanska förbanden anlänt. Under tiden fram till juni ökade antalet stridande amerikanska trupper till 75 000 och vid årets slut var antalet uppe i 200 000.

Samtidigt genomfördes tre regelrätta statskupper under de första sex månaderna 1965. Khanh avfärdades definitivt den 16 februari. I juni beslöt generalerna emellertid att för gott överta makten och en tiomannakommitté med Nguyen Van Thieu bildades för ledningen av nationen och kampen mot kommunismen. Sju kupper och nitton omfattande regeringsombildningar efter november 1963 installerade sig Cao Ky och Van Thieu i presidentpalatset i Saigon i juni 1965. Krigstillstånd proklamerades i hela landet. Pansarförband beordrades in i Saigon. Exekutionspålar sattes upp framför marknadsplatsen i stadens centrum.

Splittringen inom regimen, dess krympande sociala och politiska bas och dess allt större beroende av Förenta staterna, innebar att den politiska makten utvecklades till sin fascistiska form. Rivaliteten mellan generalerna utkämpades ibland under häpnadsväckande former. General Chanh Thi hade befälet över första militärområdet, de fem nordligaste provinserna i Sydvietnam. I mars 1966 beslutade majoriteten av generalerna i tiomannakommittén att avsätta Thi som de ansåg handlade alltför självständigt uppe i norr. Thi trotsade beslutet och upprättade en rebellregim i norr med Hue och Da Nang som centrum. Stora delar av trupperna anslöt sig, liksom buddistiska organisationer i norr. I maj gick generalerna i Saigon till action genom en direkt militär framstöt, men denna misslyckades och generalerna i Saigon fick ge vika för tillfället.

På landsbygden fortsatte den sociala revolutionen. Kampen förankrades i befolkningens dagliga tillvaro och ledningen för revolutionen gjorde en grundlig analys av den situation som hade inträtt med Förenta staternas direkta insats av stridande förband.

Huvudsakliga källor:

Burchett W: ”The Receiving End”, i Chomsky–Zinn ”The Pentagon Papers: Critical Essays”, Beacon Press 1972.

Chomsky N: ”I krig med Asien”, PAN/Nordstedt 1971, ”For Reasons of State”, Random House 1973.

Ekberg S: Kommentar 11-12/1972 och ”Vietnam visar vägen”, UF-förlaget 1974.

Vo Nguyen Giap: ”The Liberation War in South Vietnam”, Vietnamese Studies nr 8 (1966).

Lewallen J: ”Ecology of Devastation: Indochina”, Penguin 1971.

Mc Coy A: ”Land Reform and Counter Revolution”, Bulletin of Concerned Asian Scholars.

Selden M: "Peoples War and the Transformation of Peasant Societies", i Friedman–Selden "Americas Asia: Dissenting Essays on Asian–American Relations", Vintage Books 1971. "Remaking Asia: Essays on the Uses of American Power", Random House 1974.

Vietnam Courier: "Armed Uprisings by Ethnic Minorities along the Truong Son", nr 28 (sept) och nr 29 (okt) 1974, nr 37 (juni) 1975.

Vietnamese Studies: Nr 8 (1966) speciellt Nguyen Khac Vien "The Peasants Struggle", Ton Vy "The Workers Struggle". Nr 12 (1966) "Vietnam: Fundamental Problems". Nr 18-19 (1968) "South Vietnam: Realities and Prospects". Nr 31 (1972) "American Neo-Colonialism in South Vietnam" vol II.

Ur *Kommentar 5-6/76*

Den vietnamesiska revolutionen, del 4: "Myten om USA-imperialismens övervinneliga makt har krossats"

I ett långvarigt revolutionärt befrielsekrig är det nödvändigt att befriade områden utvecklas till basområden för revolutionen – d v s lokala samhällen uppbyggda på en social grundval som återspeglar det framtida samhälle som arbetare och bönder kämpar för.

Med början 1961 organiserade FNL hälsovård och undervisning i de befriade områdena. Olika former av kollektivt arbete infördes för att stärka sammanhållningen och frigöra resurser för produktionen, försvaret och de reguljära förbanden. Denna socialisering av arbetet i de befriade områdena utgjorde en fast grund för utvecklingen av den politiska och väpnade kampen.

Sven Ekberg beskriver i denna fjärde del av artikelserien om den vietnamesiska revolutionen hur befrielsekampen utvecklades i södra Vietnam efter att FNL bildats 1960 fram till segern i april 1975.

Med augusti 1945 trädde den vietnamesiska revolutionen i form av Republiken in på en scen där de gamla europeiska kolonialmakterna stod inför ett omedelbart sammanbrott i Asien. I Europa trädde kvinnor och män som levt under nazismens terrorvälde fram ur krigets kaos för att skapa ett nytt och bättre samhälle.

Den härskande klassen i Förenta staterna hade samtidigt beslutat, att när de allierade var svaga, definiera de ekonomiska och politiska resultaten av kriget, men stod inför den omedelbara uppgiften att på den gamla ordningens ruiner återupprätta kapitalets herravälde. Ur denna motsättning – mellan långtgående ekonomiska mål och den omedelbara politiska nödvändigheten att skapa en social och politisk grund för dessa – utvecklades Förenta staternas politik i Europa och Asien under tiden efter kriget.

I Europa blev upprustningen av Tyskland den centrala politiska frågan, i Asien den ekonomiska upprustningen av Japan. Med den kinesiska revolutionens seger på det asiatiska fastlandet, kom dessa politiska överväganden beträffande Europa och Asien att löpa samman i Vietnam. Förenta staterna hade intresse av att bibehålla en vänligt sinnad regering vid makten i Frankrike för att genomföra planerna i Europa. Upprustningen av Japan innebar att det låg i Förenta staternas intresse att garantera Japan marknader, råvaror och säkra transportleder i Sydostasien. Den 8 maj 1950 formaliserades denna politik genom beslutet att stödja den franska kåren i Indokina. Med detta beslut och insatsen i Korea var de strategiska ramarna för Förenta staternas politik i Asien mer eller mindre klart formulerade för de följande 25 åren.

Dien Bien Phu 1954 innebar det första grundskottet mot denna politik. Vägen öppnades för den socialistiska omdaningen i norra Vietnam och innebar samtidigt dödsringningen för den gamla formen av kolonialism. Förenta staterna trädde inför att direkt överta ansvaret för en nykolonial politik i Sydvietnam. Denna politik grundades på Förenta staternas ekonomiska och militära styrka. Men förutsättningen för en nykolonial politik är en allierad och beroende inhemska regim, vars styrka i sista hand beror på dess sociala och politiska grundvalar i samhället. Av detta skäl måste USA-imperialismen skapa en sådan regim i Sydvietnam. Ngo Dinh Diem installerades i Saigon och ekonomin i söder knöts till dollarn och Förenta staternas imperium. Den ekonomiska biståndspolitikerna innebar emellertid att den inhemska regimens politiska grundval underminerades.

I början av sextitalet formulerades den militära doktrinen för den nykoloniala politiken som ”flexibelt gensvar”. Vietnam blev den plats där denna doktrin sattes på prov. Det politiska och väpnade motståndet som utvecklades inom FNL, utvecklades snabbt i både omfattning och djup och i mitten av sextiotalet hade den nykoloniala politiken brutit samman i Vietnam. I denna situation valde regeringen i Washington att sända stridande amerikanska styrkor till Vietnam. Detta sammanföll med den omfattande kontrarevolutionen över hela världen: Brasilien och Bolivia 1964, Vietnam, Dominikanska Republiken och Indonesien 1965, Argentina 1966, Grekland och Västasien 1967.

I Vietnam såg den härskande klassen i Förenta staterna ett hot mot sin makt och sitt inflytande i världen, samt inte minst ett hot mot Förenta staternas ”trovärdighet”. Den 7 februari 1965 sammanfattade president Johnsons närmaste rådgivare och ordföranden i det nationella säkerhetsrådet, Mc George Bundy, vad som stod på spel:

”Vi kan inte försäkra att en politik med ihållande repressalier (mot Nordvietnam) kommer att vara framgångsrik och förändra inriktningen av kampen i Vietnam... Vad vi kan säga är, att även om den misslyckas, kommer politiken att vara värd det. Åtminstone kommer den att dämpa beskyllningarna att vi inte gjorde allt vi kunde ha gjort och denna anklagelse kommer att ha stor betydelse i många länder, däribland vårt eget. Dessutom kommer en repressalierpolitik – i den utsträckning den demonstrerar USAs vilja att tillämpa denna nya norm för antigerillaverksamhet – att för framtiden sätta ett högre pris på alla äventyrliga gerillakrig och därför i viss mån bidra till vår förmåga att avskräcka från sådana äventyr. Vi måste emellertid inse, att denna förmåga kommer att försvagas om ett misslyckande av någon anledning förekommer i Vietnam.”

Krigets politiska ekonomi 1965-1968

Med beslutet att sända stridande förband till södra Vietnam förändrades USAs ekonomiska politik. Efter en kort återhämtning under 1963 hade Förenta staternas betalningsbalans åter förvärrats under 1964. Denna situation förbättrades inte av Frankrikes politik under De Gaulles ledning. De Gaulle angrep dollarn genom omfattande guldköp och bekämpade USAs försök att ytterligare öppna EECs marknad för amerikansk handel, främst export av jordbruksprodukter. Denna politik innebar först och främst att England vägrades medlemskap i EEC, skarp kritik av NATO och en strävan att förbättra Frankrikes relationer med Sovjetunionen och Kina. De Gaulle förordade dessutom ”neutralisering” av Indokina, ett hårresande förslag för tjänstemännen inom det amerikanska utrikesdepartementet.

Tre dagar efter de inledande angreppen mot Nordvietnam, kungjorde president Johnson att amerikanska banker frivilligt skulle begränsa utländska lån för att minska utflödet av kapital med 15 till 20 procent. Som kompensation för denna visade välvilja gavs bankerna immunitet från trustlagarna för att kunna samordna sin ekonomiska politik.

Storbankernas tillgodohavanden i korta utländska lån hade ökat från 500 miljoner dollar 1962, till 9,5 miljarder dollar i december 1964. Av detta höll de fem största amerikanska bankerna fem miljarder och de tio största tillsammans 7,5 miljarder dollar. En begränsning för

utländska lån innebar av det skälet en monopolställning för dessa banker på den snabbt växande och lukrativa marknaden för dollar i Västeuropa.

Storbankernas förhoppningar

I sitt tal vid John Hopkins University den 7 april 1965 presenterade Johnson den andra delen av den ekonomiska utrikespolitiken: en omfattande offensiv av privata kapitalinvesteringar i Sydostasien, understödd av den amerikanska regeringens militära insatser i Vietnam. Ett förslag om att upprätta ett "internationellt" kreditinstitut för ekonomisk utveckling i Asien hade under flera år legat och samlat damm i FNs kommission för Afrika och borte Asien (ECAFE). Med stöd av den amerikanska regeringen och bankerna på Wall Street blev detta förslag verklighet i form av den Asiatiska Utvecklingsbanken.

Den militära insatsen i Vietnam, samt kuppen och blodbadet i Indonesien samma år, innebar att monopolens förhoppningar stärktes. Detta gällde i synnerhet företrädare för de största bankerna och oljebolagen. Följden av den nya politiken blev att kapital till en del dirigerades om från Västeuropa till Asien och investeringar i olja från Västasien till Sydostasien. En ledande bankir såg fram mot en snabb seger i Vietnam och omfattande återuppbyggnad efter kriget: "Detta kommer att kräva finansiering och finansiering betyder banker." En företrädare för Chase Manhattan Bank förklarade att bolag och banker tidigare varit bekymrade över de politiska utsikterna i Sydostasien. Men Förenta staternas beslutsamma åtgärder i Vietnam, som "har demonstrerat att USA kommer att fortsätta att erbjuda verksamt skydd för de fria nationerna i regionen", hade inneburit en ny tillförsikt hos kapitalister i både Asien och annorstädes.

Den ekonomiska politikens följder

På sikt innebar denna politik att likvida medel i form av kortfristiga dollarinnehav och skulder utanför Förenta staterna ökade och därmed också påfrestningarna på dollarn och det internationella valutasystemet. Detta ledde till sammanbrottet i mars 1968. Genom välvilligt bemötande från regeringar och centralbankschefer i Västeuropa stöttades systemet upp, men bröt slutgiltigt samman mellan augusti och december 1971. Privata banker och bolag höll då 268 miljarder dollar i korta likvida medel utanför Förenta staterna. Av detta innehade amerikanska bolag sammanlagt 110 miljarder, medan amerikanska banker höll omkring 61 miljarder dollar.

Å den andra sidan innebar denna politik ökad handel och ökade investeringar i området. Det gynnade främst amerikanska oljebolag och banker, samt Japans handel. Amerikanska oljebolag erövrade merparten av oljekoncessionerna i Sydostasien, medan bankerna slog under sig större delen av kreditmarknaden. Japanska bolag investerade i råvaror och hopsättningsfabriker. Inom ramen för denna politik utvecklades de ekonomiska motsättningarna mellan Förenta staterna och Japan, för att i början av sjuttioalet träda fram som en konflikt. Genom handel, skulder och beroendeförhållanden till banker och bolag, hade nationerna i området samtidigt knutits allt fastare till Förenta staterna och Japan.

Revolutionens grundvalar och strategi

Den 7 februari 1965 inleddes de ihållande bombangreppen mot samhället i norr. I mars stormade marinkåren i land vid Da Nang och samma månad upphävdes alla restriktioner för insats av flygstyrkor i söder. Mellan 1964 och 1965 ökade omfattningen av napalmbombning tio gånger. Den 18 juni godkände regeringen i Washington insats av B-52or mot befriade områden i södra Vietnam. Inför denna ursinniga anstormning av trupper, pansar, artilleri och flygstridskrafter samlade sig Vietnams arbetarparti för att göra en bedömning och utvärdering av den situation som uppstått. I denna situation fattades det kanske mest häpnadsväckande, och säkert ett av de viktigaste besluten under den vietnamesiska revolutionens utveckling.

”Insatsen av amerikanska trupper i Sydvietnam”, förklarade general Vo Nguyen Giap, ”kan ha den omedelbara effekten att i viss utsträckning stärka marionettarmén och skapa en del svårigheter för befolkningen i Sydvietnam.” Men för Förenta staterna innebar det ”militärt en uppenbart defensiv åtgärd och politiskt ett allvarligt nederlag.” Trots insatsen av trupper ”förblev balansen i stort sett oförändrad” mellan revolutionens och kontrarevolutionens styrkor i Vietnam.

Åtgärden var militärt defensiv i den meningen att den syftade till att avvärja ett omedelbart nederlag. Det var ett politiskt nederlag i den meningen att den nykoloniala politiken att föra krig genom ombud hade misslyckats. Förenta staterna uppträdde nu öppet som angripare i Vietnam. Åtgärden skapade ytterligare ekonomiska, sociala och politiska motsättningar inom, såväl som utanför Vietnam, och på sikt även inom Förenta staterna.

Fortsatt offensiv i söder

Utifrån denna bedömning utformades en strategi för att motstå angreppet mot revolutionen och samhället, för att senare kasta ut USA-imperialismen ur landet. Revolutionen skulle bibehålla en offensiv strategi. De reguljära förbanden skulle inte upplösas för att återgå till en kombination av politisk kamp och väpnad kamp i form av gerillastrider. De reguljära enheterna skulle istället bibehållas och kampformerna ytterligare utvecklas, också på det internationella området. De olika formerna för politisk och väpnad kamp skulle samordnas och revolutionens styrkor skulle söka strid på egna villkor, inte undvika strid med de modernt utrustade amerikanska styrkorna. En senare undersökning som utfördes av RAND-institutet i USA, visade att 80 procent av striderna i söder efter 1965 inleddes på FNLs initiativ.

Denna bedömning grundades givetvis inte endast på militärstrategiska överväganden, utan främst på en bedömning av revolutionens sociala, politiska och väpnade styrka. Som vi tidigare sa, hade utvecklingen i norr inneburit att befolkningen var verksam inom ett samhälle där samverkan för gemensamma mål allt mer genomsyrade tillvaron. Partiet företrädde inte bara ”befolkningens förhoppningar om fred, frihet och oberoende, utan även förhoppningar om ekonomisk, kulturell och social utveckling mot en värdigare mänsklig tillvaro” (Kommentar 1/1976). När befolkningen i söder gick till strid i försvar för sitt samhälle, hade utvecklingen även här lagt en fast social och politisk grund för denna väldiga uppgift.

Politisk mobilisering på landsbygden

Frontens politik syftade först till att krossa de strategiska byarna. Den politiska kampen som organiserats på lokal nivå hade sedan sommaren 1959 understötts av väpnade självförsvarsstyrkor. Efter grundandet av FNL i december 1960 organiserades den väpnade kampen i den nationella befrielsearmén i början av 1961. Organisation av stridande byar på lokal nivå utvecklades samtidigt över allt större områden på landsbygden. Diemregimens politik drabbade, som FNL förklarade, allt större skikt av befolkningen på landsbygden, ”fattig eller rik, motståndare eller neutral”. Detta innebar att förutsättningar skapades för att ytterligare bredda frontens politiska grundval. För att ge kvinnokampen en politisk form, bildades redan i mars 1961 kvinnornas befrielseförbund. Kvinnorna trädde därmed fram som en av revolutionens viktigaste politiska krafter. ”Kvinnorna utgör hälften av befolkningen och åtminstone hälften av den revolutionära kampen”, förklarade FNL. ”Om kvinnorna inte deltar i den revolutionära kampen kommer den att misslyckas.”

I områden som inte var befriade tillgrip fronten olika former för politisk mobilisering. Den politiska mobiliseringen syftade till att påvisa Saigonregimens oförmåga att tillgodose befolkningens mest elementära behov och istället uppmuntra befolkningen att lita till sin egen förmåga för att stärka dess mod och tillförsikt. FNL uppmuntrade t ex befolkningen i områden som helt eller delvis stod under regimens kontroll, att begära bistånd för att bygga en skola. När den lokala förvaltningen som regel avvisade denna begäran, uppmuntrade kadreerna

byinnevånarna att istället själva bygga och driva skolan. För befolkningen framstod regimen oförmåga i klar kontrast till deras egen förmåga att tillgodose angelägna behov. Regimens auktoritet undergrävdes och befolkningens självtillit stärktes. I samma takt som den lokala förvaltningens auktoritet minskade, så ökade och fördjupades revolutionens inflytande och auktoritet över allt större områden.

Den politiska revolutionen på landsbygden

Resningarna på landsbygden, politisk organisering inom FNL, utvecklingen av stridande byar och upprättandet av befrielsearmén, innebar att befolkningens missnöje utvecklades till en politisk kraft. Med slaget vid Ap Bac i januari 1963 utvecklades kampen allt snabbare och i slutet av året hade över 80 procent av alla strategiska byar krossats. Denna utveckling fortsatte och fördjupades under det följande året och i början av 1965 hade större delen av landsbygden i söder befriats. I denna mening hade den politiska revolutionen på landsbygden segrat.

I dessa områden organiserades hälsovård och undervisning, samt olika former av kollektivt arbete. I byar och berg organiserades lokala försvarsgrupper för att skydda samhället från angrepp, på marken liksom från luften. Produktion av enklare jordbruksverktyg, kläder, papper och beredning av mediciner utvecklades och FNL uppmuntrade likaså tillverkning av korgar, krukor, utvinning av träkol och salt. Små verkstäder för reparationer och tillverkning av enklare vapen upprättades.

Tabell 1 Uppskattad produktion i befriade områden

1963	1964	1965	
Papper	100	116	233
Textilier	100	133	166
Verktyg	100	166	400

Frontens jordpolitik

Vid FNLs första kongress 1962 förklarade fronten att den erkände rätten till jordegendom med undantag för jordägare som var lierade med "imperialismen och deras lakejer". Jordägare måste emellertid respektera frontens jordpolitik, vilket bl a innebar att arrendatorer hade rätten att stanna på de jordar de brukade till de arrenden som fronten fastställde. I ett dekret förklarade fronten, att "för ett cong bra jord vars avkastning är 600 till 800 liter ris, eller t o m 1 200 liter, skall det maximala arrendet inte överstiga 60 liter per cong". Detta innebar ett arrende på mellan fem och tio procent.

Fronten förklarade också att de skulder som bönderna ådragit sig inom ramen för Diemregimens jordbrukspolitik, skulder till jordbrukskassor mot in-teckning av jord eller annan egendom, var ogiltiga. Den framtida regeringen skulle "genom förhandlingar och till skäliga priser köpa en del av jordägarnas jord för fördelning bland bönderna". I kampen mot imperialismen och för det nationella oberoendet var FNL vidare redo att välkomna "patriotiska jordägare" i sina led.

FNLs jordpolitik anpassades till den politiska situationen och de lokala förhållandena beträffande tillgång och fördelning av jord. Jord tillhörande Diemregimen och godsägare lierade med denna regim, togs i beslag och fördelades bland bönderna.

Likaså återtog den jord som under Diemregimens jordreform ockuperats av tidigare godsägare. Vid fördelningen av jord prioriterades jordlösa och fattiga bönder, mellanbönder som saknade risjord, familjer vars medlemmar på heltid tjänstgjorde som kadrer, samt medlemmar i milisen och gerillan som var i behov av jord.

I sin politik riktade sig FNL också till soldater som rekryterats till Saigonarmén. Fattiga bönder som rekryterats hade rätt att erhålla jord och den odlades temporärt av andra bönder.

Dessa soldater garanterades också rätten till familjeyorden, om och när de återvände till sina hembyar.

Med utvecklingen av den politiska kampen på landsbygden och befrielse av allt större områden, ökade också den odlade areal som berördes av FNLs politik. Den odlade jorden i befriade områden var omkring 900 000 hektar 1961/62, ökade till 1 300 000 i slutet av 1964 och utgjorde ett år senare 1 650 000 hektar. Samtidigt hade ytterligare 321 000 hektar jord röjts upp för nyodling i dessa områden. Kanaler och diken för bevattning byggdes i ökande omfattning. Denna utveckling innebar att omkring 50 procent av all jord i Sydvietnam brukades i de befriade områdena. Detta motsvarade omkring 72 procent av all risjord och 70 procent av den jord som godsägarna med hjälp av Diems reform och trupper tidigare hade återtagit.

Utveckling av befriade områden till basområden

På grundval av erfarenheterna från motståndskriget mot den franska kolonialmakten, började bönderna under ledning av FNL organisera kollektiv brukning av jorden. Under tiden efter 1961 utvecklades olika former av arbetsbyte och ömsesidigt bistånd till en social och politisk massrörelse på landsbygden. I mitten av sextiotalet hade 80 till 90 procent av bönderna i vissa regioner anslutit sig till en eller annan form av kollektivt arbete. Genom FNLs politik utvecklades de befriade områdena på denna grundval snabbt till basområden för revolutionen i söder – den politiska revolutionen utvecklades till den politiska, sociala och väpnade revolutionen.

Slaget vid Binh Gia i december 1964 innebar en utveckling av den väpnade kampens former – revolutionens reguljära styrkor hade utvecklat förmågan att besegra de av USA utrustade och ledda trupperna i regelrätta bataljer. Men utvecklingen av de väpnade kampformerna bestäms inte bara, eller ens i första hand, av styrkeförhållandena mellan motstående väpnade styrkor, i den begränsade meningen av antal soldater, vapen eller moral. Det revolutionära krigets huvudsakliga konst är, som Giap formulerade det, att ge ”kampens former som är lämpliga för den politiska situationen vid varje stadium”.

Olika former av politisk mobilisering och politisk organisation utgör de två första och grundläggande förutsättningarna för massornas utveckling till politisk kraft. På denna grund utvecklas den väpnade kampen i form av väpnade självförsvarsstyrkor, milis och gerillaförband. Men eftersom den politiska och väpnade kampen är ett uttryck för klasskampen och de rådande sociala förhållandena i samhället, måste det långvariga revolutionära kriget utvecklas på en fast social grundval. Olika former av kollektivt arbete måste därför organiseras, dels för att genom arbetets socialisering stärka sammanhållningen, dels för att frigöra resurser för både produktion och försvaret. *Socialisering och arbetsdelning i de befriade områdena utgör av detta skäl grunden för att dessa skall utvecklas till revolutionära basområden.*

”Milisen och gerillan”, förklarade general Giap, ”erhåller sin styrka ur den produktiva organisationens omfattande styrka”, som på landsbygden är nära förbunden med det kollektiva arbetets organisation och styrka. ”Milisen och gerillan överger inte det produktiva arbetet, använder alla slag av vapen och varierande former av strid.” Milisen och gerillan deltar i produktionen och försvaret av det lokala området. Men folkets reguljära armé rekryteras ur folket, folkarmén byggs upp på grundval av gerillan och de lokala förbanden. Detta innebär att samhället i de befriade områdena måste organiseras så att arbetskraft kan avdelas för både produktionen, det lokala försvaret och de reguljära förbanden.

Detta kan bara ske genom att tillgängliga resurser utnyttjas rationellt, resurser i form av människor, redskap och jord. Detta i sin tur kräver en socialisering av produktionen, en större

arbetsdelning inom ramen för det kollektiva arbetet. På denna grundval kan mänskliga och materiella resurser frigöras och de väpnade kampformerna ytterligare utvecklas, samtidigt som socialiseringen av arbetet skapar förutsättningarna för att föra upp den politiska kampen på en högre nivå. För provinsen Binh Dinh utfärdade FNL t ex följande politiska riktlinjer för produktionen i jordbruket:

”Påskyndandet av produktionen bör gå hand i hand med utvecklingen av lag för ömsesidig arbetshjälp för att tillförsäkra en rationell användning av arbetskraft i både produktionen och vid frontlinjen. På låglandet bör lag för arbetsbyte organiseras av bondeföreningarna. I bergsområdena bör celler upprättas för att erbjuda ömsesidig arbetshjälp och bistånd i det produktiva arbetet.”

I söder liksom i norr strävade revolutionen efter att skapa förhållanden som frigjorde befolkningens inneboende energi och handlingskraft. Grunden för denna politik är socialiseringen av arbetet, den gradvisa utvecklingen mot en större arbetsdelning och samarbete för att rationellt utnyttja materiella och mänskliga resurser, i produktionen liksom i kriget. I denna mening speglade utvecklingen i revolutionens basområden i söder det framtida samhället. Det var på denna grundval den vietnamesiska revolutionen inför Förenta staternas fasansfulla och brutala angrepp mot hela samhället, i norr som i söder, kunde fortsätta och utveckla kampen under former som till sist drev ut USA-imperialismen.

Nykolonialismens sociala grundvalar

”Nykolonialismen”, förklarade Giap i en analys 1966, ”erhåller sin styrka å den ena sidan ur metropolens ekonomiska och militära potential, å den andra ur de inhemska reaktionära krafternas sociala, ekonomiska och politiska bas.” I Vietnam utgjordes regimens bas av landsbygdens godsägare och kompradorerna i städerna. Eftersom den franska kolonialpolitiken hade utestängt utbildade vietnameser från förvaltningen och förhindrat uppkomsten av en inhemsk klass verksam inom industrin, var den nationella grundvalen svag för en inhemsk reaktionär regim.

De reaktionära krafterna försvagades ytterligare efter Augusti 1945 och nederlaget för den franska kolonialpolitiken demoraliserade stora grupper bland jordägare och kompradorer. Leden glesnade ytterligare genom splittring som en följd av motsättningar mellan USA och Frankrike. 1956 utgjordes den ”nationella bourgeoisien” av bara 15 000 företagare. Den amerikanska biståndspolitik fick förödande verkningar för dessa inhemska företagare. Genom det amerikanska varubiståndet kunde kompradorerna köpa dollar till en förmånlig kurs. Detta innebar att de kunde importera amerikanska varor till priser som låg 40 procent under priserna på världsmarknaden och sälja dessa varor med stora profiter på den vietnamesiska marknaden. Ännu mera lösnade var givetvis att smuggla ut dessa varor och sälja dem till priser som gällde utanför Vietnam. Följden av denna politik blev att marknaden översvämmades med amerikanska varor, arbetslösheten ökade och den ”nationella bourgeoisien” led glesnade. 1963 beräknades att omkring 50 procent av dessa företagare hade slagits ut eller förenat sig med kompradorerna i mer lönsamma geschäft.

Den ”byråkratiska kompradorbourgeoisien”

De som innehade de högsta posterna inom armén under tiden fram till början av sextioalet hade främst rekryterats från förmögna familjer, som under lång tid påverkats av banden med Frankrike, av fransk kultur och av franska sedvänjor. Som vi tidigare sa, betraktades dessa officerare med viss misstänksamhet av företrädare för den amerikanska regeringen. Med krigets utveckling klättrade emellertid en ny grupp unga militärer upp genom den militära karriären och besatte allt viktigare poster. Dessa hade erhållit utbildning i Förenta staterna, av amerikanska rådgivare i Vietnam eller på träningsläger i Stilla havet. De var ordentligt indoktrinerade och vederbörligen imponerade av USAs uppenbara resurser och makt. När

denna grupp av officerare erövrade den politiska makten i Saigon var den, som McNamara uttryckte saken, ”mycket mottaglig för amerikanska råd”.

Denna härskande grupp betecknas av vietnameserna som den ”byråkratiska kompradorbourgoisien”: höga tjänstemän i förvaltningen ”och officerare som använder sin makt för att snabbt berika sig genom plundring, utpressning, korrupktion, förskingring, hamstring och spekulation”, genom att lägga beslag på viktiga poster inom den ekonomiska förvaltningen. Dessa reaktionära ”sociala parasiter” var helt beroende av USAs bistånd och utgifter för kriget. Av detta skäl ”krymper deras krets mer och mer, splittras genom motsatta intressen i rivaliserande grupper knutna till olika tendenser” som företräds av utrikesdepartementet, Pentagon eller CIA i Förenta staterna.

Det faktum att det amerikanska ekonomiska och politiska stödet i sista hand blev avgörande för utvecklingen av denna rivalitet, innebar att den regim som gick segrande ur striden knöts än fastare till USA-imperialismen. I avsaknad av politiskt stöd i samhället kom denna regim i allt större utsträckning att lita till förtryck och terror för att bibehålla makten.

Den nationella revolutionens bas i städerna

Regimens situation förvärrades av motsättningen mellan den amerikanska regeringens önskan att Saigon skulle uppvisa ett demokratiskt ansikte utåt å den ena sidan, och samma regerings yrkanden på att regimen skulle vidta verksamma åtgärder i kampen mot revolutionen å den andra. Regimens maktutövning erhöll av detta skäl en godtycklig karaktär. Sådant uppenbart godtycke medför en allt större osäkerhet om lagar och regler för allt bredare skikt av befolkningen och myndigheternas auktoritet börjar därför ifrågasättas. Närvaron av de amerikanska trupperna bidrog ytterligare till att framställa regimen som blott och bart en handfull äventyrare som skodde sig på befolkningens bekostnad och närvaron av utländska trupper.

Förtrycket i städerna och upphävandet av demokratiska fri- och rättigheter drabbade som alltid arbetarklassen först och hårdast. Dessa inskränkningar drabbade emellertid också fria yrkesutövare som advokater, journalister och lärare. Jurister kan rent yrkesmässigt reagera mot inskränkningar av detta slag, men godtyckliga juridiska förfaranden innebär också att de förlorar möjligheten att utöva sitt yrke. På motsvarande sätt innebär inskränkningar av pressfriheten att journalisterna inte kan arbeta som de önskar och att de till sist blir arbetslösa, liksom typografer och distributionsarbetare som arbetar med framställning och distribution av tidningarna.

Denna utveckling i samhället, som påskyndades och fördjupades genom ockupationen med amerikanska trupper, innebar att förutsättningar skapades för att bredda den nationella och demokratiska revolutionens politiska bas i städerna. I städerna i Vietnam var missförhållandena så uppenbart och påtagligt en följd av de amerikanska truppernas närvaro, att en allt bredare och kraftfull opposition växte fram mot denna. Under dessa förhållanden var det FNLs kadrer som hade till uppgift att ge missnöjet och protesterna en politisk form och riktning. Genom utformningen av FNLs program gavs allt bredare skikt i städerna en möjlighet att ansluta sig till de formulerade målen för den nationella och demokratiska revolutionen.

Den amerikanska anstormningen

Mellan november 1965 och april 1966 sattes 100 bataljoner i fem kolonner in mot FNLs styrkor och områden i centrala Vietnam. Mellan oktober 1966 och april 1967 genomfördes tre omfattande angrepp mot provinserna nordväst om Saigon, främst Tay Ninh. Den största operationen (Junction City) omfattade 45 000 soldater, 800 pansarfordon och flera hundra flygplan. I början av 1967 uppgick de amerikanska styrkorna till omkring 440 000 man och med marionett- och legotrupper hade reaktionen över en miljon man under vapen. Denna

väldiga armé understöddes av över 4 000 flygplan, 3 500 pansarfordon och 4 500 artilleripjäser. I slutet av 1967 hade antalet amerikanska soldater ökat till 480 000 man och i början av 1968 till över 500 000. Vid denna tid stod sammanlagt 1 200 000 man under befäl av det amerikanska militärkommandot i Sydvietnam.

Ursinnet i angreppen var bedövande. Napalm, bomber, granater och gifter vräktes utan urskillning över landsbygden. Reguljära trupper och specialförband genomkorsade samtidigt provinserna och efterlämnade högar av lik och brända byar. Över allt större områden vräkte B-52or sina dödliga laster som förvandlade byar och fält till grus och aska. De sociala följderna av angreppen mot samhället och landsbygden var ohyggliga. I väldiga flyktingströmmar vandrade miljoner hemlösa flyktingar in mot städerna. På tre år ökade befolkningen i Saigon med två miljoner flyktingar som levde under fasansfulla förhållanden i städernas slum eller i uppsamlingsläger.

Å den andra sidan måste stora amerikanska styrkor liksom legotrupper hållas i städerna, vid baser och utefter vägarna. Ockupanterna stod inför samma motsättning som tidigare den franska expeditionskåren, att avdela styrkor över stora områden och samtidigt försöka koncentrera trupper för avgörande slag mot FNLs styrkor och områden. FNLs strategi syftade till att fördjupa denna motsättning genom att tvinga fienden att ytterligare sprida sina förband. Genom att rikta hårda slag mot svagare positioner tvingades USA-kommandot sända in förstärkningar som samtidigt blev utsatta för angrepp.

Kontrarevolution och terror

De revolutionära styrkornas ihärdiga motstånd och de amerikanska truppers motgångar på marken följdes av en gradvis förändring av den militära taktiken: från angrepp med reguljära markstridskrafter till urskillningslösa angrepp mot hela befolkningen och samhället. Denna politik började formuleras under 1967 och 1968 och blev under tiden efter 1969 en dominerande form för Förenta staternas krigföring i Vietnam.

Tanken bakom denna politik var att genom massbombning driva bönderna från landsbygden in till städer och läger som stod under regimens kontroll. En av det amerikanska utrikesdepartementets rådgivare, Samuel Huntington, formulerade med bloddrypande uppriktighet denna politik. Så länge hälften av befolkningen fortfarande finns på landsbygden, förklarade han, ”kommer Viet Cong att förbli en mäktig kraft”. Denna mäktiga kraft kan inte ”skiljas från sin befolkningsbas, så länge som denna bas fortfarande existerar!” Lösningen på detta problem var ”direkt insats av mekanisk och konventionell styrka i en så massiv omfattning” att landsbygdens befolkning tvingades fly in till städerna.

Denna tanke, att beröva revolutionen dess sociala och politiska bas på landsbygden, är inte någon ny tanke i kolonialismens historia. I Vietnam tillämpades den emellertid i en omfattning som aldrig tidigare. I slutet av artonhundratalet bekämpade t ex spanjorerna de kubanska revolutionärerna genom en form av ”strategiska byar”, en politik som vid den tiden väckte avsky i Förenta staterna. Nationalisterna på Filippinerna övergick år 1900 från reguljär krigföring till gerillakrig i kampen mot den amerikanska expeditionskåren. USAs guvernör på Filippinerna, general McArthur, konstaterade att nationalisternas framgångar med denna form av motstånd berodde ”på nästan fullständig enhet hos hela den inhemska befolkningen”. Svaret på detta problem blev koncentration av befolkningen till städer och byar och en exempellös terror på landsbygden. För att, som en befälhavare förklarade i en dagorder till trupperna, hos befolkningen ”skapa en brinnande önskan om att kriget skall upphöra”.

I kampanjen mot befrielseörelsen i Malaya mellan 1948 och 1955 tillämpade senare britterna omfattande folkflyttningar för att beröva revolutionärerna deras politiska bas. De ”strategiska byarna” i Vietnam var ett försök att tillämpa metoderna från Malaya. När denna

form för ”befolkningskontroll” hade brutit samman, och den direkta amerikanska insatsen senare mötte hårdnackat och utdraget motstånd, utvecklades den politik som Huntington förordade 1968.

Chefen för det amerikanska ”flyktingprogrammet” i Vietnam, Robert Komer, förklarade uttryckligen att detta ”syftade till att beröva Viet Cong dess bas för rekrytering”. Biträdande utrikesministern Nicholas Katzenbach yrkade likaså på större ansträngningar ”för att ytterligare minska fiendens manskapsbas”. Detta kunde lämpligen ske genom ”psykologisk övertalning”, en rekommendation som cheferna för det strategiska bombkommandot i Stilla havet måste ha uppskattat när de beordrade in B-52orna över landsbygden i söder.

Tetoffensiven 1968 – ”den första spiken”

1967 öppnade FNL en andra front genom att gå till angrepp utefter väg 9 i norr. General Westmoreland sände omedelbart upp förstärkningar och baser upprättades. Mot slutet av året hölls dessa baser vid Con Thien och Khe Sanh i ett järngrepp av revolutionens styrkor. Denna omgruppering och strider omkring Dak Tho, innebar att omkring två tredjedelar av USAs stridande förband i slutet av 1967 hade avdelats till området i norr.

I augusti 1967 samlades FNL till sin andra kongress för att göra en utvärdering av situationen. Ett nytt program antogs i syfte att samla allt bredare sociala grupper som vände sig mot kriget och den amerikanska närvaron i landet. Efter kongressen beslutade ledningen att en ny front skulle organiseras i städerna för att förbereda resningar. Omfattande angrepp av revolutionens väpnade styrkor skulle kombineras med mobilisering och resningar i Sydvietnams städer.

Den 30 januari 1968 brakade hela helvetet lös för USA och kompradorsällskapet i söder. Över hela landet svepte en våg av väpnade angrepp kombinerade med omfattande resningar i städerna. Tet-offensiven var i full gång över hela Sydvietnam. Regeringen i Washington var skakad och hela världen kunde bevittna hur FNL stormade fram ur områden som bokstavligen hade pulvriserats under slagen från USAs flygstridskrafter, artilleri och pansar. Den amerikanska ambassaden i Saigon angreps, Hue föll i revolutionens händer och befolkningen försvarade staden mot ursinniga angrepp, inbegripet artilleri och bombflyg. I varje by på landsbygden och i nästan varje stad i Sydvietnam vajade FNLs fana i vinden.

Tet följdes av en formlig explosion av glädje och förhoppningar bland arbetare, bönder, studenter och andra i hela världen under våren och sommaren 1968.

För Förenta staterna innebar Tet 1968 först och främst att dess militära strategi brutit samman i Vietnam. På sikt betydde det att hela den världsomspännande militärpolitiken måste omprövas. Den första spiken hade med kraft drivits in i USA-imperialismens globala militärstrategi. Samtidigt som offensiven svepte fram över Vietnam uppträdde krigets kostnader som en akut kris för dollarn. Politikens kostnader i form av döda amerikanska ungdomar, som rekryterats för att strida i Vietnam, hade utvecklat ett omfattande politiskt motstånd mot kriget inom Förenta staterna. Inom den amerikanska statsförvaltningen rådde vidare delade meningar beträffande politiken. Till råga på allt detta begärde Westmoreland ytterligare 200 000 man till Sydvietnam och detta blev känt genom läckor till pressen.

Den härskande klassen träder fram

I denna situation sammankallades de ledande företrädarna för den härskande klassen i Förenta staterna. Denna grupp, som sammanträdde den 26 mars i utrikesdepartementet i Washington, bestod av de män som under tiden efter andra världskriget haft ett avgörande inflytande över Förenta staternas utrikespolitik: Dean Acheson, Averell Harriman, John J McCloy, Douglas Dillon, Henry Cabot Lodge, George Ball, McGeorge Bundy, Cyrus Vance och ett antal pensionerade generaler.

Försvarsminister Clark Clifford sammankallade ytterligare en grupp som hade att bedöma situationen. Den bestod av personer som under sextiotalet hade innehaft de högsta posterna i statsförvaltningen och ett avgörande ansvar för utformningen av politiken i Vietnam: Robert McNamara, Maxwell Taylor, Paul Nitze, Nicholas Katzenbach, Henry Fowler och William Bundy.

Gruppen som samlades den 26 mars, gjorde en utvärdering av situationen i Vietnam, kostnaderna för kriget och situationen för dollarn och det internationella valutasystemet. De förklarade att kostnaderna för kriget måste skäras ned. Regeringen tvingades begränsa bombningarna av Nordvietnam och inleda förhandlingar i Paris. I ett budskap till nationen förklarade president Johnson att han inte ämnade söka återval till ämbetet som president. I november tvingades regeringen att helt upphöra med bombangreppen mot Nordvietnam.

Den amerikanska anstormningen på marken i Vietnam hade definitivt brutits, i den meningen att USA-imperialismen inte kunde lita till insats av stridande amerikanska förband som en avgörande kraft för att uppnå de politiska målen. Revolutionens utveckling kom samtidigt till uttryck genom bildandet av *Sydvietnams Provisoriska Revolutionära Regering* den 8 juli 1969.

Nixondoktrinen 1969-1972

Nixon vann presidentvalet i Förenta staterna på löftet att avsluta kriget i Vietnam, eller mer exakt att "ta hem pojkar". Eftersom både ekonomiska och politiska kostnader främst var en följd av de amerikanska truppers närvaro, måste dessa dras tillbaka. Truppers närvaro innebar avsevärda kostnader som utgjorde en påfrestning på landets betalningsbalans och därmed hotade dollarns ställning inom det internationella valutasystemet. De stigande förlusterna i sårade och döda innebar betydande politiska kostnader i form av tilltagande protester inom Förenta staterna.

Politiken i Asien formulerades 1969 som Nixondoktrinen. Den politiska målsättningen i Vietnam och Sydostasien stod fast, men den skulle nås till en mindre kostnad i mänskliga och materiella resurser för Förenta staterna. Ett nederlag för USA i Vietnam var otänkbar. Vad Förenta staterna försökte åstadkomma i Vietnam, förklarade president Nixon, var en "hedersam fred". I november förtydligade Nixon vad ett nederlag skulle innebära:

"För Förenta staterna skulle detta första nederlag i nationens historia resultera i att förtroendet för den amerikanska ledningen förstördes, inte bara i Asien, utan i hela världen... Vi kommer inte att dra oss undan denna uppgift. Ett sådant tillbakadragande skulle betyda ett sammanbrott, inte bara i Sydvietnam, utan i Sydostasien. Vi kommer att stanna där."

Förutsättningen för att dra tillbaka USAs stridande styrkor och samtidigt bibehålla en nykolonial målsättning i Vietnam var därför:

1. *En jordreform* som skulle lägga en stabil grund för utveckling av ett modernt kapitalistiskt jordbruk och en ny klass av välmående bönder på landsbygden.
2. *Upprustning av den inhemska tvångsmakten*. Detta innebar (a) en inhemsk armé och ett flygvapen som kunde stå emot och senare besegra revolutionens styrkor, och (b) en omfattande utökning av polismakten, regionala paramilitära styrkor och säkerhetstjänsten för att krossa FNLs politiska organisation. Att rycka upp FNLs organisation med rötterna, i varje by på landsbygden och i varje kvarter i städerna. Detta innebar en avsevärd ökning av det ökända utrotningsprogrammet "Phoenix".
3. Under en övergångsperiod krävde denna politik *fortsatt närvaro av slagkraftiga amerikanska flygstyrkor* i området omkring Vietnam.

4. *De politiska förutsättningarna* för denna politik, i Vietnam och på längre sikt i global omfattning, var två. För att skapa förutsättningar för en större handlingsfrihet gentemot revolutionen, främst obegränsade insatser av det amerikanska bombflyget, strävade USA-regeringen efter att bibehålla och om möjligt öka splittringen mellan Sovjet och Kina. Kissinger betraktade detta som avgörande för politiken i Vietnam.

Inom Förenta staterna försökte Henry Kissinger avvärja kritiken mot kriget genom att vid informella samtal hänvisa till pågående förhandlingar. Han förklarade att USAs mål i Vietnam var att åstadkomma en ”anständig intervall” mellan det militära återtåget och ”kommunisternas maktövertagande i Saigon”. En oordnad reträtt skulle skada Förenta staternas anseende som garant för *status quo* i världen. Detta skulle underminera USAs ”trovärdighet” och minska dess förmåga att avskräcka från äventyrliga gerillakrig i framtiden, vilket hans företrädare McGeorge Bundy hade understrukit i februari 1965.

Nixon och Thieu som sociala reformivrare

Vid en konferens på Midway i Stilla havet den 8 juni 1969, godkände Nixon att särskilt ekonomiskt bistånd skulle utgå för en planerad jordreform i Sydvietnam. Efter mötet förklarade Thieu, att ”jordreformen är statens centrala uppgift, nationens fortbestånd beror på den”. Den 26 mars 1970 kungjorde Thieu den nya reformen – ”jorden till den som brukar den”.

Privata jordar som inte brukades och kommunal jord skulle tas i beslag av staten och fördelas till bönder utan kostnad. Förtursrätt till jord hade bönder som för tillfället brukade den, familjer vars söner ”stupat för fäderneslandet”, tjänstemän som drog sig tillbaka från statsförvaltningen, samt lantarbetare och arrendatorer som begärde jord av staten. Tilldelningen var tre hektar i söder och en hektar i centrala Vietnam. Arrendesystemet förklarades avskaffat och jord som fördelats kunde överlåtas till tredje person endast med myndigheternas tillstånd.

Tidigare godsägare fick behålla femton hektar jord och rätten att anställa lantarbetare för brukning av denna. Ersättningen till jordägare för överskotts jord utgick genom 20 procent i kontant betalning och resten i statsobligationer som löpte på åtta år. Obligationerna kunde säljas till tredje person eller bytas mot aktier i privata eller statliga företag. De kunde också användas för likvidering av skulder.

Den planerade utvecklingen – teknologi och lönearbete

Många av de jordägare som berördes av reformen hade för andra gången efter 1945 flytt in till städerna. De hade föga hopp om att kunna återta sina forna jordegendomar och än mindre att utöva det politiska inflytande som tidigare följde med detta jordinnehav. Dessa jordägare hade således goda skäl att söka nya vägar och utkomster i stället för arrenden som aldrig materialiserades i reda inkomster. De två vägar som erbjöds var att bli kapitalist inom handel och industri eller att bli det inom jordbruket. För dessa jordägare var därför Thieus reformiver manna från himlen.

Jordägarnas intressen tillvaratogs genom att arrendet ersattes av jordägarnas rätt att köpa arbetskraft. Detta skulle samtidigt öka lantarbetarnas inkomster i pengar och skapa en inhemsk marknad för konsumtionsvaror.

Men utvecklingen av ett kapitalistiskt jordbruk kräver modern teknik och teknologi. I frånvaro av en tung industri i Sydvietnam, som skulle kunnat förse jordbruket med traktorer, konstgödsel och andra jordbruksredskap, innebar detta att jordbruksekonomin skulle knytas än starkare till kompradorerna. Dessa skulle komma att kontrollera import av utrustning, krediter och uthyrning av traktorer och andra redskap till bönder som inte hade råd att köpa egna.

Godsägarklassens förvandling till bourgeoisie

Samtidigt som jordägarnas intressen som enskilda individer garanterades, måste de röjas ur vägen som klass för att vägen skulle ligga öppen för en modernisering av jordbruket. Avskaffandet av arrendet eliminerade i teorin den gamla formen för exploatering, men garanterade inte modernisering av jordbruket. Genom en hård beskattning av jorden, till skillnad från beskattning av produkten, skulle denna modernisering tvingas fram. Den ena eller andra jordägaren som inte själv begrep vad som var hans bästa måste tvingas att öka avkastningen genom modernisering. I den ekonomiska plan som amerikanska experter och vietnamesiska tjänstemän utarbetade, förespråkades därför ”hård beskattning av jord-egendom”, något som samtidigt skulle tvinga fram en ”omvandling från risodling till industrigrödor”.

Den avgörande skillnaden mellan Diems reformförsök och Thieus, var att Diems befäste feudala förhållanden för exploatering, medan Thieus syftade till att förändra feudala förhållanden på landsbygden till kapitalistiska.

Samtidigt som beskattningen av jorden syftade till att framtvinga modernisering, garanterade den också en framtida koncentration av jord till större och mer rationella brukningsenheter. Ägare till bara tre hektar jord skulle ofelbart ruineras genom kostnader för traktorer, bränsle, konstgödning och andra utgifter. Med en hård beskattning skulle emellertid dessa bönder inte ha någon annan utväg än att modernisera – genom köp av utrustning på kredit, eller genom att hyra utrustning och köpa andra produkter av kompradorerna. De krediter som skulle krävas för att modernisera en eller tre hektar skulle ofelbart leda till ruinens brant för dessa bönder.

Om förutsättningarna hade funnits för att genomföra reformen, hade den lett till koncentration av jordar och uppkomsten av en klass av rika kapitalistiska bönder å den ena sidan och ett lantarbetarproletariat och invandring till städerna å den andra. De härskande klasserna, sa en kamrat som kommenterade reformen, ”har läst sin Marx om bönderna under den franska revolutionen efter 1789”.

Upprustningen av Saigonarmén

En absolut förutsättning för USAs politik var att Saigonarmén utvecklades till en slagkraftig styrka. Inga resurser sparades för att uppfylla denna förutsättning. Flygvapnet utökades och Saigonflyget övertog efter 1969 en betydande del av understödet till marktrupperna. I den utsträckning dessa uppgifter i stridszonen sköttes av det inhemska flyget, kunde amerikanska flygstyrkor dras tillbaka. Under tiden fram till januari 1971 minskade därför antalet amerikanska stridsflygplan i och omkring Vietnam – något som avspeglade USA-regeringens förhoppningar under denna tid. Vid denna tid hade Thieuregimens armé och säkerhetsstyrkor utökats till 1 200 000 man, som var utrustade med moderna vapen och annan krigsmateriel. Kärnan i denna styrka utgjordes av 13 elitdivisioner vars uppgift var att krossa folkets väpnade befrielsestyrkor (PLAF) och försvara större städer och baser. Mer än 70 000 officerare hade utbildats för att anförda denna väldiga armé.

Trots en minskning av antalet amerikanska stridsflygplan (vilka överlämnades till Saigon), erhöll flygstridskrafterna efter 1969 en större roll och angreppen mot Vietnam, Laos och senare Kambodja utvecklades till hittills oanad våldsamhet. Politiken att genom omfattande bombningar tvinga befolkningen från landsbygden erhöll sitt kanske klaraste uttryck under angreppen mot Krukslätten i Laos. Under 1969 utgjorde 90 procent av de fem norra provinserna i Sydvietnam ”fria eldzonen”, d v s områden som utan urskillning utsattes för slagen från bombflyget. Denna politik förvandlade, som Nguyen Khac Vien formulerade det, hela provinser till ”öknar sargade av miljontals bombkrattar, där ingenting kunde växa: där inga fåglar sjöng och där således inga revolutionärer kunde sätta sin fot”.

Nixondoktrinen i Indokina

Mellan augusti 1969 och februari 1970 sattes 50 bataljoner in mot Krukslätten-Xieng Khoang i Laos – områden som kontrollerades av Pathet Lao. Detta var den första omfattande tillämpningen av politiken med insats av specialstyrkor, legotrupper, amerikanska rådgivare och betydande understöd av flyg och artilleri. Styrkorna drevs tillbaka och Krukslätten blev sedan platsen för en av krigets mest omfattande bombkampanjer i syfte att driva befolkningen till områden kring Vientiane.

På detta följde kuppen i Kambodja och invasionen av landet under våren 1970. Det stora eldprovet för Thieuregimens armé kom dock med invasionen i Laos i februari 1971. Den 8 februari kastades Saigons elitenheter in utefter väg 9 i Laos. Över 45 000 man deltog i denna väldiga operation utefter hela väg 9 vilken syftade till att skära av Sydvietnam från kusten i öster till Chepone i södra Laos längs den 17:e breddgraden. Detta slag varade till den 22 mars och innebar ett förödande nederlag för Saigonstyrkorna som förlorade 730 flygplan och helikoptrar, 1 400 pansarfordon och väldiga mängder annat materiel. Samtidigt gick PLAF-förband till angrepp utefter väg 9 i norra Sydvietnam och tillfogade amerikanska trupper allvarliga förluster.

Nederlaget vid väg 9 signalerade den amerikanska politikens bankrutt i Vietnam och Indokina, och mot slutet av sommaren och under hösten 1971 började flygstyrkorna i och omkring Indokina åter att förstärkas.

Den nya situationen formulerades den 1 juli 1971 i PRRs 7-punktsförslag till lösning av de politiska problemen i Vietnam.

Samtidigt med denna utveckling i Vietnam och Indokina, uppträdde följderna av kriget och den ekonomiska politiken som ett allt större underskott i Förenta staternas betalningsbalans. Mellan augusti och december 1971 upphävdes det internationella valutasystemet som hade upprättats vid Bretton Woods 1944 och president Nixon kungjorde den ”nya ekonomiska politiken”. Detta kan betraktas som inledningen till Förenta staternas öppna ekonomiska krigföring gentemot Japan och ekonomierna i Västeuropa, främst EEC. Detta innebar att USA-imperialismen förde krig på två fronter – i Vietnam mot de revolutionära krafterna och globalt för att återupprätta sin ledning över de kapitalistiska staterna.

”Myten om USA-imperialismens närmast makalösa makt har slagits sönder”

Under våren 1972 inledde revolutionen ett stormangrepp mot de befästa försvarslinjerna i söder. Mellan den 30 mars och 1 maj krossades de omfattande baskomplexen i Quang Tri i norr, vid Loc Ninh och An Loc nordväst om Saigon, liksom utefter väg 14 och 19 på centrala höglandet. Inför detta våldsamma angrepp sände USA-regeringen in hälften av USAs hangarkryssare, 1 300 moderna attackbombare och omkring 200 B-52or till området omkring Vietnam. Bara under tiden mellan april och juni fälldes 320 000 ton bomber över slagfälten i söder och försvarsminister Laird måste gå till kongressen för att begära ytterligare fem miljarder dollar för uppköp av flygplan och ammunition. Den 16 april angrep formationer av B-52or Haiphong, den 8 maj beordrade Nixon minering och blockering av alla hamnar utefter kusten i Nordvietnam. Under de följande månaderna utsattes hela Vietnam för den värsta bombstormen under kriget, inklusive angrepp mot de livsviktiga dammarna i norr.

Inför dessa ursinniga angrepp från luften bromsades revolutionens anstormning på marken i söder. Styrkebalansen mellan revolutionen och kontrarevolutionen utvecklades under sommaren 1972 till en ny situation. Betydande för denna utveckling var USA-imperialismens politik gentemot Sovjetunionen och Kina. Denna politik ”skapade en bättre situation för USA, som kunde ingripa med kraft och genomföra sin blockad”, förklarade Nhan Dans redaktör Huang Tung. Förenta staterna ”fick därigenom friare händer och styrkebalansen förändrades”.

Sedan revolutionen krossat en tredjedel av Saigons styrkor under de två första månaderna, ”skulle vi ha kunnat krossa ytterligare en betydande del” om situationen förblivit som före april 1972. Detta skulle ha ”skapat en situation som tvingat fienden att avsluta kriget”. Under sommaren 1972 publicerade Nhan Dan en ledare i denna sak. ”Nixondoktrinen”, förklarade tidningen:

”...går ut på att skapa en maktbalans mellan stormakterna och att splittra det socialistiska blocket genom att först splittra dess viktigaste delar. På detta sätt försöker USA-imperialismen få fullständig handlingsfrihet för att med våld kväsa de nationella befrielseörelserna, i första hand genom att slå tillbaka de indokinesiska folkens patriotiska kamp.

Offensiven och upproret, som sedan den 30 mars 1972 oavbrutet har pågått i Sydvietnam, har tagit udden ur och svept bort en stor del av ”vietnamiserings”-strategin. Angriparna har skyndsamt tvingats att åter amerikanisera kriget genom att kasta in väldiga amerikanska flyg- och sjöstridskrafter och därmed kraftigt överskrida gränserna för det krig som skulle utkämpas enligt ”Nixondoktrinen”. Men USAs exempellösa barbari och de stora materiella och teknologiska stridskrafterna har misslyckats med att stoppa den hjältemodiga kamp som förs av de väpnade styrkorna och folken i Vietnams bada zoner...

Myten om USA-imperialismens närmast makalösa makt har slagits sönder...” (Citat ur Kommentar 1/73.)

I denna situation lade vietnameserna den 8 oktober fram ett förslag, grundat på ”den konkreta situationen i Sydvietnam och totalt tillbakadragande av USAs trupper”. Efter förhandlingar godtogs en avtalstext som fullständig av Nixon den 22 oktober och denna text skulle undertecknas den 31 oktober. Detta följdes av den väl bekanta utvecklingen under tiden före och efter presidentvalet i USA, vilket kulminerade i terrorangreppen mot Hanoi mellan den 18 och 30 december och slutligen undertecknandet av Parisavtalet den 27 januari 1973 (se Kommentar nr 2, 3 och 8 1973, samt nr 3 1974).

Politisk kamp och väpnat självförsvar 1973-74

I enlighet med avtalet förband sig Förenta staterna att ”respektera Vietnams oberoende, suveränitet, enhet och territoriella integritet”, upphöra med militär verksamhet riktad mot Nordvietnam och all militär inblandning i söder, samt att dra tillbaka alla trupper inom sextio dagar. ”Sammanfattningsvis”, förklarade Wilfred Burchett i en kommentar, ”kan Vietnams seger uttryckas i några få ord: kampen fortsätter nu under mer fördelaktiga villkor för vietnamesernas förhoppningar”.

Efter januari trädde den politiska kampen åter i förgrunden som den huvudsakliga kampformen. Före januari 1973 var kampens huvudformer väpnad och politisk kamp, efter januari var huvudformerna politisk kamp och väpnat självförsvar. Någon tvekan om att Thieu måste tvingas att följa avtalet rådde dock aldrig. USA-regeringen formulerade redan den 28 januari sin hållning då den erkände Thieuregimen och den rådande författningen i Sydvietnam.

Samma dag inledde Thieus trupper angrepp mot Cua Viet i Quang Tri och mot områden sydväst om Hue. Under de följande månaderna angrep Saigontrupperna regioner i provinserna Quang Nam och Quang Ngai, utefter väg 4 i Mekongdeltat och i Tau Dau Mot på centrala höglandet. Dessa angrepp understöddes genom öppna hotelser från Nixon under våren 1973 och den 24 april förklarade utrikesdepartementet i Washington att Förenta staterna hade rätt att ”upphäva avtalet, helt eller delvis” i den händelse revolutionens styrkor i söder förstärktes.

Efter de inledande framgångarna under de första månaderna 1973, utökades angreppen mot de befriade områdena. Under juni sattes omfattande styrkor in i provinsen Chuong Thieu söder om Mekong, mot Ben Cat i provinsen Thu Dau Mot och i sydvästra Thua Thien i norra delen av Sydvietnam. Inför dessa angrepp förklarade PLAF-kommandot i Kontum i juli, att de väpnade styrkorna skulle slå tillbaka angrepp mot de befriade områdena. Under sommaren

och hösten 1973 fortsatte dock dessa militära angrepp, samtidigt som de understöddes av öppna hotelser från regeringen i USA.

Den 15 oktober förklarade PLAF-kommandot i en dagorder att revolutionens väpnade styrkor skulle skydda befolkningens liv och egendom genom att slå tillbaka angrepp. Revolutionen skulle slå tillbaka mot baser från vilka sådana angrepp utfördes. Den 6 november lade PLAF flygbasen Bien Hoa under artillerield och när flygangrepp mot befriade områden under december ökade satte PLAF eld på bränsleupplagen utanför Saigon och sprängde ammunitionslagren vid Pleiku.

PRRs förslag den 22 mars 1974

Samtidigt som PLAF slog tillbaka angrepp presenterade PRR den 22 mars ett förslag i sex punkter för att lösa de politiska problemen i Sydvietnam. PRR krävde ett omedelbart eldupphör och att rådet för nationell försoning skulle bildas senast den 30 juni 1974, samt att de allmänna valen skulle hållas senast ett år senare. Samtidigt krävdes garantier för demokratiska fri- och rättigheter i enlighet med Parisavtalet. Förslaget fick en betydande verkan för befolkningen inom områden kontrollerade av Thieuregimen och för den opposition som allt mer öppet började framträda och organisera sig under sommaren och hösten 1974.

I maj inledde Saigontrupperna en omfattande offensiv vid Ben Cat i provinsen Thu Dau Mot på centrala höglandet. Thieu satte in tre hela divisioner understödda av modernt attackflyg. PLAF slog tillbaka och Saigonarmén led betydande förluster i manskap och materiel, bl a 182 tanks och 34 flygplan. Mot slutet av juni hade denna armé förlorat omkring 175 000 man i döda, sårade och genom deserteringar.

I Washington inleddes en febril verksamhet för att Thieu skulle erhålla ytterligare bistånd. Försvarsminister Schlesinger underströk inför kongressen att ekonomiskt och militärt bistånd var en billigare metod för att uppnå Förenta staternas politiska mål, än direkt insats av amerikanska väpnade styrkor. Kissinger påminde kongressen om att USA var ”moraliskt och politiskt” bundet till regimen i Saigon. Om Förenta staterna misslyckades i sin politiska målsättning, förklarade han, ”kommer detta att ha en katastrofal inverkan för våra intressen”, långt utöver Indokinas gränser. Ekonomiskt och militärt bistånd till Thieuregimen var av detta skäl ”i Förenta staternas eget vitala intresse”. Thieu förklarade å sin sida, att han skulle tillhandahålla vietnamesiskt blod om USA svarade för dollar och vapen.

Ekonomins sammanbrott under Thieu

Det var inte bara det militära bakslaget vid Ben Cat som var den omedelbara anledningen till denna omsorg för ekonomin i Sydvietnam. Med tillbakadragandet av de amerikanska trupperna började hela grundvalen för den nykoloniala politiken rasa samman. Ytterligare omkring 160 000 arbetare förlorade sina jobb och regimen förlorade mellan tre och fyra miljoner dollar i direkta inkomster. Den importberoende ekonomin drabbades hårt av prishöjningar på bränsle och råvaror, samt den minskade köpkraften i samhället. I april 1974 hade omkring 50 procent av de inhemska företagen lagt ner verksamheten och arbetslösheten steg till 50 procent av den arbetsföra befolkningen i vissa städer, bl a Da Nang.

Statens budgetunderskott ökade i samma takt som biståndet uteblev eller minskade. Penningmängden i cirkulation hade 1966 varit 51 miljarder piastrar, men hade i januari 1973 ökat till omkring 202 miljarder. Mellan januari 1973 och juli 1974 devalverades valutan 15 gånger. Kursen, som 1965 varit 35:1 i förhållande till dollarn, var i januari 1974 560:1 och i början av 1975 630:1. Priserna på nödvändiga varor ökade kraftigt. Befolkningen drabbades skoningslöst av denna utveckling och den politiska mobiliseringen och organisationen kring krav på demokratiska fri- och rättigheter, fred, bröd och arbete utvecklades mycket snabbt i städerna.

Från politisk kamp till väpnad kamp och allmän resning – hösten 1974 till våren 1975

Under tiden mellan juli och augusti återtog revolutionen 160 militärposterings utefter kusten söder om Da Nang. Baserna vid Da Nang och Bien Hoa lades under artillerield och befolkningen i provinserna i norr reste sig och sopade undan lokala posterings som upprättats efter januari 1973. Den 8 oktober kungjorde PRR i en deklaration sina omedelbara krav: att USAs militära inblandning och intervention i Sydvietnam omedelbart skulle upphöra och att Nguyen Van Thieu och klickens kring honom skulle störtas. På så vis skulle de två huvudsakliga hindren för att lösa de politiska problemen avlägsnas. Samma månad förklarade Vietnam Courier i en ledande kommentar, att situationen i söder började ”få konkret form”. Den militära utvecklingen vid Ben Cat hade ”markerat en kvalitativ försvagning av marionettstyrkorna i förhållande till befrielsestyrkorna”.

I december inledde befrielsestyrkorna – i kombination med resningar – offensiva operationer i provinsen Phuoc Long utefter väg 14 nordväst om Saigon. Den 6 januari erövrades provinshuvudstaden Phuoc Binh. Thieuregimen svarade genom att mellan den 6 och 9 januari sända in flyget för bombning av Loc Ninh och andra områden och i Washington protesterade regeringen genom sin not av den 11 januari. Från Subic Bay på Filippinerna avseglade hangarkryssaren USS Enterprise mot okänd destination och den 14 januari lämnade USS Midway och sjunde flottans flaggskepp Oklahoma City hamnen i Yokosuka i Japan.

Mellan den 5 och 9 mars skar PLAF av väg 14 som går i nord-sydlig riktning över centrala höglandet, väg 19 från Quy Nhon till Pleiku och väg 21 till Buon Me Thuot. Kommandot på centrala höglandet sände förstärkningar från Buon Me Thuot för att förstärka styrkan vid Pleiku och för att öppna väg 19. Den 10 mars angrep då revolutionens väpnade styrkor Buon Me Thuot.

Inom två dagar hade Buon Me Thuot intagits och de förstärkningar som sänts utefter väg 21 hade krossats. Detta slag innebar att Kontum och Pleiku, liksom vägarna 19 och 21 till kusten var öppna för angrepp. Thieu försökte omgruppera styrkorna närmare kusten, men revolutionens styrkor var snabbare och mellan den 17 och 19 mars krossades alla styrkor i området. Efter bara 13 dagar hade Saigonstyrkorna på centrala höglandet krossats eller drivits på flykten. Den 23 mars startade den omfattande attacken mot försvarsringen runt Hue och samtidigt som befolkningen på morgonen den 25 reste sig, trängde revolutionens väpnade förband in i staden. På eftermiddagen den 26 var striderna över i hela provinsen.

Två dagar efter segern vid Hue gick revolutionens styrkor till angrepp mot Da Nang – Sydvietnams näst starkaste militära befästning, som försvarades av 100 000 elitenheter. På morgonen den 28 mars lades artillerield över flygfälten och hamnen i Da Nang. Detta var signalen för arbetarna i staden att gå till aktion och bilda grupper för att skydda maskiner och transportmedel. Befolkningen bildade folkkommittéer, började avvärpa soldater och beväpna sig själva. På morgonen den 29 intog de väpnade styrkorna flygfältet och klockan tre på eftermiddagen var hela staden befriad.

I denna situation gjorde revolutionens ledning en utvärdering av situationen: ”Fienden var på randen till fullständigt sammanbrott. Revolutionen i Sydvietnam trädde in i en fas kännetecknad av ett stort språng framåt... Vi koncentrerade våra styrkor maximalt...och inledde den historiska Ho Chi Minh kampanjen.”

Huvudsakliga källor:

”*Bombing as a Policy Tool in Vietnam*”: Committee on Foreign Relations, US Senate, oktober 1972.

Ekberg, S: "United States Military Methods of Warfare – US Government Strategy and Policy in Indochina", maj 1972.

Ekberg, S: "Terror mot folk och natur", i "Tålmodets triumf", Prisma 1973.

Vo Nguyen Giap: "The Liberation War in South Vietnam", Vietnamese Studies nr 8 (1966).

Vo Nguyen Giap-Van Tien Dung: "A New Development of the Art of Leading Revolutionary War", Vietnam Courier nr 39-40 1975

Nguyen Xuan Lai: "Agrarian Reform in South Vietnam", Vietnam Courier nr 34 1974.

Litthauer, R m fl: "The Air War in Indochina", Cornell University Air War Study Group, Boston 1972.

Stavins, R m fl: "Washington Plans an Aggressive War", Random House 1971.

Nguyen Duy Trinh: "30 Years of Diplomatic Struggle", Vietnam Courier nr 43 1975.

Nguyen Khac Vien: "The Long Resistance (1858-1975)", Hanoi 1975.

Vietnam Courier nr 37: "Fifty-Five Days of Offensive and Uprising", 1975.

Nhan Dan 1972 – översatt i Kommentar nr 1/1973.

Kommentar 4/77 (sid 25-31)

Den vietnamesiska revolutionen, del 5: Allt för produktionen! Allt för det socialistiska uppbygget!

Vietnam är återförenat. Men krigets sår är ännu djupa. Hela folket måste mobiliseras för återuppbyggnadsarbetet och för arbetet att bygga socialismen i hela Vietnam.

Sven Ekberg redogör, med utgångspunkt från det Vietnamesiska Kommunistpartiets fjärde kongress i december 1976, för de stora problem det vietnamesiska folket idag står inför. I den första av två artiklar tar han upp den politiska rapport som lades fram inför kongressen, samt den ekonomiska planen, femårsplanen 1976-1980. Den andra artikeln kommer att behandla partiets organisation, samt utrikespolitiken.

Under denna stolta paroll går det vietnamesiska folket åter till strid. Till kamp mot alla rester av det gamla samhällets orättvisor, okunnighet, vidskepelse och efterblivna förhållanden. Mot efterblivna förhållanden inom jordbruk och industri för att skapa en materiell grundval för det nya livet. För att skapa nya sociala förhållanden som ger människorna möjlighet att samverka för att skapa en värdigare tillvaro.

Partiet, massorganisationerna och hela befolkningen skall utbilda sig och sina barn till samhällsmedvetna människor med förmåga att ta ansvar för sin tillvaro och lägga en stabil grund för kommande generationer. Det vietnamesiska folket skall nu genomföra de sociala, tekniska och vetenskapliga revolutionerna för att skapa ett samhälle som blir

"ett uttryck för deras fria verksamhet. De objektiva, främmande makter som tidigare behärskat historien kommer under människornas egen kontroll. Först från denna stund kommer människorna fullt medvetet att själva göra sin historia, först nu kommer de samhälleliga krafter som de satt i rörelse att till överväldigande delen och i en ständigt större utsträckning få de av människan önskade verkningarna. De är mänsklighetens spräng ur nödvändighetens rike in i frihetens."

Engels F "Anti-Dühring"

Vägen dit är lång, men de första stegen har redan tagits i Vietnam. I september 1960 samlades Vietnams Arbetareparti sin tredje nationella kongress och beslutade då att samtidigt genomföra den socialistiska revolutionen i norra Vietnam och den folkliga demokratiska revolutionen i söder för att helt befria landet från nykolonialt beroende. Drygt sexton år senare, i december 1976, samlades 1 008 delegater som företrädde partiets 1 550 000 medlemmar till den fjärde nationella kongressen för att sammanfatta och utvärdera kampens resultat och partiets erfarenheter. Kongressen fattade också beslut om den framtida inriktningen av arbetet på att skapa ett nytt samhälle. Beslutet att återge partiet namnet *Vietnams Kommunistiska Parti*, uttrycker partiets beslutsamhet att bygga socialismen för att sedan gå vidare mot det kommunistiska samhället.

Kongressdelegaternas diskussioner och beslut utgick från flera omfattande rapporter, bl a:

1. *Centralkommitténs politiska rapport* som presenterades av partiets sekreterare *Le Duan*. Denna rapport hade under veckorna före kongressen diskuterats i hela partiet och inom massorganisationer som fackföreningar, kooperativ, kvinnoförbundet, ungdomsförbundet och politiska partier inom fosterländska fronten. Centralkommittén erhöll sammanlagt 28 000 förslag till ändringar och tillägg under denna omfattande diskussion på alla nivåer.

2. Den *ekonomiska 5-årsplanen* för tiden fram till 1980 presenterades av premiärminister *Pham Van Dong*. Den är främst inriktad på en utveckling av jordbruket, den lätta industrin och åtgärder för att senare bygga ut den tunga industrin.

3. Politbyråmedlemmen *Le Duc Tho* presenterade en rapport om partiets *organisation och erfarenheter*. De frågor som behandlades i denna rapport berör för marxismen centrala problem, som förhållandet mellan partiet, staten och massorganisationerna, mellan partiet och massorna. Kort sagt, frågan om folkmakten och demokratin under övergången till socialismen.

4. En rapport om den *internationella utvecklingen* och utrikespolitiken presenterades av utrikesminister *Nguyen Duy Trinh*. Partiet underströk åter sin beslutsamhet att bidra till att återupprätta enheten inom det socialistiska blocket och den kommunistiska rörelsen i världen på grundval av marxismen-leninismen och den proletära internationalismen.

I en ledande kommentar efter kongressen påpekar den vietnamesiska tidskriften *Vietnam Courier* att en av kongressens viktigaste uppgifter var frågan om garantier för det arbetande folkets rätt till kollektiv överhöghet i samhället, något som ledaren betecknade som ett "teoretiskt bidrag till socialismen".

Partiets politiska linje och den fortsatta kampen

I den slutresolution som kongressen antog konstateras att den avgörande faktorn för revolutionens framgångar varit partiets "oberoende, självständiga, korrekta och skapande politiska och militära linje". Det huvudsakliga innehållet i denna linje hade varit att samtidigt genomföra den socialistiska revolutionen i norr och den folkliga, nationella och demokratiska revolutionen i söder.

Nu är huvuduppgiften att gå vidare från en ekonomi som fortfarande grundas på produktion i liten skala till socialistisk produktion i stor skala utan att genomgå ett kapitalistiskt stadium av utveckling. Den första förutsättningen för att genomföra denna uppgift är att "upprätta och ständigt stärka den proletära diktaturen, att förverkliga och ständigt främja det arbetande folkets rätt till kollektiv överhöghet".

Utländska delegationer vid fjärde partikongressen

Vid den fjärde partikongressen deltog 29 delegationer som företrädde kommunist- och arbetarpartier, samt nationella befrielseörelser. I *Viet Nam Courier* nr 56 publicerades följande officiella lista:

Sovjetunionens Kommunistiska Parti
 Det Laotiska Folkets Revolutionära Parti
 Franska Kommunistpartiet
 Tysklands Socialistiska Enhetsparti
 Kubas Kommunistiska Parti
 Polens Förenade Arbetarparti
 Tjeckoslovariens Parti
 Ungerns Socialistiska Arbetarparti
 Det Mongoliska Folkets Revolutionära Parti
 Koreas Arbetarparti
 Bulgariens Kommunistiska Parti
 Rumäniens Kommunistiska Parti
 Albanska Arbetets Parti
 Italiens Kommunistiska Parti
 Japans Kommunistiska Parti
 Förenta staternas Kommunistiska Parti
 Spaniens Kommunistiska Parti
 Portugals Kommunistiska Parti
 Chiles Kommunistiska Parti
 Sydafrikas Kommunistiska
 Englands Kommunistiska Parti
 Finlands Kommunistiska Parti
 Tysklands Kommunistiska Parti
 Vänsterpartiet Kommunisterna
 Kanadas Kommunistiska Parti
 Mexikos Kommunistiska Parti
 PLO
 MPL,A
 FRELIMO

Den långsiktiga ekonomiska politiken bygger enligt resolutionen på:

en prioritering av en ”rationell utveckling av tung industri på grundval av jordbrukets och den lätta industrins utveckling+)

- att över hela landet skapa en industriell-agrar struktur
- att samtidigt utveckla den centrala och de regionala ekonomierna och att samordna den centrala med de regionala ekonomierna till en enhetlig nationell struktur
- att kombinera utvecklingen av produktivkrafterna med a skapa och förbättra nya produktionsförhållanden, och
- att utifrån principen om socialistisk internationalism stärka samarbetet med och det ömsesidiga biståndet mellan de socialistiska länderna, att samtidigt utveckla ekonomiska förbindelser med andra länder och då ”bestämt slå vakt om vårt oberoende och suveränitet”.

Den viktigaste omedelbara uppgiften är att koncentrera alla krafter för att åstadkomma ”ett språngartat framsteg inom jordbruket”, att utveckla skogsbruk, fiske och lätt industri för att gradvis tillgodose hela landets behov av livsmedel och dagligvaror, samt råvaror till industrin och för export. Den befintliga produktionskapaciteten skall under de närmaste åren utnyttjas helt och fullt (jfr Le Duans rapport). Den centrala åtgärden för att höja produktiviteten är en rationell omfördelning av arbetskraft och materiella resurser över hela landet. Samtidigt måste nya strukturer skapas inom jord bruket och industrin. En vidare utveckling av den tunga industrin skall samtidigt förberedas.

I kongressens slutresolution formuleras den politiska linjen i allmän form. Med utgångspunkt från rapporterna skall vi i det följande granska mer i detalj denna linje på några viktiga områden.

Den politiska rapporten

Le Duan förklarade inför kongressen att kampen mellan socialismens och kapitalismens krafter i världen är hård och mycket komplicerad. I denna situation står den vietnamesiska revolutionen inför uppgiften att bygga socialismen. Den socialistiska revolutionen i Vietnam måste därför vara ”en mycket medveten process”. För att garantera det arbetande folkets kollektiva överhöghet måste den sociala, den tekniska och den kulturella revolutionen genomföras samtidigt. Bara på denna grundval kan en ny medvetenhet utvecklas.

Le Duan påpekade att den ekonomiska politiken varit framgångsrik i den meningen att 95,5 procent av den totala industriproduktionen och 97 procent inom jordbruket i norra Vietnam nu kommer från de statliga och kooperativa sektorerna. Inom jordbruket har den genomsnittliga avkastningen per hektar och skörd ökat från 1,9 ton under tiden 1955-60 till 2,18 ton under tiden 1971-75. Med två skördar per år innebär detta en avkastning på omkring 4,4 ton per hektar.

Men den materiella och tekniska grunden för ekonomin fortfarande outvecklad och av det skälet har de nya produktionsförhållandena i norr inte stabiliserats. Den tunga industrin förmår ännu inte tjäna som bas för den nationella ekonomin och jordbruket har inte kunnat tillfredsställa befolkningens behov av livsmedel eller industrins av råvaror. På grund av att arbetskraften inte är fördelad på ett rationellt sätt har produktiviteten inte ökat i förhållande till befintliga resurser.

De främsta orsakerna till dessa svårigheter, förklarade *Le Duan*, är outvecklade produktionsförhållanden och sviterna efter ett långt och förödande krig. Men även brister i den ekonomiska ledningen, i statsförvaltningen och i partiet har bidragit till denna situation. Många av kadreerna har inte insett det riktiga förhållandet mellan den sociala och materiella revolutionen, mellan utvecklingen av nya förhållanden inom produktionen och nya produktivkrafter i form av modern teknik och teknologi.

Förlusterna av kadreer under kriget innebär ytterligare svårigheter. Dessa förluster var betydande, ja till och med fruktansvärda. *Le Duc Tho* påpekade att ”hundratusentals kadreer och medlemmar” i partiet dog eller försmäktade i fängelsehålor under den långa kampen.

För att råda bot på bristerna krävs beslutsamhet i arbetet att organisera och befästa proletariats diktatur och att fullständigt utnyttja och befästa det arbetande folkets rätt till kollektiv överhöghet i samhället. Bara under dessa förutsättningar kan människornas skapande energi och handlingskraft frigöras för en rationell och snabb ökning av den sociala produktionen. Vidare måste den sociala, den tekniska och den kulturella omdaningens ytterligare utvecklas:

”Människan är en produkt av sociala förhållanden. Bara genom det sammanlagda resultatet av de tre revolutionerna och genom kamp och arbete kan människan omvandla sig själv och gradvis utvecklas till den nya människan.”

Även i söder är den omedelbara uppgiften att planera en rationell organisation och omfördelning av produktionsmedlen och arbetskraften. Bondeföreningarna måste stärkas, arbetslag för ömsesidigt bistånd i produktionen organiseras och försöksverksamhet med kooperativ inledas.

Den ekonomiska planen 1976-1980

Under åren 1975 och 1976 fördelades investeringarna så att omkring 41 procent gick till industrin, 17,5 procent till jordbruket och 17-18 procent till transportsektorn.

Av de 30 miljarder dong som avsatts för investeringar under tiden fram till 1980 skall 35 procent gå till industrin, medan jordbrukets andel har ökat till 30 procent. Målet inom jordbruket är att 1980 producera 21 miljoner ton spannmål, samtidigt som odlingen av sötpotatis, grönsaker, bönor och andra grödor utvidgas. Industrigrödor som sockerrör, bomull, naturgummi, jute, kaffe, the och medicinalväxter skall odlas i särskilt lämpliga regioner. Inom den lätta industrin skall produktionen av textil uppgå till 450 miljoner meter, papper till 130,000 ton och socker till 220,000 ton eller något mer.

Planen kännetecknas alltså i första hand av *en satsning på jordbruket och den lätta industrin*. Jag skall kort kommentera bakgrunden till denna prioritering.

Den tunga industrin skall tjäna jordbruket

I april 1974 uppgick befolkningen i norra Vietnam till 23 780 000 personer, vilket innebar en befolkningsökning med 7 870 000 sedan 1960. Två tredjedelar av befolkningen har fötts efter 1945. Detta är en stor tillgång på sikt, men innebär också att produktionen av livsmedel knappt har hållit takten med befolkningens tillväxt. Med återföreningen av landet 1976 uppstod en ny situation. Befolkningen i hela Vietnam beräknas nu till omkring 55 miljoner människor, och av dessa är omkring 22 miljoner i arbetsför ålder.

Målet med de ökade investeringarna i jordbruk och lätt industri är därför att öka produktionen av spannmål och dagligvaror för befolkningen. Samtidigt är jordbruket en marknad för den tunga industrins produkter och skall förse den lätta industrin med råvaror som bomull, jute, socker, hudar, tobak osv.

”En del kamrater,” sade Pham Van Dong, ”kanske oroar sig över att vi skulle försumma tung industri genom att koncentrera våra krafter på att utveckla jordbruket och andra branscher.” Han tillbakavisade sådana farhågor. Vår politik, förklarade han, innebär att den tunga industrin huvudsakligen inriktas på att tjäna jordbruket. En snabb utveckling av jordbruk, skogsbruk, fiskerinäring och lätt industri för produktion av konsumtionsvaror kommer att erbjuda en grund för en snabb utveckling av tung industri. Men Pham Van Dong lämnade inte något utrymme för illusioner beträffande svårigheterna:

”En rad brådskande problem med avgörande betydelse kommer således att lösas under denna femårsplan. Samtidigt kommer en rad nya och än större problem att uppstå, som kräver en lösning under den nuvarande planen liksom under de följande åren.”

Den tekniska revolutionens grund och dynamik

Målet för 1980 är att producera 300,000 ton valsat stål och att förbereda en ökning av kapaciteten med ytterligare 250,000 ton per år.

Samtidigt som stålindustrin är ryggraden i den tunga industrins utveckling, är verkstadsindustrin den dynamiska sektorn i den tekniska revolutionen. Verkstadsindustrin svarade 1975

för 20 procent av den totala industriproduktionen. 80 procent av denna produktion var då maskiner av olika slag, främst maskiner och redskap för jordbruket: dieselmotorer, traktorer, mekaniska pumpar för bevattning och andra jordbruksmaskiner och redskap. Under femårsplanen erhåller verkstadsindustrin prioritet.

För utvecklingen av jordbruket är elektriciteten detsamma som riset för befolkningen. Lenins tes om socialismen på landsbygden som ”sovjeter+elektrifiering” var inte någon tom fras utan speglar den omvälvning i människornas tillvaro som följer med elektricitetens intåg på landsbygden. 1957 var produktionen av elektricitet bara 70 miljoner kilowattimmar. 1960 hade den nått 162 miljoner kwh, och efter omfattande utbyggen under den första femårsplanen nådde den 1965 600 miljoner kwh. Under USAs våldsamma bombangrepp mot samhället i norr drabbades kraftverken hårt. Trots väldiga ansträngningar att hålla produktionen i gång gick den ner till 300 kwh 1967. Efter 1968 reparerades anläggningarna och nya började byggas. Produktionen steg till 740 miljoner kwh 1971 och till 1,440 miljoner under 1975. Under den nuvarande femårsplanen skall den ökas till 5 miljarder kilowattimmar. Fördelningen av elförbrukningen och arbetskraften mellan industri och jordbruk ger en grov uppfattning om utvecklingen mellan 1960 och 1973/74 i norra Vietnam:

Förbrukning av elektricitet och fördelning av arbetskraften i norra Vietnam 1960-73/74.

	Förbrukning av elektricitet (%)		Fördelning av arbetskraften (%)	
	1960	1973	1960	1974
Jordbruk	2,6	19,1	83	67
Industri	65,4	61,3	7	11

Övergången till socialism: några problem

Under övergången till socialismen i ett samhälle kännetecknat av en outvecklad ekonomi står revolutionen inför ett antal betydande teoretiska och praktiska problem. I diskussionen om socialismen har dessa ofta erhållit en ensidig behandling. Vi skall därför ge en kort teoretisk redogörelse för frågorna och förklara hur de konkret uppträder i Vietnam.

Den revolutionära kampen för nationellt oberoende skapar sociala och politiska förhållanden som medger en utveckling mot socialism. Men i samhällen där revolutionen segrat på grundval av en allians mellan arbetarklassen och bönderna, där bönderna utgör en majoritet av befolkningen och där produktionen inom jordbruket är outvecklad, finns det bestämda politiska och ekonomiska begränsningar för utformningen av politiken. I ett tal om proletarietets diktatur och arbetarklassens ledande roll förklarade Le Duan 1961, att vi med

”arbetarklassens ledande roll inte bara menar utformningen av linjen och politiken, utan först och främst utövandet av verklig styrka, den styrka vi verkligen besitter. Men var finner vi denna styrka? Huvudsakligen hos bönderna som utgör den största och huvudsakliga revolutionära kraften i vårt land. Vår linje och vår politik härstammar ur proletarietets parti, men vår verkliga styrka kommer från bönderna.”

Den politiska förutsättningen för en utveckling mot socialismen är därför att bibehålla alliansen mellan arbetare och bönder. Resurser för att bygga ut den tunga industrin kan av detta skäl inte skapas på böndernas bekostnad, genom hård beskattning eller en prispolitik som missgynnar bondebefolkningen. Dessa resurser måste skapas genom en ökning av produktiviteten i såväl jordbruket som industrin. En ökning av finansiella resurser, förklarade Le Duan inför kongressen, ”kan bara vara följderna av produktionens expansion och ökning av

den sociala arbetsproduktiviteten.” Denna politik syftar till en balanserad utveckling av förhållandet mellan industri och jordbruk, mellan den tekniska och sociala revolutionen på landsbygden, mellan statliga och kollektiva egendomsformer. I Vietnam kommer alla dessa motsättningar till uttryck på distriktets nivå, något vi snart skall återkomma till.

Men varför är utvecklingen av en tung industri grunden för en oberoende ekonomi och socialismen?

Utveckling och reproduktion av sociala förhållanden

För att människorna i ett samhälle skall kunna frigöra sig från undernäring, sjukdom och okunnighet krävs att de i sin samhällsliga produktion tillverkar mer livsmedel, dagligvaror och bostäder och att hälsovård och utbildning utvecklas. I ett underutvecklat samhälle förutsätter detta en kraftig ökning av arbetskraftens produktivitet. Detta kräver i sin tur att bättre redskap och verktyg anskaffas och att produktionen organiseras för att tillgodose dessa behov.

En hel del kan åstadkommas genom att produktionsmedel som jord, redskap och boskap fördelas och organiseras mer rationellt. Men i full utsträckning kan det bara ske genom en samtidig omvandling av produktionsförhållandena inom ramen för en större arbetsdelning och samverkan, till exempel i form av kooperativ.

En förutsättning för att dessa landvinningar skall bli bestående och utvecklas är att dessa nya sociala förhållanden kan reproduceras i större skala. Detta problem har två sidor: å ena sidan frågan om politiska och ekonomiska förhållanden till omvärlden och å den andra problemet beträffande reproduktionen av nya produktionsförhållanden.

Den första förutsättningen för en självständig ekonomisk utveckling är det politiska oberoendet. Men grunden för detta oberoende måste vara en ekonomi som är relativt oberoende i den meningen att den kan reproducera sina egna ekonomiska, sociala och kulturella betingelser. För att klart förstå detta måste vi komma ihåg att det är summan av samhällets produktionsförhållanden som utgör dess grundval, den ekonomiska strukturen. Men för att en social struktur skall kunna bestå och utvecklas måste dessa förhållanden ständigt reproduceras, i enkel eller utvidgad skala. Det kapitalistiska produktions sättet, förklarade Marx, ”producerar inte bara de materiella produkterna, utan reproducerar ständigt de produktionsförhållanden i vilka dessa produceras.” Detta sker i produktionsprocessen, som inte bara producerar varor och mervärde, utan producerar och reproducerar de kapitalistiska förhållandena: kapitalister å den ena sidan och lönearbetare å den andra. Med en ekonomisk struktur förstår vi således ett antal sociala förhållanden, som ständigt reproduceras på grundval av och genom produktionsprocessen.

För att befästa det politiska oberoendet krävs därför de verk tyg, maskiner och andra produkter som behövs för att reproducera produktionens betingelser. Dessa måste tillverkas av den tunga industrin inom landet eller köpas utifrån, utan att det politiska oberoendet undergrävs genom omfattande skuldsättning. Den ekonomiska politiken för att bibehålla det politiska oberoende måste därför inriktas på utveckling av den tunga industrin. Samtidigt tjänar den tunga industrin reproduktionen av de nya sociala förhållandena genom att producera verktyg och redskap kring vilka dessa organiseras och utvecklas. Det politiska oberoendet och utvecklingen av socialistiska förhållanden i produktionen sammanfaller således med frågan om den sociala reproduktionen och den tunga industrins roll i denna utveckling. Vid en jordbrukskonferens i augusti 1974 förklarade Pham Van Dong att produktionsmedlen och den tekniska utrustningen inom jordbruket utgjorde

”de mest dynamiska och revolutionära faktorerna. De driver produktionens utveckling framåt och under socialismen främjar de stabilisering, konsolidering och förbättring av de socialistiska

produktionsförhållandena. På motsvarande sätt kräver de socialistiska produktionsförhållandena att produktivkrafterna ytterligare förstärks, vilket sedan utgör en grundval för ytterligare utveckling av produktionsförhållandena.”

Revolutionen på landsbygden

På landsbygden i Vietnam kommer den sociala, den tekniska och den kulturella revolutionen till konkret uttryck på distriktets nivå, det vill säga en enhet med omkring 40,000 människor, som brukar omkring 10,000 hektar jord. Det är på denna nivå, förklarade Le Duan

”som jordbruk förenas med industri, bönder med industriarbetare, bondebefolkningen med staten, den kollektiva ekonomin med den nationella ekonomin. Distriktet är basnivån för att genomföra de tre revolutionerna, för att bygga den nya regimen, den nya ekonomin, den nya kulturen och nya människan på landsbygden, och att garantera befolkningens materiella och kulturella tillvaro.”

Eller för att uttrycka samma sak i en mer allmän form: på distriktets nivå uppträder klasskampen konkret. Här koncentreras alla de problem som måste erhålla sin lösning för att utvecklingen till socialismen skall vara möjlig. På den nationella nivån uppträder samma problem som debatt om investeringarnas fördelning, prispolitiken och inrikes handel. I den politiska rapporten formulerade centralkommittén den nuvarande prispolitiken som

”ett korrekt förhållande mellan priser på jordbruksprodukter och priser på industriprodukter i syfte att stimulera böndernas entusiasm för produktion och snabbt utveckla jordbruket till socialistisk produktion i stor skala.”

Den nya jordbrukspolitiken

Beslutet att utvidga produktionsförhållandena inom jordbruket från de enskilda kooperativen till distrikten grundas på erfarenheterna under sextioalet.

I slutet av sextioalet konstaterade centralkommittén att kooperativen på landsbygden visserligen utgjorde socialistiska enheter men att de fortfarande fungerade mer eller mindre oberoende av varandra och hade en ”skråkaraktär”. Förhållandet mellan kooperativen och mellan kooperativen och den nationella ekonomin var bristfälliga. Även inom kooperativen fungerade ibland arbetsbrigader mer eller mindre som självständiga enheter och samarbetet var outvecklat.

Konkret kan vi illustrera saken på följande vis. Under sextioalet investerade staten i produktion av traktorer, moderna redskap och utbildning av tekniker för jordbruket. Kooperativen måste betala för att utnyttja tjänsterna från de statliga traktor- och maskinstationerna. Många kooperativ fann det då mer lönsamt att använda manuell arbetskraft och dragdjur eftersom utgifter för detta var utgifter inom kooperativen. Här uppträdde således en skarp motsättning mellan den statliga och den kooperativa egendomsformen, mellan den nationella ekonomin och det lokala kooperativet.

Men om vissa kooperativ specialiserar sig på odling av grödor för industrin eller export och andra specialiserar sig på produktion av ris och livsmedel så ökar dess inkomster i pengar. Samtidigt innebär specialisering och odling i större skala att mekanisering blir en teknisk nödvändighet. Eller med andra ord, en ökad arbetsdelning och specialisering inom och mellan kooperativen gör användningen av t ex traktorer både nödvändig och lönsam.

Dessa frågor behandlades vid jordbrukskonferensen i augusti 74. Le Duan förklarade då att politiken syftade till att ”genom själva produktionsprocessen organiskt förbinda varje kooperativ med andra kooperativ och med den statliga ekonomin”.

Denna utveckling sker på distriktets nivå. Här ligger revolutionens centrum i Vietnam och till denna utveckling skall vi återkomma för att konkret beskriva förändringarna för de människor som lever och omdanar sitt samhälle och sin tillvaro på Vietnams jordar.

Vietnam och revolutionens möjligheter

Den vietnamesiska revolutionen står idag inför väldiga svårigheter. Många av de åtgärder som vidtas idag och som kommer att beslutas i framtiden kan till en början verka svåra att förstå för en del kamrater. Men det finns inga skäl till pessimism om det vietnamesiska partiets och det vietnamesiska folkets beslutsamhet och förmåga att lösa dessa problem.

Vi vill kraftigt understryka att en förståelse av denna politik måste utgå från en klar insikt om de konkreta problemen och vilka verkliga alternativ som finns. Så till exempel är den nuvarande politiken med den kraftiga satsningen på jordbruket bara begriplig mot bakgrund av landets återförening 1976, en situation som innebär omedelbara svårigheter men som på sikt medger väldiga möjligheter.

Kunskap om utvecklingen i Vietnam kan bidra till att påvisa vad som är möjligt, men också vilka begränsningar den konkreta sociala, ekonomiska och politiska situationen sätter i olika perioder. Detta är av särskild vikt eftersom samma eller mycket likartade problem samtidigt uppträder för revolutionärerna i Vietnam, Angola, Moçambique, Guinea Bissau och på Kuba. Det vill säga i samhällen med skiftande historiska erfarenheter men med ett gemensamt mål.

Huvudsakliga källor:

1. Engels F, "Anti-Dühring", Arbetarkultur 1971
2. General Resolution of the Fourth National Congress of the Communist Party of Viet Nam, *Vietnam Courier* Nr 56, januari 1977
3. Le Duan, "Outline of the Draft Political Report of the Central Committee of the Viet Nam Workers Party to the Fourth Party Congress", *Vietnam Courier* Nr 55, december 1976
4. Pham Van Dong, "Main Orientation, Tasks and Targets of the Second Five-Year Plan (1976-1980), Report of the Party Central Committee to the Fourth National Congress", Hanoi, december 1976
5. Le Duc Tho, "Our Party Building Work", *Vietnam Courier* Nr 56, januari 1977
6. Le Duan, "We must foster new thought to build socialism", tal till kadrer den 10 mars 1961
7. Marx K, Kapitalet, tredje boken, Cavefors/Clartd 1973 samt Kapitalet, första boken, Cavefors/Clartd 1970.
8. Le Duan—Pham Van Dong, "Towards Large-Scale Socialist Agricultural Production", Hanoi 1975

Ur *Kommentar* 10/77

Den vietnamesiska revolutionen, del 6: Proletär diktatur och internationalism

Hur ska de vietnamesiska arbetarna garanteras makten över produktionsmedlen och hur kan staten förbli "en folkets stat"?

Med utgångspunkt från några av de viktigaste rapporterna till det vietnamesiska kommunistpartiets fjärde kongress i december 1976 diskuterar Sven Ekberg dessa centrala frågor. Han redogör också för Vietnams utrikespolitik och dess historiska grunder. Avslutningsvis följer en genomgång av de ekonomiska problem som föranlett Vietnam att välkomna utländskt privatkapital till landet.

När revolutionskriget förts till seger, när reaktionens styrkor har kastats tillbaka, när den politiska makten har säkrats av de revolutionära klasserna, då inträder en period av social revolution. Medan den borgerliga revolutionen befriade borgerliga egendomsförhållanden från feodala skrankor, öppnar den proletära revolutionen dörren för en omdaning av samhället på grundval av gemensam egendom. Men den sociala revolutionen är inte begränsad till detta. Inom ekonomin, förklarade *Le Duan*, har revolutionen av produktionsförhållandena tre sidor, ”makten över produktionsmedlen, över den ekonomiska ledningen och över fördelningen av arbetets produkter”. Liksom den borgerliga demokratin var en politisk nödvändighet för en fri utveckling av privata egendomsförhållanden, är den sociala demokratin nödvändig för en rationell utveckling av samhället på grundval av gemensamma egendomsförhållanden i olika former. Den sociala utvecklingen sker därför samtidigt som en ny politik utvecklas i den proletära diktaturens form.

Proletär diktatur och demokrati

I denna utveckling uppträder ett problem mellan partiets organisation och roll i kampen för den politiska makten å den ena sidan, och demokratins utveckling i det samhälle som träder fram ur revolutionens födslovånder å den andra. Hela detta problem kretsar kring frågan om att bibehålla arbetarnas ledning inom den politiska allians som utgör grunden för samhällsutvecklingen under övergången till socialismen.

Denna fråga måste lösas genom en kombination av ekonomiska och politiska medel. På det politiska området måste därför institutioner och garantier skapas för att det arbetande folket skall kunna utforma sin tillvaro och sin framtid. Det vietnamesiska partiet kallar denna demokrati ”det arbetande folkets kollektiva överhöghet”. Befolkningens rättigheter som kollektiv, förklarade *Le Duc Tho* inför partikongressen, måste vila på ett korrekt förhållande mellan partiet, statsmakten och befolkningen, där partiet har den ledande rollen, staten den verkställande och det organiserade folket genom sina massorganisationer utövar sina rättigheter som kollektiv.

Vid den fjärde partikongressen i december 1976 presenterade *Troung Chinh* rapporten om den proletära staten och socialismen. Det arbetande folkets rättigheter som kollektiv, sa han ”är förutsättningen för att samla de breda massorna kring arbetarklassen, mobilisera befolkningens gränslösa styrka och genomföra vår socialistiska omdaning”. Den sociala demokratin är således en förutsättning både för att bibehålla enhet mellan arbetare och den övriga arbetande befolkningen och för att främja hela befolkningens handlingskraft i den gemensamma uppgiften.

Det vietnamesiska partiet ser staten som ett verktyg, som ett medel för att omdana samhället. I den politiska rapporten förklarade centralkommittén, att samtidigt som staten måste stärkas så ”måste nödvändiga åtgärder vidtas för att staten skall förbli en folkets stat”. Nationalförsamlingen och folkråden har till uppgift att övervaka statens verksamhet och därför måste både nationalförsamlingen och folkråden på olika nivåer förstärkas. Samtidigt måste befolkningens rätt att i sin tur ”kontrollera och också avsätta sina valda delegater garanteras”.

I enlighet med den författning som håller på att utarbetas skall medborgarna utnyttja sina rättigheter för att bekämpa felaktiga åtgärder som vidtas av statliga myndigheter. Anställda i staten förväntas att ovillkorligen tjäna befolkningen. Alla former av dagdriveri, förskingring, tagande av mutor, egenmäktigt förfarande, arrogans och byråkratiska fasoner skall bekämpas, och praktiska åtgärder ”måste vidtas för att förhindra att statsanställda utvecklas till en privilegierad klass”.

VIETNAMS KOMMUNISTISKA PARTI**Partisekreterare:** Le Duan**Medlemmar i politbyrån:**

- 1 - Le Duan
- 2 - Truong-Chinh
- 3 - Pham Van Dong
- 4 - Pharn Hung
- 5 - Le Duc Tho
- 6 - Vo Nguyen Glan
- 7 - Nguyen Duy Trinh
- 8 - Le Thanh Nghi
- 9 - Tran Quoc Hoan
- 10 - Van Tien Dung
- 11 - Le Van Luong
- 12 - Nguyen Van Linh
- 13 - Vo Chi Cong
- 14 - Chu Huy Man

Suppleanter:

- 1 - To Huu
- 2 - Vo Van Kiet
- 3 - Do Muot

Centralkommitténs sekretariat:

- 1 - Le Duan
- 2 - Le Duc Tho
- 3 - Nguyen Duy Trinh
- 4 - Nguyen Van Linh
- 5 - To Huu
- 6 - Xuan Thuy
- 7 - Nguyen Lam
- 8 - Song Hao
- 9 - Le Quang Dao

Det är massorganisationer som fackföreningar, kvinnoförbund, ungdomsförbund, kooperativ och i söder bondeföreningar som gemensamt har ansvar för befolkningens deltagande i och kontroll av statens verksamhet. De skall utgöra skolor för den fortlöpande utbildning som krävs för denna uppgift. Lagar, politiska direktiv och regler måste utformas för att garantera dessa organisationer "rätten att kritisera statsförvaltningens verksamhet" och folkråden måste bjuda in dem till sina möten. De breda folklagren skall också hålla ett öga på partiet och dess arbete. I sin rapport om partiet underströk Le Duc Tho erfarenheterna under partiets utveckling. Grunden för enheten inom partiet, sa han, var att det utvecklats på grundval av den revolutionära rörelsen och ständigt uppmanat massorna "att delta i partibygget och i övervakningen av dess verksamhet och medlemmarnas arbete och kvalitet".

Åtminstone två gånger om året, sa Tho, "måste enheterna på gräsrotsnivå ge befolkningen möjligheter att kritisera partiorganisationernas och statsmaktens arbete liksom kadrer och medlemmar på sin nivå. På den högsta nivån måste regeringen presentera sin verksamhetsberättelse och självkritik inför nationalförsamlingen. Folkkommittéerna måste presentera sina rapporter och självkritik inför folkråden, partikommittéer måste be folkråden och massorganisationerna om deras åsikter beträffande partiets ledning".

I dag pågår ett omfattande arbete för att genomföra denna väldiga uppgift, att finna former och regler för att garantera det arbetande folkets rättigheter. Dessa erfarenheter skall sedan sammanfattas i den nya författningen. Denna författning, sa Truong Chinh, skall ha karaktären av ett program för övergången till socialismen i Vietnam och samtidigt vara ”ett koncentrerat uttryck för styrkebalansen mellan klasser under en hel historisk period”.

Centralkommittén påpekade också att den socialistiska rättsordningen måste förbättras, de statliga myndigheternas verksamhet regleras och institutionaliseras liksom medborgarnas rättigheter och skyldigheter. Statens makt är bara verklig makt, sa Truong Chinh ”när den har lagar och litar till laga som stöds och verkställs av befolkningen”. Och på motsvarande sätt är befolkningens rättigheter verkliga rättigheter bara ”när de är institutionaliserade genom rättsliga regler och förordningar”.

* * *

Nationalism och internationalism

1. Nationalismens historiska grunder

I den vietnamesiska historien har förhållandet mellan nationell och internationell utveckling alltid haft en avgörande betydelse för strävan att bibehålla det nationella oberoendet. Att grunda motståndet och taktiken på en analys av både den nationella och internationella utvecklingen har därför en lång tradition i det vietnamesiska samhället. Framgång i försvaret av nationen har kort sagt sammanfallit med enhet mellan bondebefolkningen och regimen inför en yttre fiende. Ledare som lyckades försvara nationens oberoende litade vidare till beväpning av befolkningen och grundade taktiken på politiska bedömningar snarare än rent militära överväganden.

Den ständiga kampen mot utländska inkräktare bidrog samtidigt till utveckling av en säregen militär tradition. Den centraliserade feodala staten införde värnplikt som grundades på en folkräkning. Under Le-dynastin var principen att ”inkalla männen när behovet uppstår och sända dem tillbaka till fälten när det upphör”. Under Tran-dynastin i på 1400-talet hette det, ”varje medborgare en soldat” och ett urgammalt folkligt talesätt avspeglar formerna för motståndet — ”när fienden kommer näste till och med kvinnorna kämpa”.

2. Internationalismens grunder i modern tid

I Vietnam var internationalismen från första början en följd av motståndet mot den franska kolonialmakten. Ockupanternas tekniska överlägsenhet ledde i Vietnam liksom i Kina till en strävan att lära utifrån, en hållning som ibland stod i motsats till grupper som hävdade att en nationell kulturell förnyelse måste vara grunden för nationens frigörelse. Dessa rörelser hade sin förankring inom utbildade skikt i samhället och bland småhandlare och köpmän som drabbades av kolonialmaktens handelsmonopol. De organiserade studieresor för ungdomar till Japan, publicerade patriotiska tidskrifter, organiserade bojkotter mot handelsmonopol och så vidare. Andra och mer spektakulära former för motstånd svarade de hemliga sällskapen för, som eldade av religiösa föreställningar utförde attentat och mord på medlöpare till de utländska inkräktarna.

Genom arbetarklassens födelse började samtidigt en mer stabil social grund utvecklas för internationalismen. Detta skedde i två perioder, tiden före första världskriget och tiden mellan 1919 och 1929, mellan Versailles-konferensen och den stora ekonomiska krisen. Mellan 1888 och 1919 investerades 490 miljoner franc i kanaler, vägar, gruvindustri och ett fåtal industrier som cement, textil, papper, sågverk, tändstickor, bryggerinäring och i söder kvarnar för beredning av ris för export.

Under samma tid byggdes ett antal smalspåriga järnvägar med tvångskommenderad arbetskraft. Men i Vietnam liksom i andra kolonier medförde järnvägen också att verkstäder för reparationer uppfördes i nära anslutning till dessa. Arbetarklassen i Vietnam började därför växa fram utmed järnvägarna, i kolgruvor, i textil- och tändsticksfabriker och vid varven i hamnstäderna. Under den följande perioden investerades 3 000 miljoner franc, främst i plantager, jord och gruvidrift. Den våldsamt ökade efterfrågan på naturgummi på världsmarknaden följdes av en våg av spekulation inom gummiproduktion. I Vietnam innebar detta att plantagernas areal ökade från 15 000 till 120 000 hektar och antalet plantagearbetare till omkring 80 000. Produktion av kol ökade från en halv miljon till två miljoner ton och arbetare i kolgruvorna till omkring 25 000.

År 1929 bestod arbetarklassen i Vietnam av omkring 86 000 arbetare inom industri, 53 000 i gruvorna, omkring 80 000 plantagearbetare och ytterligare 200 000 hantverkare i städer och byar. Men samtidigt rekryterades vietnameser också till gruvor i Laos, plantager i Kambodja, till nickelgruvorna på Nya Kaledonien, som matroser i den franska handelsflottan och under första världskriget till fabriker i Frankrike och den franska armén på Europas slagfält. Förtrycket i Vietnam innebar samtidigt att vietnamesiska studenter och nationalister sökte sig utomlands och var verksamma långt utanför Vietnam under denna tid, från Kanton i södra Kina till London och Paris, från Marseilles till Odessa vid Svarta Havet.

Propaganda och agitation för kampen mot kolonialmakten hade därför en internationell utbredning. Vietnamesiska patrioter kom av dessa skäl tidigt i kontakt med revolutionärer och organisationer i andra länder. Denna internationella utbredning och erfarenheterna hos en ung arbetarklass skapade en social och politisk jordmån för marxismen och framförallt Lenins teorier om imperialismen och teserna i den nationella frågan fann god näring. Genom *Ho Chi Minh* och unga partikadrers förmedling kunde därför grå teori växa ut och blomstra till en politik för nationell befrielse, där den nationella uppgiften samtidigt var en del av en större internationell utveckling.

3. Internationella erfarenheter 1919-1947

Några exempel kanske kan tjäna att belysa detta. Vietnams nuvarande president *Ton Duc Thang* deltog i de franska matrosernas myteri i Svarta Havet 1919, ett myteri som tvingade den franska regeringen att dra tillbaka stödet till Wrangels styrkor som i södra Ryssland stod mot röda armén, 1925 var han ledande i en hamnstrejk i Saigon som under fyra månader stoppade två franska örlogsmän på väg mot Shanghai. Som bekant var *Ho Chi Minh* med och bildade det franska kommunistpartiet. Som medlem i bondeinternationalen (Kresintern) stod han i nära kontakt med teoretiska och praktiska problem för mobilisering av bönder i olika samhällen, liksom med den omfattande debatten bland bolsjevikerna om den internationella utvecklingen efter 1924.

Med hjälp av Kominterns rådgivare i Kina, *Michail Borodin*, kunde han senare smuggla in vietnameser på militärakademien som upprättats av Komintern, Kuomintang och det kinesiska kommunistpartiet och leddes av *Chaing Kai-shek* och *Chou En-lai*. En del av dessa vietnameser kämpade efter 1927 med *Mao Tse-tung* och *Chu Te* i bergen i södra Kina och samlade värdefulla erfarenheter. I december 1927 hade *Ho Chi Minh* vidare möjlighet att på nära håll bevittna följderna av en resning i Kanton som inte var tillräckligt förberedd, liksom han tidigare från Liverpool bevittnat Påskupproret på Irland 1916 och från Moskva resningen i Tyskland i november 1924.

Tiden mellan 1941 och augustirevolutionen 1945 belyser klart hur *Ho Chi Minh* under den konkreta utvecklingen undervisade de yngre kadrerna att grunda alla betydande beslut på en konkret bedömning av både den nationella och internationella utvecklingen. De allierades landstigning i Frankrike, Japans reträtt i Stilla havsområdet och rivalitet mellan

kolonialmakterna och Förenat staterna, var alla faktorer som direkt påverkade utvecklingen och möjligheterna till en resning i Vietnam. Detta underkastades den noggrannaste analys innan politiska beslut fattades. Erfarenheterna under denna tid och den omedelbart efter, då franska, engelska, japanska och kinesiska trupper samtidigt befann sig på vietnamesisk jord, innebar nya och ibland dyrköpta erfarenheter.

Vänskapsartal mellan Vietnam och Lao

Flera viktiga avtal mellan Laos och Vietnam undertecknades den 18 juli i år i Laos huvudstad Vientiane. Ett av dessa var Överenskommelsen om Vänskap och Samarbete mellan den Socialistiska Republiken Vietnam och Laos Demokratiska Folkrepublik (gäller i 15 år och kan förlängas tioårsvis). Där förbinder sig de två staterna ”att stärka den nära solidariteten och relationerna av långvarigt samarbete inom alla områden...”

De övriga avtalen var: Den Gemensamma Deklarationen mellan Vietnam och Laos, Avtalet som fastställer de nationella gränserna mellan de två länderna och Avtalet om bilateral hjälp och lån för treårsperioden 1978 — 1980.

Samarbetet mellan Vietnam och Laos har varit mycket nära under snart ett halvsekel. De patriotiska styrkorna kämpade sida vid sida mot både de franska kolonialisterna och de amerikanska imperialisterna. Le Duan, som ingick i den vietnamesiska delegationen i Vientiane, nämnde i ett tal Truong Son-leden (känd under namnet Ho Chi Minh-leden) som ett exempel på detta samarbete. De vietnamesiska arméenhetererna i Norr följde denna led för att bekämpa angriparna i Söder. Le Duan sa att Truong Son-leden var en symbol för ”det kraftfulla stöd och den ovärderliga och mycket effektiva hjälp” som det laotiska folket bestod den vietnamesiska revolutionen.

Till stor del bekräftar dessa avtal endast det samarbete som redan existerar mellan Vietnam och Laos. Avtalet utgör dock ”ett stort historiskt bevis på den nya utvecklingen av de speciella relationerna på många områden mellan Vietnam och Laos.”, enligt den gemensamma deklARATIONEN, som undertecknades av de bägge partisekreterarna Le Duan och Kaysone Phomvihane.

I denna avtalstext sägs också att de två parterna kommer att verka för att ”varaktiga gränser av broderlig vänskap mellan de två länderna” skapas. Avsikten är inte att sudda ut gränserna eller att t ex slå samman de bägge ländernas arméer som påstått i svensk press. I den gemensamma deklARATIONEN understryks både att Vietnams och Laos oberoende ska respekteras. Dessutom förklarar de två parterna ”sitt fulla stöd till de sydostasiatiska folkens rättmätiga kamp för verkligt nationellt oberoende, demokrati, fred och neutralitet...” I texten sägs vidare att: ”De två parterna är överens om att solidariteten mellan Vietnam och Laos ska grunda sig på marxism-leninism och proletär internationalism och principen att varje part bibehåller sitt politiska oberoende för att tiofaldiga de bägge nationernas styrka och säkra en segerrik utveckling av revolutionen i de båda länderna.”

Källor: *Vietnam Courier*, aug 1977, *Bulletin du Vietnam*, sept 1977.

4. Från nationell befrielse till socialistisk revolution och en kombination av nationell befrielse och socialistisk revolution

När det vietnamesiska partiet vid sin tredje kongress i september 1960 fattade beslutet att *samtidigt* genomföra den socialistiska revolutionen i norra Vietnam och den nationella revolutionen för att befria hela landet i söder, så innebar detta att alla motsättningar som kännetecknar vår historiska epok koncentrerades i Vietnam. Den borgerliga nationella revolutionen och den socialistiska sammanföll här i både tid och rum. Detta ställde än större krav på partiets förmåga att utforma en politik på grundval av en inträngande analys av både nationella och internationella förhållanden.

Det var detta som var det säregna med den vietnamesiska revolutionen. Den blev därför ett uttryck för sociala och politiska behov, inte bara i Vietnam, utan för det arbetande folkets behov och förhoppningar i hela världen.

På grund av sina erfarenheter tar det vietnamesiska partiet i första hand fasta på nationella och internationella klassmotsättningar, och i andra hand på motsättningar mellan imperialister. Revolutionära allianser inom och mellan samhällen måste grundas på sociala klasser och skikt som historiskt måste gå framåt. I förhållande till rivalitet mellan imperialister intar vietnameserna uppfattningen att dessa skall utnyttjas till det yttersta. Den korrekta politiken är vidare att revolutionen måste inta en offensiv hållning för att splittra fienden. Detta förefaller vara de två huvudsakliga slutsatser som det vietnamesiska partiet gjort på grundval av sina erfarenheter.

5. Den nuvarande utrikespolitiken

Vid partikongressen i december 1976 gjorde *Nguyen Du Trinh* en sammanfattning av den vietnamesiska kampens betydelse och presenterade riktlinjerna för den framtida politiken. Den vietnamesiska kampen, sa han, ”var ett koncentrerat uttryck för motsättningen mellan de tre revolutionära strömningarna anförda av det vietnamesiska folket å den ena sidan och USA-imperialismen och andra reaktionära krafter å den andra”. Därför är det vietnamesiska folkets seger också en seger för alla krafter som arbetar för ”socialism, nationellt oberoende, demokrati och fred” i världen. Dessutom hade denna seger bidragit till att utveckla styrkeförhållandena till fördel för revolutionen. Försvagandet och nedgången för USA-imperialismen, sa Trinh, är ett historiskt faktum med djupgående internationella återverkningar. Detta orsakar en allmän försvagning av imperialismen och fördjupar kapitalismens allmänna kris i världen.

Kampen för fred i världen, fortsatte Trinh, måste vara förbunden med den revolutionära kampen och inriktas mot USA-imperialismen. Vietnams seger har avsevärt minskat riskerna för att imperialisterna skall provocera fram ett världskrig. Detta, sa Trinh, utgör ”ytterligare belägg för att den revolutionära kampen är det mest korrekta sättet att försvara freden i världen”.

Trinh sammanfattade principerna för Vietnams utrikespolitik i följande punkter:

- *De socialistiska broderländerna* förblir Vietnams strategiska allierade. På grundval av marxism-leninism skall Vietnam fortsätta att befästa och stärka den militanta solidariteten med alla broderländer, ”i första hand med Sovjetunionen och Kina”. Vietnam skall utvidga sina ekonomiska förbindelser och ”steg för steg delta i samarbetet och arbetsdelningen mellan broderländerna, skapa förhållanden som skall hjälpa oss att med egen styrka bygga vårt land och bidra till att stärka det socialistiska systemet”. Tillsammans med de socialistiska länderna och världens kommunist- och arbetarrörelse skall Vietnam göra sitt yttersta för att ”bidra till att på grundval av marxism-leninism och i enlighet med förnuft och känsla återupprätta och befästa solidariteten och stärka ömsesidigt stöd och bistånd”.
- Vietnam fäster stor vikt vid ”förhållandet av solidaritet mellan *Vietnam, Laos och Kampuchea*. Solidariteten som sammanbinder dessa tre länder är av vital betydelse för de tre folken och utgör en mäktig inspirationskälla för folken i Sydostasien i kampen för fred, oberoende, demokrati och verklig neutralitet.
- *Sydostasien* utgör ett särskilt viktigt område ”för vårt lands säkerhet och socialistiska uppbygge”. Vietnam är redo att upprätta och utveckla förbindelser för samarbete och vänskap och att ”stärka mellanstatliga förbindelser och gå vidare mot regionalt samarbete för att försvara varje lands oberoende och suveränitet över sina naturtillgångar, att bistå varandra på ekonomiska, kulturella, vetenskapliga och tekniska områden och att kämpa mot imperialismens och nykolonialismens dominans och exploatering”.
- Vietnam stöder *folken i Asien, Afrika och Latinamerika* i deras kamp för ”fred, nationellt oberoende, demokrati och sociala framsteg”. Dessa länder i allmänhet och de icke-

allierade länderna i synnerhet spelar en allt viktigare roll i världen. Som medlem av de icke-allierade ländernas rörelse skall Vietnam bidra till att befästa denna rörelse, ”arbeta för enhet mot imperialismen, solidaritet med de socialistiska länderna och andra progressiva krafter, och till stöd för kampen mot imperialismens aggressions- och dominanspolitik, för att försvara oberoende och frihet, att för gott återerövra suveränitet över naturtillgångar och att upprätta en ny internationell ekonomisk ordning på grundval av jämlikhet och ömsesidig nytta”.

- Vietnam ger sitt fulla stöd åt *arbetarklassen och det arbetande folket* i de kapitalistiska länderna, som ”strävar efter att bilda en bred och enad front och inriktar sin kamp mot det nationella och internationella monopolkapitalets magnater”.
- Vietnam förordar att förbindelser upprättas med *länder som har annorlunda sociala regimer* på grundval av ömsesidig självständighet, suveränitet, territoriell integritet, icke-aggression, icke-inblandning i varandras inre angelägenheter, jämlikhet, ömsesidig nytta och fredlig samexistens. Detta är grunden för att utveckla ”våra ekonomiska, kulturella, vetenskapliga, tekniska och andra förbindelser med de utvecklade kapitalistiska länderna”.

* * *

Vietnams nya ekonomiska politik

Den sida av den nya ekonomiska politiken som blev mest uppmärksammas var att Vietnam valde medlemskap i Internationella Valutafonden (IMF) och välkomnade privat kapital för att delta i den ekonomiska utvecklingen av samhället. Tre former av samarbete presenterades. Samarbete i produktionen och delning av produkten, samägda företag där det utländska kapitalet skall utgöra minst 30 och högst 49 procent, samt företag som uteslutande producerar för export där det utländska ägandet kan uppgå till 100 procent. Utländska kapitalister erbjöds vidare garantier mot nationaliseringar under tio till femton år och rätt att plocka hem vinster efter skatt och avskrivning.

En brokig blandning av friare med ambitioner att förföra den unga damen bildade omedelbart kö för att prata affärer med regeringen i Hanoi. Där fanns företrädare för amerikanska banker, japanska storföretag, franska biltillverkare och folk från Asiatiska Utvecklingsbanken (ADB). Mer än en militant i solidaritetsrörelsen skakade förundrad på huvudet. Vi vill inte förneka att vi blev lika förbluffade som många andra. I synnerhet när företrädare för regeringen i Vietnam uttalade sig på ett sätt som gav reaktionens lakej som Burenstam-Linder möjlighet att framträda som Vietnams förste älskare i Sverige, utan att samtidigt uppträda som ideologisk bigamist.

I kommentarerna till denna politik har bedömare, i Sverige som annorstädes, tagit fasta på ett antal skäl för vietnamesernas beslut att bjuda in utländskt kapital och öka exporten.

- behovet av utländsk valuta för import av råvaror och reservdelar till den befintliga industrin i söder,
- Vietnams behov av modern industriteknik och att utbilda arbetare och tekniker i moderna företag,
- behovet att öka produktionen av konsumtionsvaror för att stimulera bönderna i söder att öka produktionen för marknaden.

Förutom dessa inhemska skäl har andra också påpekat behov dikterade av internationella handelsförbindelser, främst

- en strävan att uppnå ett överskott i handel och betalningar med kapitalistiska länder för att balansera underskottet i handeln med de socialistiska,

- en strävan att fördela ekonomiska förbindelser för att bibehålla ekonomisk och politisk handlingsfrihet.

För att komplettera detta bör vi understryka att politiken att kraftigt öka exporten är en långsiktig politik för den ekonomiska utvecklingen. För att tillgodose den växande befolkningens behov krävs en väldig ökning av produktionen. Detta, sade Le Duan vid en konferens i Thanh Hoa, kräver handelsutbyte och större internationellt samarbete ”för att importera utrustning, maskiner, råvaror och det tekniska materiel vi inte kan producera. För ekonomins utveckling *har därför utvecklingen av exporten blivit en strategisk fråga*”. (vår kurs).

De förklaringar, som tar fasta på Vietnams behov av utländsk valuta och modern industriteknik, är sådana som är uppenbara redan vid en ytlig betraktelse. Men att konstatera ett behov är inte detsamma som att förklara politiken. Denna förklaring måste sökas i det vietnamesiska partiets långtgående ambitioner och de alternativ som verkligen finns och de inte finns för att nå dessa mål.

1. Problemet i Vietnam: allmänt

Det grundläggande problemet är i dag att förbättra tillvaron för en snabbt växande befolkning och att samtidigt spara en betydande del av den totala produktionen för investeringar i ny industrikapacitet. Allmänt kan sägas att resurser för utveckling av industrin inte kan skaffas fram genom att föra en politik som missgynnar bondebefolkningen. En reaktion från böndernas sida skulle ganska snabbt undergräva de politiska försättningsarna för en samhällsutveckling under ledning av arbetarklassen. Och även om det var politiskt möjligt att plundra bönderna in på bara benen, så finns det inte så mycket att ta i ett underutvecklat jordbruk med låg avkastning. För att skapa resurser till industrin, sa Le Duan vid ett tillfälle, ”kan socialismen förvisso inte ackumulera kapital genom plundring och exploatering, utan huvudsakligen genom att utveckla produktionen och höja arbetets produktivitet”.

Till en början är emellertid industrins kapacitet starkt begränsad. Arbetet i jordbruket utgör större delen av det totala arbetet i samhället men kännetecknas samtidigt av att arbetskraften bara är sysselsatt en del av året. Här öppnar sig därför en möjlighet att genom sociala förändringar organisera arbetet mer rationellt och öka antalet arbetsdagar. Detta innebär att bönderna gradvis träder ut ur sin tidigare isolerade tillvaro i brukningen av en liten jordlapp för att i stället arbeta tillsammans med andra bönder och så småningom slå samman de små lotterna till större och mer rationella brukningsenheter

Detta innebär en begynnande arbetsdelning i produktionen och det gemensamma arbetet gör det möjligt att utföra vad som ligger bortom den enskilde bondens förmåga. Vattenreglering utgör till en början den viktigaste uppgiften. Dessa åtgärder kan ganska snabbt öka och stabilisera produktionen. Bönderna befrias därmed från den osäkerhet i tillvaron som ett ständigt hot om översvämningar, torka och missväxt utgjort under generationer. Denna socialisering av böndernas arbete och deras gradvis förändrade tillvaro vidgar samtidigt deras horisonter då de både kan utföra och tänka vad som tidigare var omöjligt.

Men för att ytterligare öka produktionen krävs en modernisering grundad på teknik och moderna brukningsmetoder. Genom ny teknik kan arbetsdelningen och produktiviteten i arbetet öka och bönder friställas för andra uppgifter inom verkstäder för reparationer, svinavel, boskapsuppfödning, snickeri, produktion av tegel, fruktodling, experiment med nya utsäden, beredning av produkterna och produktion av textil eller korgar och mattor.

Men eftersom jordbruket måste erhålla nya redskap, maskiner och verktyg från industrin, uppträder i detta skede en motsättning mellan social och teknisk utveckling i utbytesförhållandena mellan jordbruket och industrin. Eftersom egendomsförhållandena är

olika inom jordbruket och industrin så framträder detta problem som en motsättning mellan kollektiva och statliga egendomsförhållanden, mellan lokal och nationell egendom. Detta är det allmänna problemet som det framträder i Vietnam.

2. Problemet i Vietnam: konkret

I takt med utvidgning och stabilisering av kooperativen i norra Vietnam ökade antalet arbetsdagar på landsbygden under sextiotalet till omkring 250 dagar om året. Åtgärder för att åstadkomma en större arbetsdelning och samverkan inom och mellan kooperativen och en begynnande mekanisering har medfört att arbetet i jordbruket ytterligare ökat och nu är omkring 270 dagar per år. Detta innebär att marginalerna för ytterligare mobilisering av arbete genom sociala åtgärder är ganska små och tyngdpunkten i politiken ligger därför på specialisering av jordbruket och en mekanisering, det vill säga den tekniska förändringen.

I söder finns betydande marginaler för mobilisering av mänskliga resurser genom sociala åtgärder. De nuvarande planerna är:

- tio miljoner människor skall flytta från det tätt befolkade deltat i norr och området utmed kusten i centrala Vietnam för att bosätta sig i bergsområden i norr, på centrala höglandet och i Mekong-deltat. Detta betyder att 600 000 till en miljon skall flytta varje år,
- fem miljoner hektar jord skall röjas och läggas under plogen i dessa områden, sju miljoner hektar skog planteras och industrier upprättas,
- 160 000 småbyar skall slå samman till 20 000 tätorter med 30-40 000 invånare i varje för att vinna ytterligare 800 000 hektar jord för brukning och skapa förutsättningar för att bygga ut elektriciteten på landsbygden,
- utvecklingen av de regionala ekonomierna skall främjas.

I dessa nya områden skall produktionen organiseras i stor skala och samordning skall ske på distriktsnivå, liksom i norr. Eller med andra ord, omflyttningen skall kombineras med en social organisation för maximal mobilisering av mänskliga resurser. Denna omfattande omflyttning kräver stora investeringar i bostäder, vägar, anläggningar för bevakning, för utbildning och hälsovård och så vidare. En stor del av dessa resurser kan skapas genom mobilisering av arbetskraften som flyttar, men den planerade snabba utvecklingen av jordbruket kräver att moderniseringen kommer hack i häl på denna.

I redan uppodlade områden i Mekong-deltat är problemen delvis andra. Här gäller det att stimulera böndernas produktion genom ökad produktion av konsumtionsvaror i den lätta industrin. Den sociala förändringen innebär en begynnande samverkan arbetslag, senare en sammanslagning av jord och redskap i kooperativ och sparande i kollektiva former för investering i modernisering av jordbruket. För att sammanfatta:

- den tekniska utvecklingen av jordbruket i norr kräver stora investeringar i produktion av stål, verkstadsindustri, kemisk industri, elektricitet och cement. Med en minskande andel av statliga investeringar i industrin måste dessa resurser komma i form av bistånd utifrån, något som för närvarande också är fallet.
- Det omedelbara problemet att i söder utnyttja den kapacitet som finns, sysselsätta industriarbetare och producera varor för inhemsk konsumtion, kan bara ske genom import av råvaror och reservdelar. Detta innebär en direkt belastning på landets betalningsbalans. Beslutet att bjuda in exportföretag förefaller vara ägnat att balansera detta på kort sikt, och att på längre sikt ge förtjänster i valuta för import av maskiner och modern teknik.
- Den omfattande omfördelningen av folk och den snabba sociala utvecklingen i nya områden kräver resurser som till en del kan skapas genom mobilisering av befolkningen.

Men med nuvarande planer krävs också investeringar i moderna redskap och maskiner, konstgödning och så vidare, liksom för de industrier som skall uppföras i dessa områden.

Det vietnamesiska partiet vänder i sin politik ansiktet mot landsbygden. Men de omfattande resurser detta kräver kan inte skapas utan en relativt snabb tillväxt av industrin. Med de nuvarande ambitionerna måste därför partiet samtidigt vända ansiktet ut mot världsmarknaden. Enstaka åtgärder i denna politik kan förklaras som följderna av begränsade problem. Till exempel behovet av utländsk valuta för att sysselsätta arbetare i söder och producera varor för att stimulera bönder att öka produktionen för försäljning. Men i sista hand måste förklaringen sökas i förhållandet mellan den sociala och tekniska utvecklingen på landsbygden, ett förhållande som konkret uttrycker motsättningen mellan arbetare och bönder under övergången till socialismen. Det är inom dessa ramar verkliga möjligheter att skapa nya resurser finns. De kan sökas utanför dessa bara till priset av att den sociala och politiska grunden för samhällsutvecklingen undermineras. Och för det andra, politiken måste ses mot bakgrund av det vietnamesiska partiets ambitioner, att på mycket kort tid utveckla ett socialistiskt samhälle grundat på modern teknik och teknologi inom både industri och jordbruk.